

જામત્ જનોના નિવીડ હૃદયને પણ કરુણાઈ બનાવી
વૈરાગ્યના ઝરા વહેવડાવનાર.

વિરભાણુ ઉદ્દેભાણુ ચરિત્ર

અથવા

રાજકુંવરોનો રાસ.

કર્તા,

ગોંડળ સમ્રાટ્યમાં પ્રસિદ્ધિ પામેલ માહારાજશ્રી હીરાચંદ્રજી
સ્વામીના શિષ્ય સુનિશ્રી દેવસી સ્વામી તેજસ્વીશ્રી

સુનિશ્રી આંબાજી સ્વામી

પ્રસિદ્ધ કર્તા,

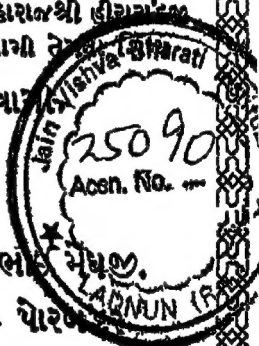
ભાણુવડવાળા વારીઆ નથુલાઈ મેધજી.

સુ. પોરબં

આવૃત્તિ ૧ લી.
સને ૧૯૨૧.

પ્રત ૧૦૦૦.
સંવત ૧૯૭૮

કિંમત રૂ. ૧-૦-૦ (પો. ભુદ.)



ધી વિદ્યાળ્યા પ્રોન્ટીંગ પ્રેસમાં ગા. શાહલાઈ નાથાલાલે છાપી

=====

શ્રી રાજકુંવરોનો રાસં.

પ્રસ્તાવના.

પ્રસ્તુત: રાસનું મૂળ “વિક્રમચરિત્ર” માંથી લેવામાં આવ્યું છે. આપણા જૈન ગ્રંથમાં પણ કોઇ સ્થળે વિરભાણુ-ઉદયભાણુની કથા માત્ર દ્રષ્ટાંત રૂપે આપેલ છે. પરંતુ વિક્રમચરિત્રમાં તે વિસ્તાર રૂપે વર્ણવેલ છે. આ રાસ માત્ર કથા રૂપે એટલે કે માનસિક કલ્પનાના પરિણામ રૂપે છે તેવું નથી; પરંતુ વસ્તુત: જતકાળમાં બનેલી ખીના તરીકે છે તેમ છતાં વાતને રસમય બનાવવા કર્તાએ સુઘટિત શબ્દો અને સુરચનાનો ઉપયોગ કરેલો હોય એ સ્વભાવિક છે, અને તેથી તેમાં અતિશયોક્તે થઇ હોય એવું ભાંગ્યેજ કહી શકાય.

આ કથા વસ્તુત: સાચી બનેલી હોવાથી તે આપણને પૂર્વકાળમાં મનુષ્યના ચારિત્ર તથા જીવનો કેવાં હતાં અને હાલના સમયમાં કેવાં થાય છે તેનો તાદશ ચિતાર આપે છે. અને તેમાંથી આપણે શું શીખવું જોઇએ. અને આપણાં જીવનને કેવી રીતે ઉચ્ચતર બનાવવું જોઇએ તે બરોબર રીતે દેખાડી આપે છે. વિરભાણુ અને ઉદયભાણુની પરસ્પરની બ્રાતા તંત્રિકિની કેવી અસીમ લાગણી? તેમને પોતાની અપરમાતાએ ધણા પ્રતિકુલ અને દુ:ખદાયક સંજોગોમાં મૂકવા છતાં સમભાવ છોડ્યો નથી. અન્ય જીવાત્માઓ તરફથી પણ અનેક વિપત્તિ અને સંકટો આવી પડતાં છતાં તેઓની પોતાના ધર્મ પ્રત્યેની કેવી અચળ શ્રદ્ધા? બરેબરી કસોટીના વખતમાં

પણ પોતાનું ધૈર્ય નહિં ખોઈ નાંખતાં કર્મના અનિવાર્ય કાયદાને માન આપી કર્મના ધોધને આનંદથી તાળે થવું, અને છેવટે કર્મનું પરિવર્તન થતાં અને સાનુકુળ સંજોગો આવતા સાંસારિક સંબંધોમાં અને પૌદ્ગલિક વસ્તુમાં આનંદ નહિં માનતાં શુદ્ધ ચારિત્ર ધર્મ અંગીકાર કરી પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી જવું । આ બધા પ્રસંગો શું આપણને આણું શીખવાનું આપે છે ? વળી તીક્ષ્ણ મુદ્દરીએ પણ પોતાના પતિ વિરભાણુને કેશર શેઠે દરિયા વચ્ચે કપટ જાળથી નાંખી દીધો તે પ્રસંગે તેની લાલચોમાં નહિં ફસાતાં કેવી યુક્તિ પ્રયુક્તિથી પોતાનું શિયળવૃત અખંડ રીતે જાળવી રાખ્યું, એ બીના પણ વાંચક વર્ગનું સપૂર્ણ રીતે ધ્યાન ખેંચે તેવી છે. મંત્રી “ સુસુદ્ધિ ” ની દીર્ઘ દ્રષ્ટિવાળી અને કાર્યદક્ષી બુદ્ધિ પણ અનુકરણ કરવા યોગ્ય છે.

આ રાસની ઢાળો સાદા પણ સુંદર રાગમાં અને સરળ અને સહેલાઈથી સમજી શકાય તેવી ભાષામાં લખવામાં આવી છે. તેથી વાંચક વર્ગને તાત્પર્ય સમજવામાં જરા પણ મુશ્કેલી ઉભી થવાનો સંભવ નથી.

છેવટમાં આ રાસ વાંચી કોઈ પણ જીવાત્મા પોતાના જીવનને દિવ્ય બનાવી આત્માનું કલ્યાણ કરશે તો કર્તા પોતાનો શ્રમ સફળ થયેલો સમજશે.

આ રાસ પ્રગટ કરવામાં દ્રવ્યને સદ્વ્યય પોરબંદર નિવાસી વારીયા નથુ મેઘજીએ કરેલો છે.

આવા ધર્મ ઉત્સાહી બંધુને ધન્યવાદ ધટે છે.






॥ श्री वीतरागाय नमः ॥

अथ श्री

वीरभाष्य उद्देभाष्य 

 राजकुंवरोनो रास

(पद्यमां)



॥ दोहुरा ॥

प्रथम प्रभु पद प'कजे, प्रभुमु' वार'वार;
 शारद दायक जगधरणी, जयजय नालीकुमार. ॥ १ ॥
 अकर्मथी सकर्म कथी, सकर्मी कीधा सिद्ध;
 तायी औविध स'धने, तास भदद भे' लीध. ॥ २ ॥

શાસનપતિ ચોવીસમા, તારણુ ભવજલ તીર;
 પરમ ઉપકારી તેહને, નમન કંઠે ધરી ધીર. ॥ ૩ ॥
 તાસ પ્રતાપે પદમાં, રસદા રચું ચરિત્ર;
 શ્રીયળ પ્રભુતા વર્ણવી, રસના કંઠે પવિત્ર. ॥ ૪ ॥
 જે કથન વીત્તરાગનું તે સમ અવર ન કૈય;
 દાન શ્રીયળ તપ ભાવના, શ્રેષ્ઠ કહ્યાં છે સોય. ॥ ૫ ॥
 પૂર્ણ પ્રીતે પ્રતિદાભીયા, પૂર્વ ભવે અણુગાર;
 ધન સાર્થવાહુ દાનથી, આદિનાથ અવતાર. ૬
 શ્રીયળ વૃત તેમ મોટકું, ભાંજે શ્રી ભગવંત;
 નરનારી શુદ્ધ પાળીને, પામ્યા ભવજલ અંત. ૭
 શ્રીયળ છે જગ ઢંકણું, સુખદા સઘળે ઠાય;
 ઈંદ્ર અંદ્ર નરવર નર્મ, શ્રીયળવંતને પાય. ૮
 શ્રીયળે સંપદ સંપળે, શ્રીયળે મંગળ માળ;
 શ્રીયળવંત નરનારને, ગંજી શકે ન વ્યાલ. ૯
 શુદ્ધ શ્રીયળ જે પાળશે, તનમન ધરીને ખ્યાર;
 અમર થશે તે આતમા, પુનર નહિ અવતાર. ૧૦
 શ્રીયળવંત નરનારીયો, ભુતળ થયા અપાર;
 તેમાંથી કુંવરો તણી, કથા કહું મનોહાર. ૧૧

સિખરિણી.

અનોદિ પૃથ્વીમાં અંગણિત વિયોગી થઈ ગયા,
 'અતિ દુઃખી કંઈ વિરધેવળના કુંવર થયા,

દશા તેની વાંચી જનનયનથી અશ્રુ ખરશે,
વિભાસી વિતિતે દુરિત કરતાં ચિત્ત ડરશે. ૧

શ્રોતા જન તે સાંભળે, વળે વિષય વિકાર;
મુનિ આંખાળ વણેવે, સંકલે જીવનનો સાર. ૧૨

ઢાળ ૧ લી.

(કપુર હોય અતી ઉજળોરે—એ રાગ.)

જંબુદ્વિપના ભરતમારે, નંગરી નિકપેમ એક;
અમરપુરી સમ ઓપતીરે, લોપતી લંકાની ટેક,
ભવિજન સાંભળે શીયલે વૃત્તાત—એ ટેકે.
પુરાકૃતિ મનોહારીણીરે, દીપે મહેલ આવાસ;
કનકાપુર નામ તેહનુંરે, સુષુતા મને ઉલ્લાસ. ભવિજન ૨
અઉટા બજારો છે ઘણી રે, તે પુરેતણી મોઝાર;
જુગતી જોતાં તેહનીરે, વ્યાપે છે હર્ષ આપાર. ભવિજન ૩
સદય હૃદયના માનવીરે, વસે ત્યાં ઠામોઠામ;
નિયમવૃત્ત આરાધતારે, ધર્મતણી ધરીઠામ. ભવિજન ૪
ધન ધાન્ય તણી જાદિ ઘણીરે, સુખી વસે સહુ લોક;
હુઃખીયા જન દિસે નહિરે, વસતાં તે થોકેથોક; ભવિ ૫

સંપી વસે સઘળાં તિહારે, રાખીને પુરણ પ્રેમ;
 સંપે સંપદ સંપજેરે, સંપે હોય સર્વ ક્ષેમ. ભવિં ૬
 સંપ સમું જગમાં નહિરે, સુખ તણું કોઈ કામ;
 સંપે જ્ઞાતિ ધર્મમારે, સફળ થયાં છે કામ. ભવિં ૭
 સંપ નહિ ત્યાં જંપ નહિરે, સુખ નહિ સંસાર;
 કુસંપ કરતાં જીવનેરે, દુઃખ તણો નહિ પાર. ભવિં ૮
 તેવું તો ત્યાં છે નહિરે, ઇર્ષા કુસંપનું નામ;
 સર્વ પ્રકારે સુખીયારે, પ્રજાતણું તે ધામ. ભવિં ૧૦
 રાજ શોભે રહ્યતે કરીરે, વૃક્ષે શોભે જેમ પુર;
 પુર વૃક્ષ શોભે જલથકીરે, કુસુમે કાસાર સનુર. ભવિં ૧૦
 બાગ બગીચા વાવડીરે, ઉપવન તે સુખકાર;
 કનકાપુરને બારણેરે, ઉદ્યાન છે મનોહાર. ભવિં ૧૧
 વૃક્ષો સુંદર તે બાગમારે, દિસે વિવિધ પ્રકાર;
 આસોપાલવ જાંબુ ઘણારે, શોભે વૃક્ષો સહકાર. ભવિં ૧૨
 જલબરણું વહે બાગમારે, શીતળ તેથી સમીર;
 કુસુમ ખીલ્યાં નવનવારે, જોતાં થાયે મન સ્થિર. ભવિં ૧૩
 પુરવાસી નરનારીયોરે, જાય ત્યાં આનંદ કાજ;
 કરે કેલી કુસુમ કુંજમારે, પુણ્યે પામ્યા સુખ સાજ. ભવિં ૧૪
 કનકાપુરીનો નૃપતિરે, વિરધવળ તસ નામ;
 જશ જેનો વ્યાપી રહ્યોરે, સ્વપુર દેશ તમામ. ભવિં ૧૫
 રાજનીતિ પર પ્રીતડીરે, નૃપ પ્રજા સુખદાય;
 પ્રીતિ કમળા તેને વરીરે, એમ વહે સહુ ઠાય. ભવિં ૧૬

તે નૃપને અનુરાગીણીરે, રાણી અતિ સરૂપાળ;
 ઈંદ્ર રંભા સમ આપતીરે, જોતાં આવે રતિખ્યાલ. ભવિં ૧૭
 શોભે છે રૂપે શુભે સતીરે, નયણે શોહે જેમ મુખ;
 શીયળ વિહુણી નારીયોરે, રહો તેનાથી વિમુખ. ભવિં ૧૮
 શીયળ વિનાં જેહ સુંદરીરે, અનળ સમી છે કાય;
 પદપદ પામે આપદારે, દુર્ગતિ અતે તેહ જાય. ભવિં ૧૯
 કુલખપણુ જે કામિનીરે, લોક કહેરે ધિક્કાર;
 છે ભારભૂત તે ભામિનીરે, વસુધા તણી મોઝાર. ભવિં ૨૦
 શીયળ તણી શોભા ઘણીરે, એમ કહે નરનાર;
 શીયળવંત સુધડ સતીરે, વર્તે તિહાં જયઠાર. ભવિં ૨૧

શિખરિણી.

ભલે જન્મી ભામા શીયળ શુભુ જે નિર્મળ ધરે,
 કરી સારા કૃત્યો સ્વપર જનને પાવન કરે;
 પિયુ સેવા માટે પ્રતિદિન રહે હાજર સતી,
 અહો ધન્યા પૃથ્વી તુજપર વસે પુત્રજવતી. ૨

છે પદ્માવતી નામે કરીરે, નૃપતણી ઘર નાર;
 કુળ અજવાળ્યું શીયળથીરે, તેને બે રાજકુમાર. ભવિં ૨૨
 વીરભાણુ છે લઘુ બંધવોરે, ઉદ્દેભાણુ વડ વીર;
 બેઉ બંધવની ભેડલીરે, હીપે છે રૂપે શરીર. ભવિં ૨૩

દેવકુંવર સમ શોભતારે, જોતાં તે વિસ્મયકાર;
 માતપિતા રાજ રહેરે, પેખી કુંવરો સુખકાર. ભવિં ૨૪
 તપ વય તેજે મનોહરે, મધવો સમું છે રૂપ;
 પૂર્વ પુન્યે પામીયારે, કૌમળ અંગ સ્વરૂપ. ભવિં ૨૫
 રાજઋદ્ધિ સુખ સાહેબીરે, ભોગવે વિવિધ ભોગ;
 વૃદ્ધિ પામે અપેક પરેરે, વિદસી સુખ સંભોગ. ભવિં ૨૬
 એક દિવસ પદ્માવતીરે, રાણી કુંવરોની માય,
 રોગ અંગે તેને ઉપનારે, પુરવ કર્મ પસાય. ભવિં ૨૭
 વૈદાદિક બોલાવીયારે, નૃપતિયે તેવાર;
 ઉપચાર કીધા અતિ ઘણારે, શમે ન રોગ લગાર. ભવિં ૨૮
 કર ખખેરી આલ્યા ગયારે, વૈદો પોતાને ઠાય;
 અથા પામી પદ્માવતીરે, સુખ જરીયે ન થાય. ભવિં ૨૯
 કીધાં કર્મ ન વિછુટીયેરે, કર્તાં કોટી ઉપાય;
 હઠાયણ ચતુરાઈ આલે નહિરે, ભોગવતાં દુઃખદાય. ભવિં ૩૦
 જૂપતિ ભણે નારી પ્રત્યેરે, દીલગીર થઈ તે વાર;
 પાપ પ્રગટયાં કોઈ જન્મનારે, એક ધર્મતણો આધાર. ભવિં ૩૧
 દાન દીધાં દીનને ઘણારે, દીલડું રાખી ઉદાર;
 કર મૂક્યા પ્રભતણારે, પૂર્ણ ધરી મન ખ્યાર. ભવિં ૩૨
 દાળ પહેલી આંખાણએ કહીરે, અદ્ય કરીને વિસ્તાર;
 ભવિં જન આગળ સુણજેરે, નૃપતણો અધિકાર. ભવિં ૩૨

ફાહરો.

- રાજા કહે રાણી પ્રત્યે, તુમ મન જેહ વિચાર;
 પ્રગટ કરો મુજ આગળે, અભ્યંતર ઉદ્ગાર. ૧
- હોય અંતરની વાતડી, શુભ ન રાખો આજ;
 આપ કહો ને પ્રેમથી, કંઈ પુરણુ તે કાજ. ૨
- વળતું વનિતા એમ વદે, સુણજો જીવન પ્રાણુ;
 મુજ મન ચિન્તા છે ઘણી, કંઈ તે તમને જાણુ. ૩
- લઘુવયવંતા માહરા, કુંવર છે સુકુમાળ;
 જીવનશ્વાસ મુજ અંતરે, ખ્યારા પુરણુ ખાળ. ૪
- મુજ વિના તે જીરશે, દીન થઈ નિરધાર;
 જનની વિનાનું જગતમાં, કોઈ નહિ આધાર. ૫
- જનની છે જગરક્ષણી, કરે ખાળનો ખ્યાલ;
 સંકટ બધાં પોતે સહી, લિયે પુત્ર સંભાળ. ૬
- રક્ષક માતા સર્વની, તે સમ અવર ન કોય;
 પાલન કરે બહુ પુત્રનું, તનુજ અશ્રુચિ ધોય. ૭
- પય પાય તેહ પુત્રને, તનમન ધરીને, ખ્યાર;
 તરણુ થયા જે ખાળકો, જનનીનો ઉપકાર. ૮

શિખરિણી.

પ્રતાપી જે જન્મ્યા સુરનર સમા^૦ સ્વાધિન કૌંધા,
 પ્રચંડી પાપીના નિજ ભુજ બળે પ્રાણુજ લીધા;

થયા એવા એવા અદ્ભુત બળી પ્રોઠ મનુજે,
કૃપાયે માતાની અગણિત સુખી સર્વ તનુજે. ૩

દુઃખદાયક જે દિકરા, દીયે જનનીને દુઃખ;
તર્જના ન કરે તેહની, એજ જનેતા સુખ. ૬
દીન થઈ તેમ બોલતી, ગદગદ કંઠે વાણુઃ
રહી ઉપાંતિક તેહની, સાંભળે નૃપ સુખાણુ, ૧૦

દાળ ૨ છ.

રાગ—સીતારામ રાગી હો.

રાણી કહે નિજ નાથને, રાજ વાત મન માનો હો;
કુંવરો છે પુણ્યવંતા, કરજો સન્માનો હો.

રાજ પ્રેમ રાખી હો—એ ટેક

જલ કરે સ્વઅંગનું, જંતુ પ્રીત આણી હો;
કીજે રક્ષા કુંવરોની, રૂપ ગુણે છે ખાણી હો. રાજા
ધ દઈ રાજી રાખજો, પીવા માગે પાણી હો;
રત્ન જલ રાખજો, નવીન કીજે રાણી હો. રાજા
આયુષ અંત આવતાં, નિધન નકી થાય હે !
મુજ વિણ ગુરે બાહુડાં, કોઈ ન સુખ દાય હો. રાજા ૪

જનની સમ અન્યને હેત કદી ના હોય હો;
 પર ન થાય આપણું, વાત પુરાણી જોય હો. રાજા ૫
 નવી માતનાં દુખડાં, શી કહું હું રાય હો;
 દુઃખી કરશે દિકરા, દયા રાખે નં કાંઈ હો. રાજા ૬
 દીલડું ન દુહાવશો, કટુ કહીને વેણુ હો;
 હેતથી હુલરાવજો, મીષ્ટ વદીને શેણુ હો. રાજા ૭
 સુખમાં સદા રાખજો, કુંવરો બાળ જાણી હો;
 એમ કહેતાં નિજ નાથને, દીલગીર થઈ રાણી હો. રાજા ૮
 વચન સુણી તે નૃપની, છાતી અશ્રુએ ભીંજાણી હો;
 વળતું કહે તે ભુપતિ, ચિંતા ન કરો રાણી હો. રાજા ૯
 પ્રાણસમા છે કુંવરો, તે શંકા ન આણો હો;
 આંખાણ કહે ખીણ ઢાળથી, રસીક વાત જાણોહો. રાજા ૧૦

દાહરો.

રાજા કહે નિજ નારને, આણી પ્રેમ અપાર;
 ચિંતા કરો નહિ સુંદરી, કુંવર તણી કે વાર. ૧
 અવસાન સમય કીજો, ધર્મતણી એક વાત;
 ખીણું બધું પંખાળ છે, કાળ તણી વ્યાધાત. ૨
 પરલવ પથે ચાલતાં, ધર્મ તણો આધાર;
 ધર્મ સદા મન ધારીએ, ભવજલ તારણુ હાર. ૩
 ધર્મ વિના જીવ આપદા, સહે અનંતવાર;
 દુર્ગતિ જાતા જીવને, ધર્મ ખરે ધરનાર. ૪

ધર્મ સમું જગકો નહીં, કર્તા કર્મનો નાશ;
 અતે અવિચલ એજ છે, આપે મુખદા વાસ. ૫
 ધર્મી જન ધન્ય જગતમાં, પદ પદ પામે માન;
 દુઃખ નવ દેખે નરકના, પામે દેવ વિમાન. ૬
 સ્વર્ગોપવર્ગે મુખ લહે, ધર્મી પાપ હરનાર;
 ત્રણ લુવનની સંપદા, રહી છે ધર્મ મોઝાર. ૭
 અવધારી આરાધીએ, ધર્મ ધુરંધર એક;
 અધિક અંતરે રાખવી, ધર્મ તણી શુદ્ધકટે. ૮

શિખરિણી.

કૌંધા કર્મ પૂર્વે ધરમજ થકી સર્વ ટળશે,
 શમાવી તે તાપો ક્ષણ સમયમાં સુખ મળશે;
 ધરી ધૃતિ કાન્તા નિશદિન તમે ધર્મ ધરજો,
 ખરી પામી શાન્તિ પ્રવર પદને સઘ વરજો. ૪

ખ્યારા અતિશે પ્રાણથી, કુંવરો છે રતિવંત;
 ચિંતા સઘળી પરહરો, તને તમે તે તાંત. ૬



ઢાળ ૩ જી.

રાગ—દેશ મનોહર માળવો.

પુત્ર ખ્યારા જગ જાણીએ, તે સમ અવર ન નેહ લલના;
 સુખ જોતાં મન મોહી રહે, પુત્રજ સુખેદા ગેહ લલના. -
 પુત્ર ખ્યારા જગ જાણીએ. એ ટેક. ૧
 દુર્લભ દીકરા દેવને, એમ કહે નરનાર લલના.
 જીવન સમા તેને જાણશું, છે મુજ હેડાના હાર લલના. પુત્ર. ૨
 કુસુમે મોહે જ્યું મધુકરો, ચકોરી રીઝે દેખી ચંદ લલના;
 તેમ કુંવર છે મનોહર, પ્રીત ન થાય તે મંદ લલના. પુત્ર. ૩
 રૂપ અનુપમ જેહનું, દીપે શશી જેમ લાણ લલના;
 તેહથી ઘટે કેમ પ્રીતડી, છે ખહુ તનુજો સુજાણ લલના. પુત્ર. ૪
 પરણું નહિ બીજી પ્રેમદા, કુંવરો જાણીને બાળ લલના;
 રાજ્યતણાં સુખ પામીયાં, સુંદર મેડીને માળ લલના. પુત્ર. ૫
 સો વાતેરે એક વાતડી, કુંવરો સુખી થનાર લલના;
 કદીપણ દીલડું ખેહનું, હું ન હહાવણહાર લલના. પુત્ર. ૬
 વચન સુણી નિજ નાથનાં, રાણી રંજન થાય લલના;
 ધર્મ ક્રિયા તે આરાધતી, પામવા સુખદા ઠાય લલના. પુત્ર. ૭
 બ્યથા પામી પદમાવતી, વેદની કર્મપસાય લલના;
 આયુષ અંત આવતાં, કાળ કરી સ્વર્ગે જાય લલના. પુત્ર. ૮

દીલગીર થયા તે રાજ્યમાં, રાજાદિક પરિવાર લલના.
 નિહરણ કીધું રાણીતાણું, આકુંદ કરે નરનાર લલના. પુત્ર. ૯
 હડતાળ પડી તે પુરમાં, મરણસમો દુઃખકાર લલના;
 રથચતતણી તે છે રીતડી, લૌકિક જે વ્યવહાર લલના. પુત્ર. ૧૦
 એવી સ્થિતિ રહી રાજ્યમાં, અદ્વપદીને ધરી શોક લલના.
 હાટડે પડેલી હડતાળને, ખોલે તદ્દંતર લોક લલના. પુત્ર. ૧૧

દાહરો.

અનુક્રમે તે રાજ્યમાં, દિલગીરી થઇ છે દુર;
 આનંદ પ્રગટ્યો પુરમાં, સહુજન થયા સનૂર. ૧
 નિજકાજે સહુ ચાલીયા, રાજાદિક નરનાર;
 કુંવરતણી કહું વાતડી, સાંભળતાં સુખકાર; ૨
 જપણા કરે બહુ ભૂપતિ, કુંવરોની ધરી ખંત;
 નિજ આતમસમ લેખતા, કુંવરો રહે નચિંત. ૩
 સરસ રસદા રસવતી, નિત્ય તિહાં નિપજંત;
 ખાનપાન આસ્વાદતા, કુંવરો મન હુરખંત. ૪
 નવ નવ નાટક નિરખતાં, પ્રગટે ઉર આનંદ;
 ખમા ખમા કરતા ઘણા, નરનારીનાં વૃંદ. ૫
 પુષ્પ પરિમલ વાસમાં, મધુકર કેલ કરંત;
 કુંવરો તેમજ ભૂપના, ખેલ બહુ ખેલંત. ૬
 શશીકલા દિનદિન પ્રત્યે, અધિક કરે ઉજેશ;
 કુંવરો તણા તેમ તેજની, વૃદ્ધિ થાય વિશેષ. ૭

રતિપતિ સમ તે રાજતા, રૂપતણો ભંડાર;
 વદન યુતિ વિલોકતાં, જન મન હર્ષે અપાર. ૮
 નિત નિત નમતા કુંવરો, પિતુ તણે જઈ પાય;
 વિનય ગુણે વિરાજતા, તનુભે તે સુખદાય. ૯

શિખરિણી.

કૌંધી આજ્ઞા તાતે નિજ શિરપરે જેહ ધરતા,
 ખરા પુત્રો તેઓ પિતુ વિનયને નિત્ય કરતા;
 નહિ પામે તરવો અવિનયો ભલે આગમ ભણે,
 ખરું જીવ્યું તેનું વિનય ગુણને અગ્રજ ગણે. ૫

એક દિવસ તે નૃપને, ચિત ચિંતા ઉપજત;
 લઘુ કુંવર છે માહરા, દિસે બહુ મતિવંત. ૧૦
 તે કારણ હવે તોડને, દેવું વિદ્યા દાન;
 એમ અવધારી અંતરે, પ્રગટાવે વિજ્ઞાન. ૧૧

ઢાળ ૪ થી.

(રાગ—જયરે તું શીયળ તણો કર સંગ.)
 મંત્રી ભલો તે રાજ્યમાંજ, સુખુદિ નામે પ્રધાન;
 પુરીજન મનને ભાવિયોજ, ગુણ તણો છે નિધાન.
 છે સુંદર સુખુદિ મંત્રી સુભણુ—એ ટેક. ૬

કેમળ દિલ દયા વસીજી, પ્રજા તણું કરે શ્રેમ;
 સઘળાને મળતો રહેજી, પુરણ ધરીને પ્રેમ. છે સુંદર. ૨
 દીલ ન હુહાવે કેહનુંજી, ધર્મે પ્રીત ધરનાર;
 નેહ નજરે નિહાળતોજી; દુઃખ તણો હરનાર. છે સુંદર. ૩
 જીનવર ધર્મ અનુસગીયોજી, પાળે શ્રાવક આચાર;
 આવશ્યક વ્રત આરાધતોજી, પૂર્ણ રાખી મન પ્યાર. છે. ૪
 અલંગ દ્વાર છે તેહનાજી, દિલડું રાખે ઉદાર;
 દાન દીયે મંત્રીશ્વરજી, પાત્ર વિષે સુખકાર. છે સુંદર. ૫
 ત્રણ તત્ત્વે શ્રદ્ધા વસીજી, તે દેવેશુરે પ્રધાન;
 જીનવર પ્રત્યે પ્રીતિ ઘણીજી, ધર્મવંતો છે દિવાન. છે સુંદર. ૬
 પદવી પારખો મંત્રી તણીજી, મોટપ નહિ લવલેશ;
 પરમખાં નહિ અંગમાંજી, છે કંઠણાળું વિશેષ. છે સુંદર. ૭
 ચઉં બુદ્ધિવંતો સુબુદ્ધિજી, જગમાં થયો વિખ્યાત;
 સચીવ છે વિરધવંળનોજી, અલખ કંઠી તસ વાત. છે સુંદર. ૮
 નૃપ કહે તેડાવી તેહનેજી, નિજ અંતર વિચાર.
 મહેલ ચણાવો ઉપવનેજી, સુરસદન અનુસાર. છે સુંદર. ૯
 વિદ્યા વિનોદે જઈ લણેજી, તેમાં મુજ બેઉ કુમાર;
 નૃપ નિર્દેશે ચાલીયોજી, સુબુદ્ધિ મંત્રી તે વાર. છે સુંદર ૧૦
 મહેલકારક ખોલાવીનેજી, હુંકમ કીધો તે સંગ;
 ભુવન નિખળવો આં સ્થળેજી, આપી અનુપમ રંગ. છે. ૧૧
 લખ્ય અટારી ખારીયુંજી, ભીળિયું ભુક્તિ અપાર;
 રમણીકતા તેમાં ઘણીજી, જન મનરંજનહાર. છે સુંદર. ૧૨

મહેલકારકે રચના કરીજી, તૈયાર કીધ આવાસ;
 નૃપ મંત્રી ત્યાં આવીયાજી, જોવા ધરીને ઉલ્લાસ. છે સુંદર. ૧૩
 મનરંજ્યું મહારાજનુંજી, જોતાં તે દેવ વિમાન;
 મહેલકારક સંતોષીયાજી, અર્ચ્યું બહુ પ્રીતિદાન. છે સુંદર. ૧૪
 શુભ દિવસે બેસારીયાજી, લણતર કાળે કુમાર;
 વિદ્યા લણાવે વિનોદથીજી, પાઠકને હિંતકાર. છે સુંદર. ૧૫
 લણતા ગણતા શીખીયાજી, લેખકળા ઉદાર;
 વાંચન શક્તિ તેહનીજી, સાંભળતા સુખકાર. છે સુંદર. ૧૬
 ઉચ્ચ વિદ્યા અવગાહીયાજી, નૃપ તણા બેહુ બાળ;
 લણીગણી નિપુણ થયાજી, સુખે વ્યક્તિકમે કાળ. છે સુંદર. ૧૭
 વચન મર્યાદ દોષે નહીંજી, તાતતણી કોઈ વાર;
 નીકળે જબ બેહુ બંધવાજી, સ્વપુર પંથ મોઝાર. છે સુંદર. ૧૮
 વ્યવસાય સર્વ છંડી કરીજી, જોવા મળે નરનાર.
 ત્યાં મોહે તસ તેજમાંજી; જનમન વિસ્મયકાર. છે સુંદર. ૧૯
 ચક્રેર શશીને નિરખવાજી, અધિક ધરે મન આશ;
 તેમ કુંવરને પેખતાજી, અંતર થાયે ઉલ્લાસ. છે સુંદર. ૨૦
 ચડતી કળા રહો કુમારનીજી, શુકલપક્ષે જેમ અંદ;
 હૃષીંત થઈ એમ બોલતાજી, નરનારીનાં વૃંદ. છે સુંદર. ૨૧
 આશીશ વચને એમ કહેજી, પ્રભાં જેનો હિંતકાર;
 કોડ દિવાળી જીવજોજી, નૃપેતિતણા કુમાર. છે સુંદર. ૨૨
 સહુજન મનડા વસ થયાજી, કુંવરો નિરંખી નિરધાર;
 કિંબહુના કથવું સહીજી, કહેતાં થાયે વિસ્તાર. છે સુંદર. ૨૩

સચીવતાણા સતસંગથીજી, ધર્મતાણા થયા બાણ;
 ભુક્તિ બાણી જૈનધર્મનીજી, જીવાજીવ ગુણ ઠાણ. છે સું. ૨૪
 ખટકાંચતાણા જીવ બાણીયાજી, બાણ્યા તે ભેદ વિશેષ;
 નવતત્ત્વ નિર્ણય કર્યાજી, શંકા નહિ લવલેશ. છે સુંદર. ૨૫
 બાણ્યા ખટ વસ્તુ ભાવનેજી, આગમે જે અધિકાર;
 નિજ જન્મ કૃતાર્થ માનતાજી, મંત્રીતાણો ઉપકાર. છે સુંદર. ૨૬
 રાજ્યક્રાંધ યુગ સાહેબીજી, પામ્યા તે પુણ્ય પસાય;
 જીનવર ધર્મ તે પામીયાજી, લઈ સચીવની સહાય. છે. ૨૭
 માન મર્યાદ રાખે ઘણીજી, વચને કરે સત્કાર;
 ઉપકાર અનંતો તેહનોજી, માને તે વારંવાર. છે સુંદર. ૨૮
 ઢાળ ચતુર્થીએ કુંવરોજી, પામ્યા જૈનધર્મનો ખોધ;
 આંખાજી મુનિ શ્રોતાપ્રત્યેજી, કહે-કરીને શોધ. છે સુંદર ૨૯
 દોહરો.

નૃપની કહું હવે વાતડી, અલ્પ કરી વિસ્તાર;
 નિંદ્રા તંદ્રા પરહરી, સાંભળજો નરનાર. ૧
 નૃપ નિકટ અનુરાગીયા, સુખાદિ સામન્ત;
 બુદ્ધિ ભભાવે ભુપની, કુઠાં કહી દ્રષ્ટાંત. ૨
 રાણી વિષુ હે રાજવી, રાજકન્દિ ભરપુર;
 સુંદર મંદિર માળીયાં, ભેતાં ન દિસે નૂર. ૩
 ઘરણી છે ઘર ઢંકણું, ગેહતણો શણગાર;
 તે કારણ નૃપ કીજીએ, નવિનિરૂપમ નાર. ૪



હાળ પ મી.

રાગ-ચૌપાઈ.

એક નગરી મુંદર આકાર, તિહાં સુખે વસે નરનાર;
 શ્રીપુર નગરી તણું તેહ નામ, છે સુખદા સંપતિનું ધામ. ૧
 છે તિહાં પ્રભાપતિ વસુલાણુ, વિરધવળની વહે છે આણુ;
 તે પ્રભાપાલને એક કુમારી, છે રૂપ રંગે કરી મનોહારી. ૨
 પામી તારૂણ્ય તે નૃપ બેટી, રહી સદ્વિદ્યા થંકી છેક છેટી;
 તેણીને કરવા નિજ ધરનાર, મહીપતિ ચિતે ચિત્ત મોઝાર. ૩
 તુર્ત તેડાવ્યો તિહાં અમીર, કહે શ્રીપુરે જા સુજ વીર;
 વસુલાણુ કન્યા યાચો, સંબોધિ, પ્રેમ વચનો વતિ પ્રબોધી. ૪
 એવી શીખ સુણી ગયો શ્રીપુર, નૃપતિને મળી કહે તેહ શૂર;
 નૃપ તુમ સૂતા છે મનોહરણી, સુજ નૃપ તણી થાય જો ધરણી. ૫
 સર્વ કાર્યે થશે તેથી સિદ્ધ, એવા વચન કહ્યાં પ્રસિદ્ધ;
 માન્યો શ્રેય જાણી મહીયાળ, અર્પી તેણે નિજ કન્યા તત્કાળ. ૬
 કહે તરૂણ થઇ છે સુજ, કુમારી, વ્યાહ તણી કીજે તુર્ત તૈયારી;
 લખ્યા ત્યાં લક્ષ વિધિ અનુસાર, હર્ષીત શ્યામહુ નરનાર. ૭
 આવ્યો લક્ષ લઇ નિજ નૃપ પાસ, વધાવ્યા તે સર્વ થઇ ઉદાસ;
 વિવાહ તૈયારી કરી તે વાર, વર્તાવ્યો સઘળે જ્યજ્ઞકાર. ૮
 ગયું ખાંડુ વસુલાણુ દ્વાર, કુંવરી ફરી ફેરા તેહની લાર;
 મંગળ વિધિયે પરણી તે જાળ, છે તાસ માતપિતા પ્રેમાળ. ૯

કુવરીને દીધા બહુમૂલ્યા દાન, વળાવી તેહને કરી સન્માન;

બાન જુગતથી પથે સધાવી, ગયા સહુ સ્વસ્થાને બાન વળાવી. ૧૦

આવી કનકાપુરી પથ અવગાહી, પુરીજન પેખતા થઇ ઉત્સાહી;
જેહુ વિધે ઉપદિશે પુરોહિત, સાચવી લગ્ન તણી સર્વે રીત. ૧૧

ચિત્તમાં શ્રીરાણી આણી ઉમંગ, ચોથાં ફેરો ફરી નૃપ સંગ;

આવી વસી સ્વમહેલ મોઝાર, પરિજન ગયા તે નિજ ઘર દ્વાર. ૧૨
તે સમે નૃપ તનુએ સુભાણ, પરસ્પરે ઉચ્ચરે મંજુલ વાણ;

શ્રીરાણી આવ્યાં આજ પરણી, તેતો પિતૃ તણી થાય ધરણી. ૧૩

હોય જનની સ્થાને તે માય, નમીયે જઇ તેહ તણે પાય;

એમ અવધારી થયા સૈયાર, અંગે સુંદર સંજી શણગાર. ૧૪

આવ્યા બેહુ તે પિતૃ અંતઃપુર, નમ્યી સ્ત્રીતે અપરમાત હબુર;

રતિપતિ સંમ કુંવરોમે નિરખી, શાવકીમાત તેચિતમં હરખી.

ખુબસૂરતી માંહી લય લાગી, મોહવૃત્તિ અંતરુશીજ ભાગી;

પુત્ર પ્રત્યે યાચનારે કીધી, કુલ તંણી લગ્ન લોપી દીધી. ૧૬

કામી નારી કરે કુલ કામ, જેનું ચિત્ત ભામે બહુ કામ;

કુટીલ ત્રિયાને કડણ ન આંગ, તેતો ફેરો નહિ કોઇ સંગ. ૧૭

મહા સતકને રેવતી ધરણી, થઇ શોકયો તણા પ્રાણ હરણી;

પહોંચી નકાવાસે તે નાર, પરિજનમણ કરશે અપરપાર. ૧૮

હતી યશોધરને પાંચશે નાર, કીધો દર્પણે પતિ સંહાર;

તેમ સુરીકંતા નામે રાણી, માયો ધર્મી પતિ ક્રોધ આણી. ૧૯

થઇ છે ભ્રમિત એવી કંઈક નારી, તેમ શ્રીરાણી કુમંતિ કરનારી;

પતિત વૃત્તિ નવી માતની બાણી, ધિક્કારે અંતરગત ક્રોધ આણી.



દોહરા.

નિલેજ શબ્દો સાંભળી, લાભ્યા બેહુ કુમાર;
 વળતું તેઓ બોલીયા, પ્રગટપણે તે વાર. ૧
 તું અમ જનની સ્થાનકે, આવી પિતુ ઘર દ્વાર;
 છતાં મોહી શું રૂપમાં, ગુણ વિણ થઇ ગમાર. ૨
 વિપરીત વચનો બોલતાં, ઉપની નહિ મન લાજ;
 અમે શીલવંતા કુંવરો, કીજે કેમ અકાજ. ૩
 પ્રલય કાળના પવનથી, કદિ ક'પે ગિરિરાય;
 પણ નમણી રમણી પેખતાં, ચિત્ત ભ્રમિત નવ થાય. ૪
 તથાન વિમાસી બોલીયે, રાખી મન વિવેક;
 વિવેક વર્ણિત માનવી, તે જગ ભણો મ્લેક. ૫
 વિવેક વસુધા વાઢી, ચાલે સહુ સંસાર;
 પ્રવર પડને પામીયા, વિવેક થકી નરનાર. ૬
 વિવેક લક્ષ્મણે પરહરી, કુલટા પિતુ ઘર નાર;
 પુત્ર પ્રત્યે મતિ બ્રહ્મ થઇ, ધિક્ક જીવનનો સાર. ૭

શિખરિણી.

ધબેલી કામોથી મુશીલ જનને જેહ નડતી,
 ફરે ઇચ્છા એવી મન મથનને પાશ પડતી;
 અહો કામી કાન્તા ફિટ ફિટ ખરે જન્મ ધરિયો,
 પડી શાને પેટે તુજ જનનીને ભાર કરિયો. ૭

ઉપાલંભ આપી વીરલાણુને, રનેહી કહે વારંવારં;
 કંદુક પ્રક્ષેપ્યો અતઃપુરમાં, વિપ્રીત કીધું કુંભારં. ભંગ. ૨
 કુંવર કહેરે વળતું તોડને, સુણો મમ ધ્યાન મિત્રં;
 કંદુક લાવુરે ક્ષણ એકમો, પૂર્ણ ધરી મન પ્રીતં. ભંગ. ૩
 એમ કહી ને કુંવર આલીયો, દુર્ગતણી તે પાસં;
 અગ્રજ બંધુ સંગે સંચર્યો, કરવા કંદુક તપાસં. ભંગ. ૪
 દુર્ગતણીરે ખારી તોડીને, પ્રવેશ કરે વીરલાણું;
 ઉદેલાણુ ઉભો પ્રાકારાંતરે, નિરખે નિકટનાં સ્થાનં. ભંગ. ૫
 આવતો વિલોકી વીરલાણુને, નવી તોડતણી માયં;
 પુત્રરૂપે મોહીતે દુલટા, વિષય વાંછા મન લાયં. ભંગ. ૬
 કુંવર કહેરે સુણો શાવકી, કંદુક આવ્યો છે આંચં;
 લીધોરે હોયતો આપો સુજને, કાંઈ રમતનો જાયં. ભંગ. ૭
 આવી પડ્યો છે કંદુક આપનો, મેહેલતાણી મોઝારં; ભંગ. ૮
 વચન સુણી કુંવર તે સંમે, ગયો ભુવનની માંહીં;
 ઉઠી આવી તુર્ત નૃપ અંગના, ઝંહી કુંવરની ખાંદ્યં. ભંગ. ૯
 મદનાતુર થઈ તે માનની, રચે વિવિધ ચરિત્રં;
 કામ કટાક્ષે જુઓ કુંવરને, કંઈ વૃત્તિ વિચિત્રં. ભંગ. ૧૦
 ચરિત્ર જોઈ અપરમાતનું, કુંવર કરે તિરસ્કારં;
 કુબુદ્ધિ જાગી કેમ તુજને, કાળો કેર કરનારં. ભંગ. ૧૧



ઢાળ ૭ મી.

(રાગ—મહેતાલરે શુ' મહી મુલ ખતાયુઃ.)

લાલદેરે મુજ હસ્ત આવારે, મારો ખંધુ ઉભો છે બહારે;
એ ટેક.

કદિ શીયળ નહિ તજનારેરે, જૈન ધર્મ મુને છે ખ્યારેરે;
તેમાં શીયળનો અધિકારેરે, બાલ હાથથીરે ઇંચુ સમે કેમ
હારે. મારો ખંધુ ઉભો છે બહારે. ૧

શીયળ સંકટ સઘળાં ટાળેરે, વંશ કુળને અજવાળેરે;
રૂઝ કર્મતાણાં દંળ ગાળેરે. શીયળથીરે જગજન કાર્ય સુધારે.
મારો ખંધુ. ૨

શીયળે જન્મ સંકળ આ થાશેરે, તેની કીર્તિ સહુ જન ગાશેરે;
સ્વર્ગ મોક્ષ માંહી તે બાશેરે, શીયળથીરે કંઈક ગયાં લવ
પારે. મારો ખંધુ. ૩

નહાં રાબુલ બાળ કુંવારીરે, મોહરાય નાંખ્યો વિહારીરે;
દેવરને લીધો તેણે તારીરે. નવરાગ્યારે વિષય સુખ વિકારે.
મારો ખંધુ. ૪

શીયળથી અંદન બાળારે, જેને પગે જડયાં હતાં તાળારે;
અથા ત્રુટીને ઝાક ઝમાળારે, અંદન બાળારે સંકટ સર્વ નિ-
વારે, મારો ખંધુ. ૫

~~~~~

થયા રામચંદ્ર ધર નારીરે, નામે સીતા સતી જગ આરીરે;  
દ્રઢ ટેક રહ્યાં તે ધારીરે, ધન્ય સતીરે જશ અતિ વિસ્તારે.

મારો અંધુ. ૬

એવી સતીઓના સદ્ગુણ ધારીરે, કીજે નિજઅંતર અવિકારીરે;  
કુશીળથી દુર્ગતિની તૈયારીરે, પામે નહિરે મુખ કદિ સંસારે.

મારો અંધુ. ૭

જેતું નામ લેતાં મુખ લાજેરે, તેની ઈચ્છા કરે શું આજેરે;  
દ્રઢ મન માફે શીયળ કાજેરે, નહિ છાજેરે કરવું આવું

કાંઈ તારે. મારો અંધુ. ૮

આ પૃથ્વી પલટી કદિ જાવેરે, ભાતુ પશ્ચિમે ઉદય થાવેરે;  
તેમ મરૂત મેરૂ ડોલોવેરે. તબું નહિરે શીયળવૃત કોઈ વારે.

મારો અંધુ. ૯

જો કેશરી કદી તૃણ ખાવેરે, તેમ જલધિ જગત ડુખાવેરે;  
શશી સુર્ય ભૂમિપર આવેરે, પણ નહિરે ટેક તબું આવારે.

મારો અંધુ. ૧૦

ઉદેભાણ શબ્દ સુણી આવેરે, તેથી શ્રીરાણી જેરી ન ફાવેરે;  
તેણિ ઠર બેઠને બતાવેરે, નવિ માનેરે કુંવરો કોઈ પ્રકારે;

મારો અંધુ. ૧૧

શુરૂ દેવસી સ્વામી પ્રતાપેરે, પ્રતિષ્ઠાધ આંખાણ આપેરે;  
સુણી સાર હૃદયમાં સ્થાપેરે, તે જનનેરે ભવજલ પાર ઉતારે.

મારો અંધુ. ૧૨

૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦

‘ભાલિની છંદ.

‘ધિક ધિક સંધી સંધી, કામી કંઈપં હણાણી;

વિષય તણી ધગ્યા, પુત્ર પાસે જણાણી.

‘ધિક ધિક સુંખ આણું, જીવમે દુઃખકારી;

ફિટ ફિટ મતિ માતા, તાહરી પાપકારી.

દાહરો,

નિશ્ચલ મન જાણી કરી, કુંવર તણા તે વાર;

લયાનક થઈ તે ભામિની, બોલી કુલટા નાર. ૧

નૃપ સ્વાધીન છે માહરે, માનો મારી વાત;

નહિ તો આજે બેઠિની નકી કરાણું ધાત. ૨

વચન સુણી વિમાતના, બોલ્યા રાજકુમાર;

લજબ્યા શાંતિ ધર્મને ધિક પડ્યો અવતાર. ૩

કોપે નહિ અમ તાતજી, પુરણ પિતાનો ખ્યાર;

જીવન સમ અંમે તેહને, નિશ્ચે નહિ હરનાર. ૪

કોપ કરે કદિ તાતજી, કરે દેહની ધાત;

શીયળ વૃત ના છંડીયે, સાચી સમજે વાત, ૫

તુજથી થાયે પાપણી, કરજે તું ઉપાય;

દઈ ઉપાલંભ કુંવરો, દુર્ગ ઉપાંતિક જાય. ૬

\*પ્રાકારદ્વારથી નીકળે, કમસર બેહુ કુમાર;

સતીપણું પ્રગટાવવા, તત્પર થઈ નૃપ નાર. ૭

## દાળ ટ મી.

( રાગ—સુમખક. )

કલ્પાંતે કરી પડી કુલદારે, જતાં કુલવરો તે અહારે;  
 સુશુભ જન સાંભળો—ઝી ટેક.  
 ધાઓ ધાઓ કોઈ આ સંભરે, હુટાય પતિવૃતા નાર. સુ. ૧  
 વિદાય સુણી ધર્યો હુપતિરે, સંગે લઈ ચોકીદાર. સુ. ૨  
 આવતાં નૃપે તે દારથીરે, જતા જોયાં કુમાર. સુશુભ. ૩  
 અભ્યંતર બેઠ જઈ કરીરે, ઉભાં નિરંજે ચરિત્ર. સુ. ૪  
 તસ્કર હાંડ નાયકપરેરે, ન્યાય થયો છે ચિચિત્ર. સુશુભ. ૫  
 ચીચિરિત્ર ત્યાં આદ્યુરે, કરતી અંતિ શે વિદાય. સુ. ૬  
 નયનાંબુ અરતુ નેત્રથીરે, ધરતી મનમાં સંતાપ. સુશુભ. ૭  
 વંપુપર વસો ફાડીયારે, છુટા કીધો શિર કેશ; સુ. ૮  
 પૃથ્વીપર શિર પછાડતીરે, વિરૂપ કીધો નિર્વ વેશ. સુ. ૯  
 દિલદ્રાંવક સ્વરે વિલપતીરે, કરતી અંતિ હાહાકાર; સુ. ૧૦  
 પરમ પવિત્ર મન માહરેરે, પરમરથી અવિકાર. સુશુભ. ૧૧  
 જુલમ કીધો મુજ ઉપરેરે, નિર્લજ થયા કુમાર; સુ. ૧૨  
 પૃથ્વી માતા પંથ આપજેરે, પેશુ હું તુજ મોઝાર. સુ. ૧૩  
 ધરા ન ફાટી પણ તે ક્ષણેરે, વચન સુણી વિકરાળ; સુ. ૧૪  
 કુલટા છતાં તે કામિનીરે, કુલવરોપર થઈ કાળ. સુશુભ. ૧૫



સુશુભ. ૬

ઝાલણો દંધ કહે નૃપનેરે, ઉત્તમ મુજ કુળાચાર; સુ૦

કલકિત કીધું તેહનેરે, થયું જીવન અસાર. સુશુભ. ૮

એમ કહેતી કાન્તા કંથનેરે, તાણી લીએ તલવાર; સુ૦

કંઠે ઠવે અસિ ઉજળીરે, મરવા થઈ તે તૈયાર. સુશુભ. ૧૦

દીન થઈ કહે ભૂપતિરે, આણી પરણીપર ખ્યાર; સુ૦

શ્રીયજવતાં છા સુંદરીરે, મુજ મનમાં નિરધાર. સુશુભ. ૧૧

મરવું તમે પ્રિયા આ ક્ષણેરે, તુમસમ નહિ કો નાર; સુ૦

એમ કહી કર ઝાલીયોરે, ધિરજ અર્પિ તે વાર. સુ. ૧૨

પુત્ર પાપી થયા માહારે, કુળ કીર્તિ હરનાર; સુ૦

શ્રીકા કંઈ આજે આકરીરે, દેઈ બેહુને ધિકાર. સુશુભ. ૧૩

રાણી કહે વળતું રાયનેરે, હું ન નિશ્ચે જીવનાર; સુ૦

અંત આણું મુજ અંગનોરે, કરી આ ખડગ પ્રહાર. સુ. ૧૪

અપો કદિ જો કુંવરનારે, મસ્તક કરી સંહાર; સુ૦

કુશળ રહુંતો જગતમાંરે, લઈ વિવિધ આહાર. સુશુભ. ૧૫

વચન સુણી તે નારનારે, \*ભૂધવ ક્રોધે ભરાય; સુ૦

ક્રોધાફળ કીધી આંખડીરે, તનુજોથી દ્વેષ લાય. સુશુભ. ૧૬

તું અંતર મુજ આતમારે, તું મુજ જીવન પ્રાણ; સુ૦

સંતાપ તમે તમે સુંદરીરે. શિશ આપું અંતઆણ. સુ. ૧૭

સંતોષી ચાલ્યો ત્રિયાનેરે, બકુટી ચડાવી ભાલ; સુ૦

અતિક આસને જઈ કરીરે, મંત્રી તેડાવે ભૂપાળ. સુ. ૧૮



புதுப்புது புது புதுப்புது புதுப்புது புதுப்புது புதுப்புது

માતા સરી ગાંધ આપણી, મુકી બાળે વેશ;  
અશુભ કર્મ આવી નહયાં, દયા ન પિતુને વેશ. ૭  
કોણ જાણે કંઈ રીતથી, કરશે આજે અંત;  
ક્ષણ ક્ષણ મુજને પેહની, ચિત્ત ચિન્તા ઉપજત. ૮  
પાપ કર્યા પૂર્વ જન્મમાં, પડીયો માત વિયોગ;  
ગદગદ કંઠે બોલતો, કુંવર ધરી મન શોક. ૯

‘**शिवशिवशिव**’

કરે રક્ષા માતા જીવસમ શણી નિત્ય પુતની,  
મરો નાતો માકી, લુધુ વય વિષે કોઈ સુતની;  
દશે દિશા સૂની સ્વજનભૂમી વિના કદજ માણુ,  
જતાં જહાલી આવા મુઠી નથી કંવે કોઈ શરણુ. ૧૦

६५८ श्री.

(राग—भासागोडी.)

માવિણ સૂનોરે સંસાર, અંધ મારા માવિણ સૂનોરે સંસાર. એટક.  
પ્રીત અનુપમ રાખતી જાણી, સંભાળ લેતી સોવાર. અંધ. ૧  
ખમા ખમા કહિતી મતા ખારી, જાણતી તીજ કુમાર. અંધ. ૨  
મનગમતાં લે. સોજા પીરસી, જમાડતી ધરી ખ્યાર. અં. ૩  
ચીઠા મધુરા વચન કહીને, કરતી ખુશી અપાર. અંધ. ૪

જીવન ખરેખર બાળક કેરું, માતા તે સુખકાર. બંધુ. ૫

જનની સમું નહિ જગમાં કોઈ, તત્તુજોને હિતકાર. બંધુ. ૬

માય ન મરશો લઘુ વયે કેની, પુત્ર કરી નિરાધાર. બંધુ. ૭

જનની જતાં આ જગત તજીને, તાત થયા હુમકાર. બંધુ. ૮

કલંક અડાવ્યું શિરે ખેડુને, જીવન ઝેર કરનાર. બંધુ. ૯

હુઃખનુરે વાદળ આવ્યું આજે, નવી પ્રાણ હરનાર. બંધુ. ૧૦

॥ કોહરો ॥

ઊર અકળાતું તેહનું, રૂદન કરે બહુ વાર;

હુઃખ દેખી લઘુ બાતનું, વહી નસીને જલધાર. ૧

વહેતાં અશ્રુ આંખથી, જેમ જલની પ્રતાપ;

ભીંત્યાં હૃદયપર ચીવરો, દીનવદની ખેડુ બાળ. ૨

કુંવર વીતકની વાતડી, પદ્ય પ્રભ ધે કીધ;

હવે કહું તસ તાતની, કથને કરી પ્રસિદ્ધ. ૩

કોપિત થઈ કહે નૃપતિ, ભૂત્ય નિકટ વિખ્યાત;

તેડી લાવ તું સચીવને, સાંભળતાં મુજ વાત. ૪

મૃગવચણે તે આલીયો, ગયો સચીવને દ્વાર;

તુતું તેડાવે મહીમણિ, સર્વ કહ્યો સિદ્ધિદાર. ૫

આવ્યો સચીવ હિતાવળી, તિજા મંત્રરની પાસ;

અદૃષ્ટ દેખી નૃપ આંખડી, આપ્યો મંત્રી ત્રાસ. ૬

ખેડુ કર નોડી ઉચ્ચરે, નાંખતિ કરો આદેશ;

તકસીર હોવે માહરી, કરશો તે પ્રશ્નીસ. ૭



કોધાંધ થઈ તે નૃપતી, વહે વયણ વિકરાળ;  
 પુત' કુપુત્ર શિર છેદીને, પ્રિયા પાસ પહોંચાડ. ૮  
 હૃદયભેદક સાંભળ્યાં, ભૂધવ વચનો કૂર;  
 મંત્રી કાયા કમકમી, તેમજ રોમ અંકૂર. ૯  
 પ્રેમી પ્રિયાના પાશમાં, બાંધ્યો મધિક ભૂપ;  
 પરવશ થઈ જન જગતના, પડીયા ભવજલ કુપ. ૧૦  
 રામા રમાના રાજ્યમાં, વિરલા જન ઉગરંત;  
 ભવ અભિનંદી આત્મા, હુષ્કૃત કાજ કરંત. ૧૧  
 એમ અવધારી ભાલીયો, મંત્રી મહા મતિવંત;  
 શ્રોતા શુણીયલ સાંભળો, તણ જગતનો તંત. ૧૨

## ઢાળ ૧૦ મી.

( રાગ—અરણીક મુનિવર. )×

સાહસ ન કીજેરે કોધે રાજવી, તણ ક્ષમા શુણ જ્ઞાનણ;  
 કોમળ દિલકુરે રાજન રાખીયે, અધિક કારી વીજ્ઞાનણ.  
 સાહસ ન કીજેરે કોધે રાજવી—એ ટેક. ૧  
 પુરી જન મનનેરે કુંવરો ભાવીયા, રૂપે સુર અવતારણ;  
 તૃપ્તી ન પામેરે નેત્ર નિરખતાં, છે સર્વને સુખકારણ. સા. ૨

× તે ભરથરીમાં પણ ગવાશે.

સુખ અભીલાષીરે અંગળ આપના, ગુણીયલ છે સુકુમારણ;

દીનમણિ સરખારે દીપે રાજ્યમાં, લઘુવયવતા બાળણ.

સાહસ ૦ ૩

છે તુમ કુંવરોરે રતન રાજ્યના, પોખ્યા પ્રાણ અનુહારણ;

નારી વચનેરે કેમ કીણ્યે, તેહતણે સંહારણ. સાહસ ૦ ૪

સાહસ કરતારે કંઈક પામીયા, અંતે કષ્ટ અનંતણ;

પદપદ પામેરે પુરણ આપદા, સાહસી મહુ ઝુરંતણ. સા. ૫

છેમાં વૃક્ષોરે પાછા ઉગશે, મૂળ તણે આધારણ;

નમૂનાં વૃક્ષોરે માનવ બાણીએ, છેમાં ન પામે વિસ્તારણ.

સાહસ ૬

કાચ વિચારે કત્તા જગતમાં, પામે પરમ વિલાસણ;

વંસુધા કીર્તિરે તેની વિસ્તરે, તેમજ અપલા વાસણ. સા. ૭

એમ વિમાસીરે ક્રોધ નિવારીએ, વદીએ વચન રસાલણ;

આપ બચાવોરે બેહુ કુમારને, દિલડે થઈ દયાલણ. સા. ૮

સચીવે વચણોરે કીધાં તેહને, સુણતાં તેહ મધુરણ;

આંખાણ કહેરે દશમી ઢાળમાં, નૃપ રહ્યો નિહુરણ. સા. ૯

સાહસ ૧૦

પ્રિયા વચન આધિન થયાં, નરવર જગમાં જેહ;

માને નહિ કદિ કેઈનું; કપિ સમ બણે તેહ. ૧

શીતળ સેમીરમાં સુગરી, કરતી કપિને બાધ;

તોડયો માળો તેહનો, મહંટ કરીને ક્રોધ. ૨

පුපු පුපුපු පුපුපුපු පුපුපුපුපුපුපු

વ્યર્થ બોધ પ્રિયા પ્રેમીને, કદિ ન નીકળે સાર;  
સહબોધે પણ તેહતો, કરશે ઉદાટો ખાર. ૩

વૃથા બોધ છે બધિરને, વૃથા ખારમાં ખેત;  
પ્રીત વૃથા નવી માતની, કહિ ન રાખે હેત. ૪

સચીવ કથન વૃથા ગયું, નૃપ પાસે તે વાર;  
કોંધી થઇ ભણે ભૂપતી, સાંભળતાં દુઃખકાર. પ

દાખ ૧૨ મી.

( ਰਾਗ—ਫ਼ਾਰੀ ਫ਼ਲਾਂਕ ਫ਼ੇਮ.. )

તુત' પાપીયોનો કથ' સંહાર, બતાવે નહિ મુખ મુનેરે.  
 થયા મુજ કુળ કીર્તિ હરનાર, બતાવે  
 છે પરમપવિત્ર મુજ નવી નાર, બતાવે  
 થયા તેહ તણી લાજ લુંટનાર. બતાવે ૧  
 કામાંધ થયા કુકર્મી ચંડાળ, બતાવે  
 કાળું કૃત્ય જોઇ ઉઠે મુને ઝાળ; બતાવે  
 હોય કદિ સુંદર સુવણું કટાર, બતાવે  
 વિદ્યુત સમ ઝળકે જેની ધાર. બતાવે ૨  
 તે તો મ્યાનસહ કટિયે ધરાય, બતાવે  
 પણ તે પેટે કદિ ન નખાય; બતાવે







## ઢાળ ૧૨ મી.

રાજ—હું તુજ આગળ શી કહું.

દિલ અક્ષણાણું દિવાનનુંરે લાલ,  
 સુણતાં વજ્ર સમ વેણુરે શોભાગીલાલ;  
 ઉપાય કશો હવે છે નહિરે લાલ,  
 દોપાય નહિ નૃપ કેણુરે શોભાગીલાલ.  
 ભાવી ન મટે ભવી સાંભળોરે લાલ—એ ટેક.  
 નારી મોઢે નૃપતિ પડયોરે લાલ,  
 કયા નહિં લવલેશ્વરે, શોભાગીલાલ;  
 શીખ દેતાં તે સોહામણીરે લાલ,  
 મુજપર કીધો દ્રેષરે શોભાંગીલાલ.      ભાવી૦ ૨  
 કુકૃત્ય કીધું કુંવરેરે લાલ,  
 રાખી નહિ કુળ લાજરે શોભાગીલાલ;  
 શિરઉદ્ધ કરી તે ઘેહુંનારે લાલ,  
 આયું નૃપતિને આજરે શોભાગીલાલ.      ભાવી૦ ૩  
 પ્રપંચ ભયોં છે સંસારીયોરે લાલ,  
 જોતાં દિસે તે વિચિત્રરે શોભાગીલાલ;  
 એમ વિભાસી ચાલીયોરે લાલ,  
 હુણવા કુંવરો પવિત્રરે શોભાગીલાલ.      ભાવી૦ ૪





ભય વ્યાકુળ કુવર તે સમેરે લાલ,  
 કહે સુણો વડવીરરે શોભાગીલાલ;  
 વિષમ વેળા થઈ આજનીરે લાલ,  
 સુજને રહે નહિ ધીરરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૦  
 તાત નિર્દેશે કેઈ આવીયુરે લાલ,  
 કરશે આજે સંહારરે શોભાગીલાલ;  
 તે કાણે મંત્રી શબ્દ સાંભળ્યોરે લાલ,  
 કહે ત્યાં જ્યેષ્ઠ કુમારરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૧  
 હિતેશ્વર છે સદા આપણારે લાલ,  
 મંત્રી મહા ગુણવંતરે શોભાગીલાલ;  
 મન સ્થિર રહ્યું તે યોધથીરે લાલ,  
 છે ઉપકારી અનંતરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૨  
 વચન લોખ્યું નહિ તેહનુરે લાલ,  
 કદિ કરી અપકારરે શોભાગીલાલ;  
 મળીયે તેને આજ જઈ કરીરે લાલ,  
 પ્રગટપણે ધરી ખ્યારરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૩

### હરિગીત છંદ.

ઝરણા વહે જેના હૃદયથી, હર હમેશાં પ્રેમના,  
 દુરિત કરતાં રહે ડરતાં, જ્ઞાન લોચન જેમના;  
 વદન વાણી સુધા સમાણી, યોલતાં મુકતા ઝરે,  
 બ્રાત મળીયે તેહને જઈ, તાપ તનના તે હરે. ૧

સંકટ સમે સાથે રહીને, કષ્ટ હરે પળવારમાં,

જન બોધ આપે ધર્મ સ્થાપે, મુખદ આ સંસારમાં;

નિત નિત નીતિ પથ પ્રત્યે, લાવતા સદબોધિને,

ભ્રાત મળીયે પ્રેમથી જઈ, સંત તેવા શોધીને. ૨

### રાગ—ઉપરની ઢાળ પ્રમાણે.

એમ કહી નીચે ઉતર્યો લાલ,

ગુણીયલ રાજકુમારે શોભાગીલાલ;

દ્વાર ખુલી મંત્રીને મળ્યારે લાલ,

હસ્ત ગ્રહે તેણીવારે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૪

ભુવને નિવાસ બેહુ તણોરે લાલ,

મંત્રીને ત્યાં તેડી જાયરે શોભાગીલાલ.

મુંદર આસન આપી કરીરે લાલ,

ઉભા કર બેસી જ્યાંયરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૫

પુરંદર સમ રૂપે પેખતારે લાલ,

ઉપજે અતિશે રાગરે શોભાગીલાલ;

દેહાંત કરવો છે તેહનોરે લાલ,

અણચિંત્યો લઈ લાગરે શોભાગીલાલ. ભાવી. ૧૬

એવી ચિંતા ચિત્તમાં વસીરે લાલ,

બેતાં કુંવરો સુકુમાળરે શોભાગીલાલ;





## લાળ ૧૩ મી.

( રાગ—કુડી. છ માયાકી ફાંસી. )

મંત્રીને કહે બેહુ ભાઈ, આપ પધાર્યો આનંદ આજે,  
 ઉરે અતિ થાઈ. એ ટેક.  
 ઉપકાર અમોને કરીયો, શુભ તણા તે પાર મળે નહિ,  
 દિલ દયા દરિયો. મંત્રી. ૧  
 ધન્ય જન્મ આપનો ખારા, એક ઘડી પણ અમ અંતરથી;  
 થશે નહિ ન્યારા. મંત્રી. ૨  
 સ્મિત વદની દિસો સદાઈ, ચિંતા વ્યાપક ચિત્ત આપનું;  
 બેતાં તેહ જણાઈ. મંત્રી. ૩  
 મિષ કહો ચિંતા તણું આજે, વિષ વેળાએ આપ પધાર્યા;  
 કહો શીદ કાજે. મંત્રી. ૪  
 કહો કારણ તમે તેનું, પૂર્ણ પ્રયાસે ઉદ્ધમ કરતાં;  
 સંકટ ટળે જેનું. મંત્રી. ૫  
 જીગર જુદું ના રાખો, નિર્જ આત્મ સમ ગણી;  
 અમોને દુઃખ તે દાખો. મંત્રી. ૬

દોહરા.

કેમળ શબ્દો સાંભળી, ફુંવર તણા તે વાર;  
 સુખદિ ચિત્તમાં ચિંતવે, નિરખી રાજકુમાર. ૧



પ્રિયા તણે તે કારણે કરવો કાળો કેર;  
 રાજા તો પરવશ થયો લાગી પ્રિયાની લહેર. ૨  
 શીશ નહિ આપું તેહને, કાપીને નિરધાર;  
 નિશ્ચે કરશે માહરા, સ્વજન તણો સંહાર. ૩  
 બ્રહ્મવૃત્ત લાંગરું જો હશે, નૃપ સુતો એ આજ;  
 સ્વજન નિલાવન કારણે, ઇચ્છિત કરવું કાજ. ૪  
 એમ અવધારી તેહનો, લેવા ઇચ્છે સાર;  
 આંવે જો હું કારણે, સુણો કહું વિસ્તાર. ૫

## ઢાળ ૧૪ મી.

( રાગ—મુજ ઉપર ગુજરી. )

અરે ગજબના કરનાર, શી કહું તુમ વાત;  
 તમે આજે બુદ્ધિ લાભાવી, ગણી નહિ નિજ માત. ૧  
 અરે ગજબ—એ ટેક.  
 કુહું કરતાં તમોએ, કામ થકી નવ જોયું;  
 ભૂષણ કુળ તણું તે, આજ ખરેખર જોયું. અરે. ૨  
 લજાબું કુળ તમે વળી, ધર્મ લજાબું લાઈ;  
 દુરાચારી થતાં તો શરમ રાખી ન કાંઈ. અરે. ૩



કહેવાય તમારી મા, નૃપતાણી જે રાણી;  
 તેહ સંગે કુશીળની, વાત રાજાએ બાણી. અરે. ૪  
 તેથી કોપ કરી અસિ, તુમ પિતાએ આપી.  
 મુને હુકમ કર્યો જે, શીશ લાવ તું કાપી; અરે. ૫  
 નહિ તો તુજ સ્વજનનો, સંહાર કરું હું આજે;  
 એવી કુરતા ભરેલો, હુકમ કર્યો મહારાજે. અરે. ૬  
 તેથી આ અસિ લઈને, અહિ આજ હું આવ્યો.  
 શીક્ષા દેહાત થયેથી, કાળ બેહુનો આવ્યો. અરે. ૭

॥ દોહરા. ॥

વજ્ર સમી વાણી સુણી, મંત્રી તણી દુઃખકાર;  
 ગદ ગદ કંઠે બોલીયા, કુંવરો તેણીવાર. ૧  
 પૂર્વ જન્મનાં પાપ તો, કીધાં અપરંધાર,  
 તે કુળ આજે પામીયા, થઈ અહિં રાજકુમાર. ૨  
 પાપી નહિ તે પાપી ક્યાં, કુલટા થઈ સતી નાર;  
 કીધાં કર્મને નિંદતા, કુંવરો વારંવાર. ૩

શિખરિણી.

કીધાં જેવાં કર્મો ગત ભવ વિષે જ્ઞાત તનથી,  
 ઉદે આવ્યા તે તો નિરણ્ય કૌંધું મુજ મનથી;  
 અર્તિ અજ્ઞાનીઓ દુરિત થકી નથી લેશ ડરતા,  
 વિપાકો કર્મોના ઉદય વખતે થાય રહતા. ૧૩



# દેશરૂઝ

કર્મ ન શુદ્ધ્યા પ્રાણીયા, રાજા, રંક સમેત;  
સધળાને આપદ નહી, સરખો કર્મજ વેત. ૪  
એક કર્મને છાંયડી, સાથે બેહુ ચલતં;  
ચાર ગતિમાં સંચરે, ટાંજ્યાં નાહિ ટળતં. ૫  
આળ દીધાં ભવ અન્યને, પુર્વજન્મ મોઝાર;  
તે કર્મો કેમ છુટીયે, ઉદ્ય થયા આવાર. ૬

ਦਾਖ਼ ੧੫ ਮੀ.

(१।१—येक दिवस इक्षमणी.)

આળના કંઈ તો આળે જવાના, લાંબયું પંચમે અંગેરે;  
આળ ન દેશો કોઈને પ્રાણી, પાતક જાણી મન સંગેરે.  
આળના કંઈ તો આળે જવાના—એ ટેક. ૧

પાપ સતર કંદિ નાશ થવાના, સંજમ તપ આદરતારે;  
પાપ અભ્યાખ્યાન નાશ ન થાશે, કોટી ઉપાયો કરતારે.

ଅଧିକାରୀ. ୨

આળ દેતાં પર દિલ દુહાશે, પામશે તે પરિતાપોરે;  
 જીવ જતાંલગી ધાવ ન રૂબે, આળતણે સંતાપોરે. આ. ૩  
 આળ દેતાં જીવ હર્મ આંધે છે, ભોગવતાં દુઃખહારીરે;  
 દયાદિ ધર્મને વૃથા ગુમાવી, ગયા માનવ ભવહારીરે. આ. ૪

આળ આળ્યું જુઓ સતી સીતાને, પૂર્વ કર્મ પ્રતાપેરે;  
 ઘણી ઘણી જુરણા જુરતીરે, તેથી સંતી આળને સંતાપેરે. આ. ૫  
 આળે કરી સંતી અંજના જેવી, હુંઃખ પામી નિજ અંગેરે;  
 સસરા પિયરથી દીન થતાં તે, ચાલી થઈ માન લંગરે. આ. ૬  
 એવા એવા કેઈ હુંઃખડારે પામ્યા, કરમે કરી નરનારીરે;  
 આંખાંજી મુનિ કહે પંકરમી ઢાળે, વાત લેજો વિચારીરે.

આળનાં કર્મ. ૭

હાહરા.

અવસાન સમો જાણી કરી, મંત્રી તણી તે પાસ;  
 લધુ કુંવર એમ ઉચ્ચરે, એક મુણા અરહાસ. ૧  
 નિશંક થઈને બેઠુંની, પછી કરો તુમ ઘાત;  
 એમ કંહી પ્રગટાવતો, વિતક તણી તે વાત. ૨

હાળ ૧૬ મી,

[ રાગ—મુઘીવ નગર 'સોહામણ'. )

પરણી આવી પ્રથમ દિનેજી, ઓરેમાન અંભારીરે માય;  
 પવિત્ર જાણી બેઠું ચાલીયાંજી, જેઈ નમ્યા તસ પાય.  
 હો ભાઈરે, સાંભળો કર્મ વિપાક—એ દેક. ૧



શીયળ ભંગ સુણી ના કયુંજી, તે જાણે છે જગદીશ. હો. ૧૨

વેરણ થઈ નવી આ ભવેજી, લીધું કોઈ જન્મનું વેર;  
કુશીળ સેવી જીવનમાંજી, નાંખ્યું નથી અમે ઝેર. હો. ૧૩

દાહરો,

પવિત્રપણું પ્રગટાવીયું, સચીવ કને તે વાર;  
તત્પર થયા તે બંધવો, મરવાને નિરધાર. ૧

આરાધન અરિહંતનું, કરતા બેહુ કુમાર;  
સુખકર શરણું તેહનું, વાંચે વારંવાર. ૨

શિખરિણી.

સુણી જેની વાણી દુરિત કરતાં લોક ડરતાં,  
સુરા સુરેંદ્રાદિ નમન ચરણે નિત્ય કરતાં;  
અનંતા જ્ઞાનાદિ અતિશય તણા ધારક પ્રભુ,  
મળેા મુક્તિદાતા ભવ ભવ વિષે એહજ વિભુ. ૧૪

દાહરો.

ખાંતે કરી ખમાવતા, સર્વ જીવોની જાત;  
મિત્રાઈ પણું હોજો સહી, અંતરથી સાક્ષાત. ૩

નમ્ર થઈ બેહુ ખમાવતા, મંત્રી પ્રત્યે કુમાર;  
અપરાધ ક્રીધા આપના, ક્ષમા કરે આવાર. ૪

પ્રણામ કેશો અમ તણા, પિતાદિને ધરી ખ્યારે;  
એમ કહી પ્રગટાવતા, અંતરના ઉજ્જાર. ૫

૪૮  
રાજકુવરોનો રાસ.  
ઢાળ ૧૭ મી,

( રાગ—પિતાળ આ કેપ તમે શો ક્યો. )

|                                             |         |
|---------------------------------------------|---------|
| કાપી લ્યો શીશ આ, અમારાં તમે;                | કાપી. ૨ |
| દોષ ના દેખીએ, તમારો અમે. કાપી લ્યો. એટલે. ૧ |         |
| મરવાનું છે અંતે, ઓચિંતું નકી;               | કાપી. ૩ |
| જનારા છે પ્રાણ, આ પિંડ થકી.                 | કાપી. ૪ |
| નથી કોઈ રહ્યું, રહેવાનું નથી;               | કાપી. ૫ |
| બાળ છુદા પણ ગયા છે વહી.                     | કાપી. ૬ |
| રાત્ર્ય સુખો કેઈ, તણને ગયા;                 | કાપી. ૭ |
| કાળે સ્થિર વાસ, ન કોઈ થયા.                  | કાપી. ૮ |
| અનુકમે એમ, મરવું સહી;                       |         |
| અવધી અમારી, આજ પુરીરે થઈ.                   |         |
| ચિંતાણ ચિત્તકાં, તમારું થયું;               |         |
| સંહારો શિશ આ, અમારું રહ્યું.                |         |
| કાપી લઈ જાઓ, પિતાળ કને;                     |         |
| મનરંજન કરો, શીશ આપી અને.                    |         |
| આદેશ પીતાનો વહન કરો;                        |         |
| લઈ તલવાર અમ, કંઠે ધરો.                      |         |



~~~~~

નિર્દેશ સુધી તે નૃપનો, આજ થયો ઉત્પાતરે;
ચાચ ઠહો કેમ મુજથી, તુમ જીવનની ઘાતરે. પ્રેમ. ૨

તુમે મુજ અંતર આત્મા, તુમે મુજ જીવન શ્વાસરે;
તુમ સમુંદરે જગ કો નહિ, ધેય તણું નિવાસરે. પ્રેમ. ૩

અવિત્રપણું ધન્ય આપનું; સફળ તુમ અવતારરે;
શીયળ રાખ્યું શુદ્ધ લાવથી, ધન્ય ધન્ય રાજકુમારરે. પ્રેમ. ૪

મરવું લલ્લુરે આજે મુજને, નિજ હાથે નિરધારે;
એમ કહી ખડગ ખેંચીયું, કરવા પોતાનો સંહાર. ગ્રેમ. ૫

ઝહી લીધી તુત તે ક્ષણે, વીરભાણે તલવારદે;
મંત્રી પ્રત્યે કુવર ઝેમ કહે, પ્રગટી પ્રેમ પારાવારદે. મેમ.૬.

વાંકે વિના તમે શું થયા, મરવા તુર્ત તૈયારદે;
શીશ સંહારી અર્ધું આપને, પ્રગટપણે ધરી ખ્યારદે, પ્રે. ૭

એમ કહી કુંવર કાપતો, નિજ શીશ ધરી ધીરરે;
અહીં લીધે ખડગ તે સમે, ઉદેભાણુ વડવીરરે. પ્રેમ. ૮

હવે તો કુંવર કંઠે નિજને, સચીવે પાણું લીધું રે;
દેહાંત કરવાને કારણે, હવે શ્રીવાપર સીધું રે. પ્રેમ. ૯

ચરશ્વર રાખીને પ્રીતડી, કરતા તે અશ્વપાતરે;
કોઈરે કેની થવા નવ દિયે, જીવનતણી ત્યાં ઘાતરે. પ્રે.૧૦

હિલગીર થતાં મંત્રી ઠહે, કુશળ રહો કુમારને;
મૃત્યુ તણીને વાત પરિહરો, જાણ્યો તાસ પ્રતિઠારને. પ્રે.૧૧.

ਭੁੱਖ ਭੁੱਖ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ ਚੁੱਪ

વિદેશપ્રતિ તમે જાયશો, રહેજો. જોડી અલંગરે; . . .
 તુરત લાવું તમે કારણે, ચપલ ગતિ તુરંગરે. પ્રેમ. ૧૨
 શાંતિ પામ્યા કુંવર સાંભળી, સચીવ વેણુ રસાળરે;
 આંખાણ કહે ઢાળ અપ્રાદશી, શ્રોતાજનને પ્રેમાળરે. પ્રે. ૧૩

ହାତୁରା

સરસ વચન તુમ સાંભળી, તનમન ઉપજે મોહ;
અમો વિદેશે જાયશું, ધરી પુરણ પ્રમોહ. ૧.

એવું સુષ્ણી તે મંત્રીયે, પુરમાં કર્યો પ્રવેશ;
અશ્વો અનુપમ ઓપતા, સજ્જત સુંદર વેશ. ૨

ખડિયા ભયાં મોતિ તણા, ખોલી નિજ લંડાર;
કુંવર અંગ આલુષણો, લીધાં છે સુખકાર. ૩

શુભપણે તે એકલો આવ્યો નૃપ સુત પાસ;
અર્પિં અશ્વો બેઠુને ઉચ્ચરે અંતર આશ. ૪

[રાગ—દશી લલ્લેરે દવકીરે કેલે ઝાળખ્યા.)

દેશ વિદેશે તમે જાયશો, મુજ મન હરીને વીર સાહેબારે;
તનહું માંહે તે ટળવળે, અંતર ધેરે નહિ ધીર સાહેબારે.
ગિરજાવે કુંવર રાજવી—એ દેક.

પર રાજકુંવરોનો રાસ

~~કમળને તો શશી એક છે, શશીને કમળો અનેક સાહેબારે;~~
કમળને તો શશી એક છે, શશીને કમળો અનેક સાહેબારે;
હર રક્ષાં નવિ વિસરે, શશી કમળ સમ ટેક સાહેબારે.

ચિરંજીવો. ૨

પ્રવર ધર્મ જીનરાજનો, પાળજો ધરીને પ્રેમ સાહેબારે;
જન્મ મરણ દુઃખ ટાળશે, અંતે હોશે તેથી ક્ષેમ સાહેબારે.

ચિરંજીવો. ૩

સુખ દુઃખે સમભાવના, ચિત્ત રાખી જે અહોલ સાહેબારે;
ત્રણ તત્વે શ્રદ્ધા રાખજો, એ મુજ શિક્ષાનો બોલ સાહેબારે;

ચિરંજીવો. ૪

॥ દોહરા. ॥

અરવોપર બેહુ અંધવો, ચલી ચાલ્યા તે વાર;

અપર પંથથી નિકળ્યા, કાનન કેરી બહાર. ૧

પ્રવર પંથને પરહરી, ચાલ્યા વન મોઝાર;

તમ આપક બીહામણું, દિસે ઘોર અંધાર. ૨

ત્રણે તે વન આવીયા, તણ ઘણેરો પંથ;

ત્યાંથી નિવારે સચીવને, કુંવરો ધરી મન ખંત. ૩

સચિવ મન ચિંતા ઘણી, ચાલે જળ વનવાસ;

મોઝાતુર અર્ધ બોલીયો, વિરહી કુંવરો પાસ. ૪

99-2599-2599-2599-2599-2599-2599-2599-2599-2599

विषयविष्णु.

મળે છે હૃદયોને ગગન ગતિથી સુંદર સરો,
 ઘણા પામે પુષ્પો ભૂતલ ભમતાં જે મધુકરો;
 મળી રહેશે પુણ્યે ઉત્તમ તમને સજ્જન ઘણા,
 મળે ક્યાંથી મુંને દરશન હવે અંધવ તણા. ૧૫
 દોહરા.

મુજને પદના :વિસરે, જીવનના આધાર,
તુમ સમ જગમાં કે નહિ, નેહુ નિભાવન હાર. પ

દાળ ૧૯ મી.

(રાગ—સાવેરી જાગને હોજરે.)

રાજકુમારો આજે વનમાં રે આહ્યા, મેલી પોતાનું ધામજી;
ઘોર અધારૂં આ અવનિ વિષે વળી, જાણું અજાણ્યે ગામ.
કુંવરો રાજવી.

મત મૂકશે તમે ધર્મ ધુરંધર સાર, કુંવરો રાજવી—એ ટેક.૧
રજની પહેલાં બંધુ બાપ જોયા, દેશ તણ પરદેશણ;
કોપિત થયા મહા ભૂપતિ જેને, દયા નહિ લવલેશ. કું. ૨
માતાંરે મરતાં પિતા પલટયા, ક્રીધો કાળો કેરણ;
સમભાવે ભાઈ ભોગવો કોઈ, હશે પૂરબનાં વેર. કુંવરો. ૩

રજની દિન જેની ચોકીરે કરતા, મુઘડ દાસીને દાસણ;
 આલ્યા તે બંધુ એકલા આજે, મુકી સકલ સુખવાસ. કું. ૪
 રાજભુવન તણ વાસ વનનો, લાગે ઘણો વિકરાળણ;
 આવારે વનમાં આલતા ભાઈ, મુને ઉઠે છે આળ. કું. ૫
 કમળ ભમર જેમ પ્રીતલીને, ચક્રેર શશીનો ખ્યારણ;
 હંસ સરોવર સારસ યુગલ, આ પ્રેમ ભયો સંસાર. કું. ૬
 જેમ કોકીલ કૌમળ કંઠ ન આલે, વસંત જતાં મુખકારણ;
 તેમ બંધુ વિયોગે આજથી આ, જીવન થયું અસાર. કું. ૭
 જળ વિના ઝુરે માછલીને, વર્ષા વિના નરનારણ;
 તેમ આપ વિયોગે આજથી મારે, શૂનો થયો સંસાર. કું. ૮
 મુખ સંદેશા તમે આપજો મુને, રાખી પુરણ પ્રેમણ;
 દેશ દેશાંતર જઈ વસો ત્યાં, રહેજ્યો કુશળ ક્ષેમ. કું. ૯
 પાછા ક્યારે ભાઈ ભોગારે યાશું, મંત્રી કહે કુમારણ;
 દિલગીર થતો ત્યાં વિરહ વ્યથાથી, સચીવ કરે જીહાર. કું. ૧૦

શિખરિણી.

જદા પાછા બંધુ, સમયપર દિહારે મળશે;
 તદા મારા હુઃખો, વિરહજ તણા સર્વ ટળશે;
 વિયોગે વાલાના, હૃદય હુઃખ બાણે જગધણી,
 નથી ફાટી જાતી, કંઠણ મુજ છાતી થઈ ગણી. ૧૬



4

મૂર્છા ખાઈ ભુમિ પડ્યો, સચીવ તિહાં નિરધાર. ૧



વેગ વતી અતિ હાંકીયા શીઘ્ર ગતે તુખાર;
 વને અધારી રાતમાં, શ્રમીત થયા અપાર. ૨
 વિકટ પંથે પરીવર્યાં, કુંવરો બાળે વેશ;
 ભય વ્યાકુળ વનવાસ છે, ભોતાં ન સુએ લેશ. ૩
 વિલંબ ન કરતા વાટમાં, કોપ્યા બાણી તાત;
 છતાં થતાં સંકટ ઘણાં, થશે જીવનની ઘાત. ૪
 એમ અવધારી અંતરે, ગતિ કરે વનવાસ;
 નિશા વિતાવી પંથમાં, પામતા પુરણ ત્રાસ. ૫
 નિશા જતાં રવિ ઉગીયો, વ્યાપ્યો વિશ્વ પ્રકાશ;
 કુધાતુર થયા બંધવો, આપી ઘણેરી ખ્યાસ. ૬

ઢાળ ૨૧ મો.

(રાગ—મુનિ બળભદ્ર વસેરે વૈરાગમાં.)

વિષમ રાહેરે ચાલતા, સહતાં કષ્ટ અપારજ;
 પરિશ્રમ પામ્યા અતિ ઘણો; અશ્વો તેમ કુમારજ,
 કર્મ ન છૂટેરે પ્રાણીયા. એ ટેક.
 અનુક્રમે વન અવગાહતા, સરોવર આગ્યું ગંભીરજ;
 નજરે નિહાળ્યા બેહુ જણા, શીતળ ભરીયું છે નીરજ. કર્મ

અશ્વોથી નીચે ઉતર્યો, કોમળાંગી રાજકુમારણ;

અશ્વોને જલ પાતા થકા, હૃષ્ ધરીને તે વારણ. કર્મ. ૩

રૂંધાયો શ્વાસ અશ્વો તણો, પામતા પંથ પરિતાપણ;

પામ્યા મૃત્યુ બેહુ ત્યાં કને, થાય કુંવરોને સંતાપણ. કર્મ. ૪

નિરાધાર બેહુ થઇ રહ્યા, અશ્વો મરતાં કુમારણ;

વીરભાણુ કહે સ્વ બ્રાતને, કેમ કીલ્યે આ વારણ. કર્મ. ૫

ભૂમિ ભયકારી ગાયુ તણી, લાગે મુને વિકરાળણ;

બહાલા વીર આ વન વિષે, આઘ્ર નાખે છે ફાળણ. કર્મ. ૬

જાતું ઝાઝું છે આપણે, પંથે વહી પરદેશણ;

વિષમ વેળા થઇ આજની, હિમત રહે ના લેશણ. કર્મ. ૭

જ્યેષ્ઠ બ્રાત વળતું કહે, ધીરજ ધરે મુજ વીરણ;

વિલંબ ન કરતારે વાટમાં, ચાલો થઇ શૂરવીરણ. કર્મ. ૮

ખડીયા ખલે લઇ ચાલીયા, છે જ્યાં પંથ દુઃખકારણ;

સાયંકાળરે થઇ ગયો, વહેતા વન મોઝારણ. કર્મ. ૯

તરકર મળ્યા તેવે સમે, પરના પ્રાણ હરનારણ;

કુંવરોને તેણે લૂંટીયા, તળના કરી તે વારણ. કર્મ. ૧૦

વાસો રહ્યા તે વન વિષે, દુઃખમાં નિશા ગમાયણ;

કર્માનુસારે તે પામીયા, જાણે ધર્મ સુખદાયણ. કર્મ. ૧૧

કંઇક કર્મે દુઃખીયા થયા, દેવ દાનવ નરનારણ;

હૃષ્ શોક નવ કીલ્યે, કહે વડીલ કુમારણ. કર્મ. ૧૨

~~સાધી—કંઈક રાણા રાજવી, કર્મે થયા બેહાલ;~~

ન હુટયા નરસુર, કર્મ છે કૂર, થાય છે ભૂપ ભિખારી;
તે કર્મના હામ, તબો જીઠી હામ, વિષાદ ઘો વિસારી.

રાખો નહિ. ૧

સાધી—કંઈક રાણા રાજવી, કર્મે થયા બેહાલ;

હાડણુ હુઃખ. તે પામીયા, જીઓ કરીને ખ્યાલ.
સંસારનું ચક્ષુ, કિસે છે વક્ર, ન શકે કોઈ નિવારી;
પામે નહિ સુખ, સહે બહુ હુઃખ, કરમે ગયા છે હારી.

રાખો નહિ. ૨

સાધી—છત્રી પલંગે પોઠતા, ચડી ઝડપા મહેલ;

ખટરસ ખાંતે ખાયને, કરે મનોહર કેલ.
એવા કેઈ ભૂપ, ગયા નકં કૂપ, તણુ ભુવન ભારી;
તે કર્મનો ખેલ, કરે શું છેલ, કર્મ કૃતિ છે ન્યારી.

રાખો નહિ. ૩

સાધી—આજે બંધવ આપણે, વસીયા વન મોઝાર;

તે પણુ આળા કર્મના, કહેતાં નહિ નિસ્તાર.
નહયાં પૂર્વ પાપ, પામ્યા સંતાપ, વેળા ઘો વિસારી;
મહો સદા નેક, ધરી ધર્મ ટેક, ધૈર્ય ન બાવું હારી.

રાખો નહિ. ૪

દોહરો.

કુંવર ગયા વનવાસમાં, સુકી નિજપુર ધામ;

તાસ વિયોગી મંત્રી શરૂ, ઉઠે ધરિને હામ. ૧

~~છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ છપ્પ~~

મુખથી નિશાશા મુકતો, કરે અતિ અકસોસ;
 વલ્લભ મારા વન ગયા, દેઈ કમને દોષ. ૨
 ક્ષણ ક્ષણ કુંવરો સાંભળે, મંત્રી મન મોઝાર;
 ચિંતા વ્યાકુળ ચિત્તને, રૂએ નહિ કોઈ વાર. ૩
 પરિજન રક્ષા કારણે, મનોવૃત્તિ છે શુદ્ધ;
 નિજપુર પ્રત્યે આવવા, થયો તુરંગ આરૂઢ. ૪

ઢાળ ૨૩ મી.

(રાગ—વૈકુંઠપંથ બીહારભણ તથા વૈદરલી વનમાં.)

મંત્રી ત્યાંથી પાછો વળ્યો, વર્ષાવતો અશ્રુધાર;
 ઝોલંભા દિયે નિજ દેવને, પડ્યો વિરહ દુઃખકાર.
 કુંવરો ગયા વન એકલા—એ ટેક. ૧
 આળ આળ્યું અતિ આકરું, પવિત્ર બેઠે કુમાર;
 અશ્રુ વહેતારે વન ચાલીયા, તણ વાસ મુખકાર. કુંવરો. ૨
 મહેલ ઝડપે જે પોઢતા, પુરણ ધરી મન હામ;
 તેરે બંધુ વનવાસમાં, કરશે ક્યાં જઈ આરામ. કુંવરો. ૩
 લોજન વિવિધ ભાતનાં, જમતા જુગતે કુમાર;
 તે રૂપે દિન કેમ કાઢસે, નહિ કોઈ ભુક્ત દેનાર. કું. ૪
 રમ્ય મહેલે રહેતા બંધવો, હુકમે હાજર હજાર;
 વનમાંરે તેણે વાસ કર્યો, પહેરે ગિર નહિ દાર. કુંવરો. ૫

સુખદ મનોરથ તેહના, થઈ ગયા આજે સંહાર;

સંસાર ભયો છે આ હુઃખથી, બેતાં સર્વ અસાર. કું. ૬

ઉહાર્યા કરી એમ આવીયો, ઉપવન જ્યાં વિખ્યાત;
મહેલે જઈને વિલોકતાં, દિશે નહિ બેહુ ભ્રાત. કુંવરો. ૭

આંખી લાગી તિહાં દીપતી, જ્યોતિ પણ વિકરાળ;
ભુવન ભયંકર દેખતા, થઈ દિલે હુઃખની આળ. કુંવરો. ૮

ઉડુરાજ આજે આથમ્યા, વનમાં જતા કુમાર;
મુજને ક્યાંય નથી ગોઠતું, હુઃખદા દિસે સંસાર. કુંવરો. ૯

સરછંડી હુંસો ચાલતા, શૂની લાગે સર પાજ;
મુજને લાગે અળખામણું, વિણ વલ્લભ સર્વે આજ. કુંવરો. ૧૦

કુંવર વિયોગે તે સુખુદ્ધિ, પામ્યો પુરણ વિષાદ;
દગ્ધ થયુંરે હુઃખે દિલડું છે સર્વ વિધિ સંવાદ. કુંવરો. ૧૧

હાહરા.

સુખુદ્ધિ ચિત્તમાં ચિંતવે, કરી મન દીર્ઘ વિચાર;

શીશ નહિં અર્પું નૃપને, કરશે કુળ સંહાર. ૧

પરિજન રક્ષા કારણે, કરવો તુર્ત ઉપાય;

એમ અવધારી અંતરે, વેગે પુરમાં ભય. ૨

કારીગરો ભગ્નત ક્યાં, કરવા ચિંતિત કાળ;

કુત્રીમ કરો કુમારના. અનુપમ મંસ્તક આજ. ૩

એમ સમભાવી આવીયા, ઉપવન તણી મોઝાર;

મંસ્તક રચવા કારણે દ્રવ્ય લાભ્યા નિજલાર. ૪

૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬

- રક્ત પદારથ નાખીયા, રૂધિર તણે તે કામ;
 મૂળાકૃતિ અવલોકીને, કીધું પુરણુ તે કામ. ૫
- અષ્ટમી શરી સમ શોભતા, પ્રિય કુંવરના જાણ;
 પૂછુંદુ પરે પેખતાં, આવે મુખનો ખ્યાલ. ૬
- ભગમગ જ્યોતિ તેહની, દિસે ન કૃત્રીમ રીત;
 સ્વયં બુદ્ધિ બલયોગથી, નિપજાવ્યા ધરી પ્રીત. ૭
- અર્પ્યાં મુબુદ્ધિ હસ્તમાં, મસ્તક તેણીવાર;
 નિરખી ભેતાં ચિત્તમાં, થયો તે વિસ્મયકાર. ૮
- હર્ષીત થઈ કહો તેહને, દિસે નહિ કાંઈ ન્યૂન;
 ધન્ય ધન્ય બુદ્ધિ આપની, મુજ ચિન્તા થઈ શુન્ય. ૯
- બુધિ અગોચર છે નહિ, જગતમાં કોઈપણ કામ;
 માતવંતા ધન્ય માનવી, પુરણુ કરે છે હામ. ૧૦
- પવન પ્રકાશ પહોંચે નહિ, અગમ અગોચરસ્થાન;
 નરધિમંતનું ત્યાં કણે, તુર્ત પ્રવેશે જ્ઞાન. ૧૧
- એમ પ્રશંસી બેહુને, દિયે પ્રીતિ કરદાન,
 વાત ગુપ્ત તે રાખજો, કહી કરે સન્માન. ૧૨
- સર્વાંશ્વ વળાવે તેહને, કર્યો જાણી ઉપકાર;
 નિવર્ત થઈ પૂર્વ સ્થાનકે, આવી કરે વિચાર. ૧૩
- મસ્તક વિષુ શબ-બેહુના, માગે કદિ જો બૃષ;
 તે કારણે કરવું ખરે, ચિતા સરીખું રૂપ. ૧૪

ખંડ ૧ લો.

૬૫

નૃપ તનુજો અનુરાગથી, જન મન પામ્યા સંતાપરે;

કનકાપુરી નર નારીયો, કરતા અતિ કલ્પાંતરે દિલગીર. ૬

નૃપ ભુવને મંત્રી આવીયો, ઉલો સન્મુખ આચરે;

ગોવિંદમી દાળ આંખાણ્યે કહી, સુભુતા દુઃખઘાયરે. દિલ ૧૦

દોહરા.

થયો કોલાહલ પુરમાં, સઘળે હાહાકાર;

રાજભુવનની નીકટમાં, મળ્યા બહુ નરનાર. ૧

ખલાવિત મસ્તક રૂતથી, જોતાં ઉપજે ત્રાસ;

ધારણ કરી તે હસ્તમાં, કહે નૃપતિની પાસ. ૨

આજ્ઞા થતાં નૃપ આપની, હણવા કુંવરો સોય;

લાગ્યો છુ' બેહુ તણા, છેલિત મસ્તક હોય. ૩

નિર્દેશ કરો ત્યાં નૃપતિ, શિર નાંખુ નિરધાર;

એવું સુણી વળતું વઢે. દૂર ક્રોધ કરનાર. ૪

મુખ જોતાં તે પાપીનાં, અંતર થાય ઉઝાટ;

પવિત્ર પરણી માહરી, જુએ શીશની વાટ. ૫

અહિથી જા ઉતાવળો, અર્પે તેને શીશ;

દૂર લઈ જા તે દુષ્ટને, નૃપતિ કહે કરી રીશ. ૬

ગયો મંત્રી તે તત્ક્ષણે, રાણીતણે આવાસ;

મસ્તક ત્યાં લઈ નાંખીયા, પડ્યા પાપીયા પાસ. ૭

તુર્તાજ પાછો તે વળ્યો, જવા નિજ ઘર દ્વાર;

પોળે જઈ કહે ભૂત્યને, લાવો રક્ષક સ્વાર. ૮

સત્વર ચાલી આવીયા, મંત્રી જતનને કાજ;

અહીં પ્રહરણો હસ્તમાં, કરે સચીવની સાજ. ૬

નિકળ્યો બાહીર સુખુદ્ધિ, વેગિત પહેરેગીર;

પ્રભ જનને પેખીયાં, વહેતાં નેત્રે નીર. ૧૦

હા હા કરી કેઇ બોલતા, જીવન થયું છે ઝેર;

કુંવરો મારી પાપીયે, કીધો કાળો કેર. ૧૧

પુરીજન દુઃખીયાં દેખીને, આપે થયો ઉદાસ;

પુર મધ્યેમધ્ય ચાલતાં, પહોંચ્યો સ્વઆવાસ. ૧૨

સુખ ન દેખાડે લોકને, ન નિકળે તે બહાર;

વાસ કર્યો આવાસમાં, દિલગીરીનો નહિ પાર. ૧૩

છાળ ૨૫ મી.

રાગ—હું તુજ આગળ મી.

પહેરેગિરો ત્યાંથી, વળ્યારે લાલ,

જઈ વસ્યા નિજને ધામરે; શોભાગી લાલ.

પ્રસરી દિલગિરી પુરમાંતે લાલ,

હડતાળ પડી કામોઠામરે; શોભાગી લાલ.

લાવી દશા બીહામણીરે લાલ—એ ટેક. ૧

૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨ ૨૨૨

પ્રભજનને કુંવરો પ્રત્યેરે લાલ,
 હિસે ઘણેરી પ્રીતરે; શો.
 વિબ્રમ થઈ મતિ માહરીરે લાલ,
 કીધી રીપુ તણી રીતરે. શો. ભાવી૦ ૭
 જીલ્મ કયો કુંવરો પ્રત્યેરે લાલ,
 કીધું તે પાપ અમાપરે; શો.
 વેર વાળ્યું કોઈ જન્મનુરે લાલ,
 કૃતાંત થયો આપોઆપરે. શો. ભાવી૦ ૮
 એમ કહી નીચે ઉતર્યોરે લાલ,
 કીધો આહાર પરિહારરે; શો.
 દુઃખે ઝુરતો દિન વ્યતિક્રમેરે લાલ,
 કરી કુંવરો નિરાધારરે. શો. ભાવી૦ ૯
 સાહસીક થઈ તે ભૂપતિરે લાલ,
 કરતો અતિ અકસોસરે; શો.
 આંખાણ કહે ઢાળ પચીશમીરે લાલ,
 કેખે નિજ કુલ્ય દોષરે; શો. ભાવી૦ ૧૦
 હોહરા.

અનુચરને નૃપતિ કહે, સચીવ લાખ્ય મુજ પાસ;
 પ્રમટ કંઈ તે આગળે, મુજ અંતરની આશ. ૧
 શિર ઉઠ કરતા કુંવરો, બોલ્યા જે તે વાર;
 સચિવ કને તે સાંભળું, ચલિંચિત જે સાર. ૨

~~છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ~~

તુત તેડીને આવજે, તણ સકેલ વ્યવહાર;
વિલખ ન કીજે વાટમાં, સત્વર ના નિરધાર. ૩

વચન સુણી નિજ નૃપના, ગયો મંત્રીને દ્વાર;
કથન કહ્યું તે મંત્રીને, અદ્ય કરી વિસ્તાર. ૪

મંત્રી વળતું એમ કહે, સાંભળ મારી વાત;
જે દિનથી જઈ નૃપના, કીધી કુંવરની ઘાત. ૫

તે દિનથી કોપી પ્રભ, ક્રોધ કરી વિકરાળ;
સઘળા રિપુ થઈ રહ્યા, નૃપ થયો તેમ કાળ. ૬

પુરણ વેર વસ્તી તણું, નકી કરે સંહાર;
તે કારણ આવાસથી, ન નિકળું હું બહાર. ૭

અંતિમ સમે જે સુણ્યાં, અંતરના ઉદ્ગાર;
અતુર ખુદ્દિ બળ યોગથી, લખીયા પત્ર મોઝાર. ૮

નૃપ સેવકને આપીયો, શ્રેય બાણી તે વાર;
કહે નૃપતિને આપજે, પ્રગટાવી વિસ્તાર. ૯

નૃપ ઉપાંતિક આવીયો, કહે વિતકની વાત;
સચીવને સંકટ ઘણા, વસ્તી તણી વ્યાધાત. ૧૦

મહિ આવે તે નૃપતિ, આપ કને આવાર;
અંતિમ વેળા બોલીયા, તુમ સૂત મનોહાર. ૧૧

લખીયાં છે આ લેખમાં, તે વાંચો હિતકાર;
પ્રીછ્યો છે મંત્રીશરે, તુમ કાજે નિરધાર. ૧૨

~~જેમ કહી તે આપીયો, પત્ર રાજને તે હાથ;~~

હર્ષાતુર થઈ ચાંપતો, નૃપ છાતી સંગાથ. ૧૩

*ધુર ગાંધા બે મંત્રીયે, લખી છે પત્ર મોઝાર;

ઉદ્ઘાટન કરી નૃપતિ, વાંચે ધરી મન ધ્યાર. ૧૪

ઠાળ ૨૬ મી.

[રાગ—કૌણ પત્ર રાખે માહરી.]

આપ આદેશે હું ગયો, ઉપવનની મોઝારે;
તીક્ષ્ણ ખડગ ઉગામતા, કુવરોપર નિરધારે.

કોપ તબેને તમે રાજવી. એ ટેક. ૧
ઉપાત અતિ મુજને થયો, હણતાં બાળ કુમારે;
કરે કંથા બેહુ માહરા, નેત્રે થઈ અશ્રુધારે. કોપ. ૨
મરતાં આશીશ આપી આપને, કુવરોએ તોણી તારે;
ચડતી રહેજો બાપુ રાજની, હોજો જયજયકારે.

દેખો ગતિરે અમ કર્મની—એ ટેક. ૩
શંકીત કીધું મન આપનું, વેરણ થઈ નવી માતરે;
વાંક વિનારે આળ આવીયું, વિચારી જોજો તાતરે. દે. ૪
હોય હઠએ નિજ કર્મને, પૂછી નહિ કંશી વાતરે;
હુકમ કીધો અતિ આકરો, કરવાં પુત્રની ઘાતરે. દેખો. ૫

કર્મ ન છુટેરે પ્રાણીયા, કીધે કોહયો ઉંપાયરે;

કિરરે તણી પાંખો કાપતાં, કળાવંતી કર છેદાયરે. દે. ૬

ત્રાસ આપ્યા ત્રસ જીવને, કીધા કંઈકના સંહારરે; માત તાત તેમ જાતને, પીડ્યા અંધરંપારરે. દેખો. ૭

તરુકર થઈ પંથી લૂંટીયા, છેદી કંઠે હયાં પ્રાણરે; મૃગ પશુ દીન જીવને, કીધા અતિશે હેરાનરે. દેખો. ૮

કંઈકને આળ ચડાવીયા, પૂર્વ જન્મ કોઈવારરે; સતી સંતોને સંતાપીયા, કરી વચન પ્રહારરે. દેખો. ૯

કર્મ બાંધ્યા અતિ આકરા, ભોગવતાં દુઃખકારરે; એવું જાણી ભવિ પ્રાણીયો, કર્મ ન કીજે કોઈવારરે. દે. ૧૦

કર્મો નહયા અમને આ ભવે, થતાં રાજકુમારરે; આપ આદેશે બાપુ આજતો, કરશું પ્રાણ પરિહારરે. દે. ૧૧

એવાં વચન કુંવરો બોલતા, કીધો મિજહાથે છિહરે; મૂછાં આવી ગાંધ સુજને, જોતાં સ્થિતિ ત્યાં તેહરે.

કોપ તજોને તમે રાજવી. ૧૨

રાગ-ત્રીપદી ચોપાલ.

એવો વાંચ્યો પત્રરે જોણી વાર,

નરવર નેત્રથી થઈ અશ્રુધાર;

હા હા જીવન કરી નાંખ્યો આજે,

કુંવરો હણુબ્યા કુલટાને કાજે. ૧

ધિલ્લ ધિલ્લ જગતમાં જીવન માફ,

લાગે સંસારી સુખ હવ ખાફ;

Y

નગર લોકના થોડાં ટુકડાં, સુખદ શાંતિમાં કાંઈના સુવે ૨

ଉତ୍ତର-ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସ

દિવસ દુઃખના આ સંતાપરે, પ્રગટીયા હવે પૂર્વ પાપરે;
લીપક સુધ્ય તે કુંવરો ગયા, અરર પાપીયા પ્રાણ કાં રહ્યા.૩

દાળ ૨૭ મી.

(રાગ-હુ' છુજ આગળ શી.)

તેણે સમે તીહાં આવીયારે લાલ,

નિમીત્તીયા સુખકારરે, શેલાગીલાલ.

સુત લવિષ્ઠના ભાવનેરે લાલ,

જાણે જ્યોતિષ આધારે શોભાગીલાલ.

મુગુણ જનો સહુ સાંભળોરે લાલ.

બી રૂક. ૧

પ્રવેશ કરે જ્યાં પોળમાં રે લાલ,

નિરખતા નય ખજારે શોભાગીલાલ;

શ્રેણી બંધ મહેલ દીપતારે લાલ,

રચના વિવિધ પ્રકારરે. શ્રોતાગી. સુશ્રુષ્ટ જન. ૨

અમરાવતી સમ ઓપતીરે લાલ,

કનકાપુરી મનોહારરે શોભાગી;

હુખીંત થઈ કહે તે સમેરે લાલ,

નિમીત્તીયે સુવિચારરે. શોભાગી. સુગુણ, ૩

સુંદર ઝરૂખા આ શોભતારે લાલ,

મનહુર મેડીને માળને ચોલાગી;

૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

પણુ જોતાં મુંને શ્યાં ઉપજેરે લાલ,
હાટડે પડેલી હડતાળરે. શોભાગી. સુશુભ. ૪

દીન થઈને ટળવળેરે લાલ,
પુર વિષે નર નારરે શોભાગી;
દીર્ઘ નિશાશા નાંખતારે લાલ,
નગરી વિષે નર નારરે. શોભાગી. સુશુભ. ૫

પ્રભ જનને તેણે પુછીયુંરે લાલ,
કેમ દિસે દીન મુખરે શોભાગી;
નગરી જોતાં અતિ મુહૂંરે લાલ,
પણુ પ્રભ પાત્રી છે દુઃખરે. શોભાગી. સુશુભ. ૬

બ્યવહારી વળતું કહેરે લાલ,
વિતક દુઃખની વાતરે શોભાગી;
વિરધવળ અહીં ભૂપતિરે લાલ,
કરાવી તેણે પુત્ર ધાતરે. શોભાગી. સુશુભ. ૭

તે દિનથી નર નારીયોરે લાલ,
ધરી રહ્યાં છે શોકરે શોભાગી;
ચિંતાકુળ સઘળાં થયારે લાલ,
ઉપવાશી છે કેઈ લોકરે. શોભાગી. સુશુભ. ૮

રાજ પણુ દુઃખીયો થયોરે લાલ,
પોતે કરી સાહસ કામરે શોભાગી;
એકવિશ દિનથી પરહરીરે લાલ,
લોજન મુખની હામરે. શોભાગી. સુશુભ. ૯



તેહ દિવસથી પુરમારે લાલ,
 ચિંતા વર્તે ગંભીરરે શોભાગી;
 અન્ય કારણ કાંઈ છે નહિરે લાલ,
 તુમે દિસો છો ધીર વીરરે, શોભાગી. સુશુભ. ૧૦
 એવું સુણી તેણે સમેરે લાલ,
 ભુવે જ્યોતિષ આવારે શોભાગી;
 કુંવરો દીઠા તેણે દીપતારે લાલ,
 વિહારી વન મોઝારે. શોભાગી. સુશુભ. ૧૧
 જ્યોતિષી કહે વ્યવહારીનેરે લાલ,
 નૃપને કહે જઈ વાતરે શોભાગી;
 કુશલ કુંવરો છે આપનારે લાલ,
 કીધી નથી તસ ઘાતરે. શોભાગી. સુશુભ. ૧૨
 વચન સુણી એવા તેહનારે લાલ,
 ગયો તે રાજા હનુરરે શોભાગી;
 કર જોડી કહે નૃપનેરે લાલ,
 ચિંતા કરો તમે દૂરરે. શોભાગી. સુશુભ. ૧૩
 આજ આનંદ વધામણીરે લાલ,
 સંભળાણું ભૂપાળરે શોભાગી;
 કુશળ વર્તે છે આપનારે લાલ,
 કુંવરો તે સુકુમારરે. શોભાગી. સુશુભ. ૧૪
 દુરથી આવ્યા છે નિમીતિયારે લાલ,
 તેઓ જાણે છે વૃત્તાંતરે શોભાગી;

સુઘડ નૃપતિ તારો, સુખુદિ કારભારી;

અતુર મતિ પ્રભાવે, કુંવરો હિતકારી,

કૃત્રીમ શીશ બનાવી, કુશલે બાળ રાખ્યા;

મહીપતિ તસ મિથે, જીવતા એમ લાખ્યા. ૧

હોહરા.

કુંવર અનુપમ તાહરા, કર્મ તથા અનુસાર;

કોડ ઉપાયે રાજવી, તુર્ત નહિ મળનાર. ૧

જ્યોતિષી વચનો સાંભળી, નરવર તેણીવાર,

દિલદ્રાવક થઈ બોલતો, વહી નયને જલધાર, ૨.

[રાગ-આશાગોડી.]

પ્રાણુ થકીરે અતિ ખ્યાર, કુંવરો પ્રત્યે પ્રાણુથકીરે અંતિ

ખ્યાર.—એ ટેક.

ઘડીએક વિષવો કુંવરોરે કેરો, લાગે બડગની ધાર. કું. ૧

લાખુ ગેમધર દીપક પ્રકટે, રવિ ઉગે છે બહાર. કુંવરો. ૨

પણુ જો ઘર નહિ દીકરા જેને, તે ઘર ઘોર અધાર. કું. ૩

મનહર મેડી માળ અરૂખા, તે પુત્ર વિના શૂનકાર. કુંવરો. ૪

હોહરા.

મંત્રીને તેડાવીયો, રાજ્યે તે વાર;

પ્રશંસી કહે તેહને, મન્ય જન્મ ધરનાર.

સાહેબ કામ મેં આદર્યું, મોઢ કરી વિકરાળ;

પણ તુજ બુદ્ધિ બળયોગથી, કુશળ રહ્યા છે બાળ. ૨

ઉપહાર અનોપમ ધર્યાં, આપ્યા અસુલભ હાર;

નૃપ પ્રભ સુખ જોલતા, વાણી જયજયકાર. ૩

સફળ જન્મ છે તેહનો, પરદુઃખ ભંજન કાજ;

છે પરમ ધર્મે પ્રીતડો, સુખદા સર્વને આજ. ૪

નૃપ આદેશે પુરની, ઉઘડાવી હંકતાળ;

જયજયકાર વર્યો ત્યાં, સઘળે મંગળ માળ. ૫

જ્યોતિષીને સત્કારીયા, આણી અધિકી પ્રીત;

ધન્ય ધન્ય કહી બેહુને, આપે અઠળક વિત્ત. ૬

જ્યોતિષિ ત્યાંથી આલીયા, ગયા પોતાને દેશ;

પાછળથી નૃપ કોપિયો; ઉતાર્યો રાણી વેશ. ૭

જીર્ણ પ્રહરણ્યાં ચીવરો, મુંડી મસ્તક કેશ;

હયા રહી નહિં કિલ વિષે, રાખાને લવલેશ. ૮

પાપ કર્મ કુમે નહીં, કીધે કોઈ અતુરાઈ;

નસ વારિડે પ્રીટિયું, મળુ સ્વર્ગ કિરણ જણાય. ૯



ਅੰਤ ੨ ਜੇ.

ਫਾਈ ੨੮ ਮੀ.

[राग-रामग्रो-वैदर्ली वनभां.]

ધિક્ક ધિક્ક ત્રિયા તુંજને, ધિક્ક તારો અવતાર;

કુળ લભાવ્યું તે માહરું, દુષ્ટા થઈ છે આવાર.

(ધિક્ક ધિક્ક—એ દેક. ૧

ઉત્તમ વંશે તું ઉપની, કીધો કાળો તે' દેર;

ગરભે ગળી કેમ ન પાપણી, જન્મલાં પ્રાયું ન ઝેર. ધિક્ક. ૨

જન્મ થતાં પણ તુજને, હશીયો કેમ 'ન નાજ;

તુજપર પહાડ ન ફટીયો, આબો એકે ન લાગ. ધિક્ક. ૩

સત્યવ્યા જ્ઞાતિ ધર્મને, લભવ્યા ભાગ્યને પ્રાપ્ત;

કુળ અંગારો તું ઉપની, થઈ કેજે ચોર તું આપ. મિશ્ર. ૪

તુજ મુખ નેતાં પામ્રણી, મુજને દ્વારે છે પાપ;

रसना कंठे कहेतां माहरी, दुष्टत. हीधुं. अभाप. धिक्. ५

મુખ ન દેખાડીશ આજથી, કુલટા કોઈ ભણુ વાર;

આવીશ કદિ નહિ દુષ્ટણી, મુજબર તણે દાર. મિત્ર, ૬

~~૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯ ૬૦ ૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦~~

એમ કહી કાઢી તેહને, રંગમહેલની બહાર;

રાજા પ્રજા સર્વ કોપિયા, દેતા કેમ ફીટકાર. ધિક્ક. ૭

[રાગ-ત્રીપદી ચોપાદ્ય.]

ચુનો ચરચીને શીર શ્વેત કીધો,

પુત્રલાતી હામ લલાટમાં દીધો;

દ્રઢ બંધને બાંધી તેણી નાર,

કરી ચાબુકપ્રહાર દેતાજ માર. ૧

મળીયા ભોવાને પુરજનો ન્યાંહી,

તિરસ્કાર શબ્દો ઉચ્ચરે છે ત્યાંહી;

પુરી કારાગ્રહે નવી નૃમની નારી,

તોપ કંઠમાં નાંખ્યો છે ભારી. ૨

પામી પુરણુ બ્યથા કુલટા તે રાણી,

મરતાં કુંવરો પર દ્રેષે ભરાણી;

ક્રોધે ધમધમતી કરે વિચાર,

ભવતા રહ્યારે પાપી કુમાર. ૩

નિજ અંતર એલું ધ્યાન તે ધરતી,

નાગણુ યઈ પથે ક્રોધમાં મરતી;

અશે કુંવરોને વને ભયકારી,

કહેવા ક્રોધના કૂળ લેજ્યો ધારી. ૪



શિખરિણી.

મરે છે જો ક્રોધે પતિત ગતિમાં સર્પ સરજે,
 નકી સ્વર્ગોદિનાં અનુપમ સુખો તેહ વર્જે;
 ધગેલા ક્રોધેથી કૃષ્ણધર થઈ ભૂમિ ફરવા,
 અહો કેવા ઝેરી ફળ નિપજશે ક્રોધ કરતાં. ૧૮

દોહરા.

કનકાપુર સ્થિતિ કહી, અદ્ય કરી નિસ્તાર;
 શ્રોતાજન હવે સાંભળો, કુંવરતણા અધિકાર. ૧
 કાળ ગયો બહુ પંથમાં, સહતાં કષ્ટ અપાર;
 વિષમ વિધીને આવીયા, નરવર તણા કુમાર. ૨
 રંગભુવનની સાહેબી તણ કર્યો વનવાસ;
 જંગલ છે ખીહામણું, જોતાં ઉપજે ત્રાસ. ૩

ઢાળ ૨૯ મી.

(રાગ—વૈદરમી વનમાં.)

કરામણું છે વન અતિ ઘણું, વસે વાઘ સિંહને બ્યાલ;
 જોતાં છાતીને થરથરે, વનના શુવ વિકરાળ.

કેવી દશા આમ્યા કુંવરો—એ. ટેક. ૧

૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬

કુંવરો છે વન પથે ઘણા, ઉંચા નીચારે કોઇ;
 શુદ્ધર શુદ્ધાયું અતિ ઘણી, કપે કાયા તે જોઇ. કેવી. ૨
 ઢળતી પંક્તિ વૃક્ષો તણી, ધનધોર છે જ્યાં ગાડ;
 નજર કયેરે સુઝે નહિ, ઉંચા ટેકરાને પહાડ. કેવી. ૩
 ઢંકીત વૃક્ષે નલ મંડળો, વિષમ પંથ વેરાન;
 કુંવરો આલ્યા તે વન વિષે, થતા અતિશે હેરાન. કેવી. ૪
 ટુટી જાય છે ગાડ આપટે, અંગનાં વસ્ત્રો તે વાર;
 પગે કંટકના પ્રહારથી, વહેતી રૂધિરની ધાર. કેવી. ૫
 ટુટી ન થાય વનવાટી, ચાલતા બેહુ કુમાર;
 શ્રમીત થયાં તન તેહનાં, સહતા કષ્ટ અપાર. કેવી. ૬
 ઠાઠ કેવો દીસે કર્મનો, કરે જીવને બેહાલ;
 રંક રાજાનું ચાલે નહીં, હોય જુદા કે બાળ. કેવી. ૭
 ઠામ નહિ ઠરી બેસવા, કરી સુખ વિશ્રામ;
 હિંમત હારી ગયા કુંવરો, હણાતાં અંતર-હામ. કેવી. ૮

દોહરો.

કમળ વહનને કામળો, કુંકુમ વરણી કાય;
 વિધીન વિષે તે બધુનો, વાસ થયો દુઃખદાય. ૧
 દીન દેખી લઘુબ્રાતને, દુઃખે દુઃખ ધરનાર;
 ચિંતા સાગર ચિત્તમાં, ઉછળે વારંવાર. ૨
 સુમન તણી સુખ સેજમાં, સૂતો ગરબા મહેલ;
 તે કુંવર વન વાસમાં, જુઓ કર્મના ખેલ. ૩

ઉદેશાણુ તીહાં આવીને ઉભો, છૂટી લીયે તેની બાંહીજી;
 વિપદ પામ્યો વનમાંરે આજે, માહી જાયો મુજ લાઇ. હોં ૬
 પયપાન કરીયે બંધુરે મારા, આવે કૂપ કાસારજી;
 નહિતર આજે બેહુ તણા લાઇ, જીવ જશે નિરધાર. હોં ૭
 વિદાંબ કિજે નહિં વાટમાં જરી, જાણું ઝાણું છે ફરજી;
 મુજ સ્કંધ આલંબન હસ્તે હમને, પથે આલો થઇ શર.

હો મુજ ૮

કરબહી બંધુ બેઠારે કીધો, ચાલ્યા વિષમ વેરાનજી;
 જીવ્યારે નીચા સ્થળ ઓળંગી, થયા બંધવ હેરાન. હોં ૯
 વનમાંહી ચાલતાં છાંયારે આવી, વટતણી ઘટારોપજી;
 જીહાં નવીરે માતા નાગણી મરજી, કરીને કાળો કોપ. હોં ૧૦
 તે છાંયાની નીચે આવીરે બેઠા, વેળા થતાં દુઃખદાયજી;
 આંખાજી કહે છે ત્રીસમી કાળે, હસ્થિત થયા બેહુ લાઇ.
 હો મુજ ૧૧

દોહરો.

શીતળ છાંયા વૃક્ષની, કરવા યોગ્ય વિશ્રામ;
 ફરે 'કરે' તણુ પત્રને, તીહાં કરો આરામ. ૧
 શ્રમ પામ્યો બહુ પથનો, ચાલી વિકટ વેરાણુ;
 શબ્દ મુણી સ્વભ્રાતના, સૂતો તીહાં વીરભાણુ. ૨
 ધીરજ તમે નહીં બંધવા, કમ કરે દીન મુખ;
 આ તપ છાંયાની પરે, મુખ પછી છે દુઃખ. ૩



દાળ ૩૧ મી.

(રાગ—વીરા મારા ગજ થકી.)

ઉદય થયા કર્મ આકરા, કર્મ કદિયે ન કીજેરે;
કૃત રૂળ બધવ પામીયા, દોષ કોઈને ન દીજેરે.

ઉદય થયા કર્મ આકરા—એ ટેક. ૧

કર્મે કંઈક કષ્ટ પામીયા, નરવર માનવ હેવારે;
વાસુદેવ ઇન્દ્ર જે મોટકા, બળદેવ ચક્રી જેવારે. ઉદય. ૨
આદિશર ઉપવાસીયા, વર્ષ દિવસ અંતરાધરે;
બ્રાહ્મણ કુળેરે અવતર્યા, વીરપણ કર્મે ત્યાંહીરે. ઉદય. ૩
શ્રેણીક નૃપ પણ કર્મથી, પુરાણો પીંજર માંહીરે;
કુરુણીક આવતો દોખીને, પ્રાણ ત્યાંગ તીહાં થાયરે. ઉદય. ૪
એવા એવારે દુઃખો પામીયાં. અવની તલ મોઝારરે;
કર્મે બધવ. તેમ આપણે, થયા છીએ નિરાધારરે. ઉં ૫
વીરભાણ કહે જલ ક્યાંયથી, આણી આપો આવારરે;
નહિંતર પ્રાણ કાયા પરહરે, કહું છું છેલ્લીવારરે. ઉં ૬
અંત સમયનો મેળાવડો, હમ તુમ કેરો ભાધરે;
એમ કહેતો કુંવર તે ક્ષણે, ગદ્ગદ કંઠે થાયરે. ઉદય. ૭
ઉદેભાણ વળતું તે કહે, હું છું વનનો અભાણરે;

~~કોણ જાણે કંઈ દિશમાં, હશે જલતણું સ્થાનરે. ઉદય. ૮~~

કોણ જાણે કંઈ દિશમાં, હશે જલતણું સ્થાનરે. ઉદય. ૮

વિધીન દિસે છે ખીહામણું, કોણ કરે તુમ સારરે;

મૂકી વીર તુંને એકીલો, જવું ન ગમે લાંગારરે. ઉદય. ૯

વિષમ વેળા જાણી બ્રાતની, વ્યાકુળ થયો કુમારરે;

જલ લેવા ત્યાંથી આલીયો, પાડતો અશ્રુની ધારરે. ઉદય. ૧૦

વૃક્ષે ચડેલી કોઈ જીવનો, કરવા તેણી આહારરે;

નાગણી તે ઝાડથી ઉતરી, જંતુ ગ્રાણુ હરનારરે. ઉદય. ૧૧

વટતણી હાળેરે થઈ કરી, આવી જ્યાં છે વીરભાણુરે;

ક્રોધાણુ કરતી આંખડી, પલમાં લેવાને પ્રાણુરે. ઉદય. ૧૨

વીરભાણુ સૂતો છે છાંયડી, જલ જલ ઝંખે છે તેહરે;

જાણે નહિ નાગણુ આવતી, ઝેરી છે સર્વ દેહરે. ઉં ૧૩

ઉદેભાણુ વારિ હુંઢતાં, કાસાર દીકું ગંભીરરે;

જલ લઈ પથે પરવર્યો, તૃષાતુર જાણી વીરરે. ઉદય. ૧૪

હાવા આવતી ત્યાં નાગણી, આવતો દેખે ઉદેભાણુરે;

હાંક ભારીને જાગૃત કર્યો, વ્યાકુળ થયો વીરભાણુરે. ઉં ૧૫

આંખાજી કહે જેહુ કુંવરો, કર્મે થયા વનવાસીરે;

એકત્રીસમી ઢાળે નાગણી, હાંક સુણી તુર્ત નાસીરે. ઉં ૧૬

દાહરા.

પ્રિય વચન કહે અનુજને, સુણ સુણ મારા બ્રાત;

કાળી નાગણુ કોપથી, કરશે જીવન ઘાત.

૧

૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭

વિશ્વાસ ન કીજો તેહનો, રક્ત નેત્ર-વિકરાળ;
 જોતાં ભયંકર રૂપ છે, પ્રત્યક્ષ દિસે કાળ. ૨
 નાશ નારીને નૃપતિ; ઓથો છુટો વાઘ;
 ચારેનો વિશ્વાસ નહિ, લીયે અચાનક લાગ. ૩
 ઝેરી હળાહળ ઝેરથી, પરના લીધે છે પ્રાણ;
 દયા દીલો નહિ તેહનો, કરે આયુષ્યની હાણ. ૪
 ઠાક કપોત બહુ ઝાડમાં, કરે અતિશે શોષ;
 તને, તો માઠે ઝાંચડી વૃક્ષ, ઘટા ઘનઘોર. ૫
 જલ લાવ્યો તુમ કારણે, શોધી સરોવર સાર;
 તણ ભયંકર ભૂમિકા, પાન કરો સુખકાર. ૬

હાળ ૩૨ મી.

(‘રાગ—સિતાળ દીધેજેં ઓલોલડો.’)

રાજકુમાર ત્યાંથી આલીયા, મેલી વૃક્ષની છાંય;
 પાછળથીરે તેણી પાપણી, આવી નાગણી તે ધાય.
 કુંવરો આલ્યારે વન વાટડી—એ ટેક.
 મંદ મંદ ગતિયે તે આલતા, પામતા પુરણ થાક;
 વેલડો વૃક્ષો ઓલઘતા, કંટક ઝાડ કંઈ આક. કુંવરો. ૨
 પર્ણ પડીયેરે પાણી લાવીયે, ઢાળાતાં રહું અલ્પ નીર;
 ખાંહી પસારી કુંવર કહે, પાણી પીઓ મારા વીર. કું ૩

પાન કર્યુંરે બધું હરતથી; મુદ્ધિ પાંચો કુમાર;

અદ્ય આરામ લઈ ત્યાં થકી, પથે આલ્યા તે વાર. કું. ૪

ગહન વને વહી આવીયા, વસે જ્યાં ઝેરી ઘણા શુભ;

ભુચર ખેચર ઉરપરો, કરતા ભયંકર રીવ. કું. ૫

વનને તણ વીર આપણે, જઈએ કોઈ પણ ગામ;

સકલ દિન પથે આલતાં, આબુ નહિ કોઈ ધામ. કું. ૬

નાગણી આવે પુરે બેહુની, હરવા પ્રાણ તત્કાળ;

મંદ મંદ પાછળ સચરે, બાણે નહિ તે બાળ. કું. ૭

અંતરિયાળ રવિ આથમ્યો; વનમાં વ્યાખ્યું તિમિર;

ઉદેલાણ કહે વાસો આજનો, અહિંયાં વસિયે વીર. કું. ૮

તૃણ પત્રને ઝાડ ઝાખરાં; કીધાં ભૂતળથી દુર;

નિવાસ કયેરે તેણે ત્યાંકણે, ભૂચર વસતાં જ્યાં દૂર. કું. ૯

વડ વીર કહે વાસો આજનો, દિવે અસિ દુઃખદાય;

તમે સૂવોને ચોકી હું કરું; સુખે રજની તો ભય. કું. ૧૦

એવું સુણી કહે સ્વખાતને, અધુના કરું તે હું કાળ;

ઉદેલાણ વિષમ વન વિષે, સૂતો પામી બધું સાંજ. કું. ૧૧

પહેરો ફરતા નિજ બાતનો, નિશા ગઈ એક ભમ;

ગગન પથે વૈમાન નિકળ્યું, દંપતી બેઠાં ધરી હામ. કું. ૧૨

સુર કહેરે સુણો સુંદરી, વિસ્મય ભરી એક વાત;

રાજકુમારો આ વન વિષે, રહ્યા છે બેહુ રાત. કું. ૧૩

કલંક કુંડુરે કરમે આવીયું, સહ્યાં કંઈ પાસવાર;

માતા સરજરે પથે નાગણી, હરવા પ્રાણ નિરધાર. કું. ૧૪

~~૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬~~
 આજ મધ્યાહ્ને તે નાગણી, ડશવા આવી હતી, ધાઈ;
 ત્યાંથી ચેતી કુંવરો ચાલીયા, સહોદર છે બેહુ ભાઈ. કું. ૧૫
 અહ્ય સમયનેરે અંતરે, ડશશે તે હુઃખકાર;
 પલમાં લેશે પ્રાણ પાપણી; ઝેરી ઝેર કરનાર. કુંવરો. ૧૬
 સાંભળે કદિ જો મુજ વાતડી; ધ્યાન દધને ખાસ;
 સજ્જ થઈ રહે રક્ષા કારણે, વેગે આવે છે પાસ. કું. ૧૭
 એમ કહી તેઓ વહી ગયા, નંદનવને કીડા કાજ;
 વીરભાણે સુણી નવી માતની, નાગણી કથા તે આજ. કું. ૧૮
 તત્ક્ષણ કાપી યષ્ટી ગાડથી, બચાવા બેહુના પ્રાણ;
 હસ્તે ઝડી ઉભો એકલો, રાજકુમાર સુભાણ. કુંવરો. ૧૯
 તદંતર તીહાં જે નિપજે, સુણતાં તેહ જણાય;
 આંખાણ કહે ઢાળ બત્રીસમી, કુંવરોને હુઃખદાય. કું. ૨૦
 દેવ વાણી શ્રવણે સુણી, ચિંતે તેહ કુમાર;

ઢાહરો.

- | | |
|---|---|
| અંધુ તણી ચેફેરથી, કડં તુણા અપહાર. | ૧ |
| એમ અવધારી કુંવરે, ચિંતિત કીધું કાજ; | |
| પહેરો ફરતે તે ફરે, ગણી અંધુ શિરતાજ. | ૨ |
| પ્રથમ જામ ત્યાં વહી ગયો, રજનીનો જે વાર; | |
| સય બ્યાકુલ વન પેખતાં, દિસે ઘોર અધાર. | ૩ |
| શબ્દ થાય ત્યાં સિંહના, સાંભળતાં વિકરાળ; | |
| ભીડ જન છાતી થરથરે, સુણતાં તેની ક્ષાળ. | ૪ |

૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

પ્રાણ હરશે આ નાગણી, અંધુતણા નિરધારે; અજબ.
 ઝેરી જાતને કરૂણા નહિ, આજે લાગી બેહુ લારે. અ૦ ૭
 સમલાવી નૃપ કુંવરે, ઘૂણા રાખી ભરપુરે. અજબ.
 બીજી વેળા પણ ત્યાં થકી, નાંખી ઉછાળી દુરે. અ૦ ૮
 ત્રીજી વેળા ધસી કરી, આવી તીહાં, તત્કાળે; અજબ.
 ધીરજ રહી ના તે સમે, પડી હૃદયમાં દ્રાણે. અજબ. ૯
 અમને અચાબ્યા ત્યાં કને. મંત્રીએ કરી ઉપકારે; અજબ.
 આજે તેણી નાગણી; થશે પ્રાણ હરનારે. અજબ. ૧૦
 થઈ પ્રહારે તેહને હણી, રક્ષા બેહુના પ્રાણે; અજબ.
 ઘાયલ થઈ પૃથ્વી પડી, ક્ષીધું નર્ક પરિયાણે. અજબ. ૧૧
 ઘાવ પ્રહારે રક્ત ઉડીયું, ચોટયું વીરભાણ અંગે; અજબ.
 અદ્ય એરં પણ આકર્ષ, કુંવર ન જાણે સંગે; અજબ. ૧૨
 દુષ્ટ લેશ્યાયે તે નાગણી, કરતી કૂર વિચારે; અજબ.
 મરણ પામી પ્રહારથી, પહોંચી નર્ક મોઝારે. અજબ. ૧૩
 ભુગદાં ભસ નિંશા ગઈ, પ્રતિ બોધ્યો જ્યેષ્ઠ બ્રાતરે; અ૦
 અનાહુત કાર્ય આજે બન્યું, કહે બ્રાતને તે વારે. અ૦ ૧૪
 ઉદેભાણ વળતું કહે, વિસ્તારી કહો મુજ પાસે; અ૦
 પરમારથ જાણી તેહનો, મુજ મન થાય ઉભારે. અ૦ ૧૫
 અનુજ કહે ઉદેભાણને, મુને નિદ્રા આવે આવારે; અ૦
 રચણી જતાં હું પ્રાતરે, કરીશ પથે વિસ્તારે. અજબ. ૧૬
 એમ કહી સૂતાં ભૂતળે, વન વિષે વીરભાણે; અજબ.
 નિદ્રા આવી વિષ વ્યાપીયું, પેરે કૂરે ઉદેભાણે. અ૦ ૧૭

~~જાન્યારી ૨૦૨૦~~
 રજની જતાં રવિ 'ઉઠીયો, વિશ્વમાં વ્યાપ્યો પ્રકાશરે; અં
 ઝેર હળાહળ સંચર્યું, થયો અંતરગત શ્વાસરે. અજબ. ૧૮
 હેહુ ચિંતાયે મં ઉઠીયો, મુખથી શ્વાસ ન સ્વીધરે; અજબ.
 ભયત કરે નિજ ભાતને, વાણી વહે પ્રસિદ્ધરે. અજબ. ૧૯
 તેત્રીશમી તે ઢાળમાં, 'જહો કુવર વિસ્તારરે; અજબ.
 આંખાણ મુનિ કંહે આગળે, સ્પષ્ટ છે અધિકારરે. અં ૨૦

ઢાળ ૩૪ મી.

(રાગ—શા આ રી થઇ મારી.)

ભુમિ છે આ ભયંકારી, જાગે બધું દિલે ધારી—એ ટેક.

સાખી—રંગભુવનમાં રાજતા, રહેતા કુશળક્ષેમ;

સુખશય્યામાં પોઢતા, પૂર્ણ ધરી મન પ્રેમ.

મરૂત વહેતો સુખાકારી, (૨) પ્રસરતી વાસના ખ્યારી;

ભુમિ છે આ. ૧

સાખી—દીપ મસાલો બ્યાં કણે, પ્રગટે અતિશે ન્યેત;

તેહને કાળી રાતમાં, મળે નહિ ઉઘોત.

ગયા કર્મે બધું હારી, (૨) કટારી દેવ તે મારી.

ભુમિ છે આ. ૨

સાખી—કોથળ કાયા કંકુસમી, ઝગમગ જ્યોતિ પ્રકાશ;

પુખ્ત પાંખડી ખુંચતી, તેણે કયો વનવાસ.
સૂતો બધુ હિંમત હારી, (૨) સદ્યાં દુઃખો વને ભારી.

ભુમિ છે આ. ૩

સાખી—પુરણ વેરણ પાપણી, માતા થઇ નિષ્કુર;

કુહું કલંક ચડાવીયું, થઈ કોઈ કર્મે ફૂર.
કીધાં નવીયે નિરાધારી, (૨) કરી કષ્ટો તણી ચારી.

ભુમિ છે આ. ૪

સાખી—જવું છે વિદેશમાં, વસવું કર્મ આધીન;

ભાવી ભાવ ભવ તંતમાં, ભાસે અતીશે લિન્ન.
તળે નિંદા એવું ધારી, (૨) કરો પંથ તણી તૈયારી.

ભુમિ આ છે. ૫

છાળ ૩૫ મી.

(રાગ—વૈદરલી વનમાં ચલવલે.)

શ્વાસ ચડ્યો કયાંઈ નાહીયે, કેમ કરી બોલે કુમાર;

તુષ્ણી બેઠને તે બ્રાતને, ચિંતા અપરંપાર.

શ્વાસ ચડ્યો કયાંઈ નાહીયે—એ ટેક. ૧

પંથ તણા પરિતાપથી, વીર સૂતો વનમાંહી;

જગાડતાં પણુ જાગે નહિ, મુને ચિંતા બહુ થાય. શ્વાસ. ૨

૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

રજની વિષે તે ભગીયો, લાડકવાયો વીર;
પહેરો ફરતાં આજે માહરો, શ્રમીત થયો સધીર. શ્વાસ. ૩
પાસે જઈ ભગત કરે, વહી વચન પ્રેમાળ;
પરમાદી થઈ શુ' પોઢીયો, મુજ અનુજ સુકુમાર. શ્વાસ. ૪
એમ કહી લઘુ બ્રાતનો, ગ્રહ્યો નિજકર હાથ;
ભણી સ્થિતિ મૂઝાં પામીયો, શુદ્ધિ હાર્યો તેની સાથ.
શ્વાસ. ૫

શિખરિણી.

ગયો શુદ્ધિ હારી અનુજ વિરહે દુઃખ ધરતો,
પડ્યો ખંધુ સંગે દુઃખદ વનમાં અશ્રુ ઝરતો;
નથી તેને તિહાં શરણ મુખદા સાધન કશું,
વળે ક્યાંથી શાન્તિ અનહદ ઉરે દુઃખ ઉપન્યું. ૨૦

મૂઝાં વળી ક્ષણ અંતરે, પામતો તે પરિતાપ;
અશ્રુ વહી હૃદય ભીંજવે, અતિશે કરે વિલાપ. શ્વાસ. ૬
શ્વાસ રૂંધી સૂતો રાનમાં, સહોદર મારો લાઇ;
દેહ લીલો છમ દેખતાં, મુજ છાતી ફાટી ભય. શ્વાસ. ૭
એક ક્ષણ પશુ બ્રાતનો, વિરહો નેવિ સુહાય;
કોણ ઉપાયે મુજ વીરની, નિર્વિષ કરું હું કાય. શ્વાસ. ૮
કોઇ પુર કે જન વાસમાં, જો તેડી ભાઈ આ વાર;

સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર સુભકાર

ઝેર ઉતારે કોઈ બાણવી, થાય બંધુ સુખકાર. શ્વાસ. ૯
 ઉંચો નહ નીચી ભુતળા, નથી કોઈરે આધાર;
 એક કહી બંધુ બાંધીયો, શરો વેળન મોઝાર. શ્વાસ. ૧૦
 મહાન યત્ને તે ઉંચકી, ચડાવ્યો નિજને સ્થંધ;
 વન વિકટમાંહી ચાલતાં, પરિશ્રમે પામ્યો બંધ. શ્વાસ ૧૧
 નીચે ઉતાર્યો તીહાં તેહને, વિષાદ પામ્યો કુમાર;
 દુઃખ દશા દેખી બ્રાતની, આકૃંદ કરે તે વાર. શ્વાસ. ૧૨

છાળ ૩૬ મી.

(રાગ—સીતાજના મહીનાનો.)

વીરને ડસીયો ઝેરી જીવકે, કોપ કોઈ દેવનો;
 કંચન વણી પલટી કાય, દોષ પૂર્વ દેવનો. ૧
 કુલ સેજે સુતો મારો ભાઈ, મહેલ ઝરૂંખે ચડી;
 પડયો આજે વિકટ વેરાણ, કર્મગતિ વંકડી. ૨
 મનોરૂ લોજનનો જમનાર, સીતાદક વાસના;
 તેણે કાઢ્યા દિવસ કુળો બાધ, દુઃખો વનવાસના. ૩
 આવ્યા ચરણે ચાલી દુરદેશ, સહ્યાં પથે ત્રાસને;
 પામ્યા અણચિંતિત તેવા દુઃખ, સહી ભુખ પ્યાસને. ૪

૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭ ૭૭૭

ખરે આ જીવન થયું છે ઝેર, ખંધુ વિના આ સમે;
 મુંઝાય અતિશે મારું મન, દુઃખોદધિ ના શમે. ૫
 ખંધુ વિણ તુટી જમણી ખાંડી, નિરાધાર થઈ રહ્યો;
 આ વને નાહી કોઈરે આધાર, ભાઈ મારો સુઈ રહ્યો. ૬
 વસે સિંહ ભુજંગ વિકરાળ, જંગલ છે ખીહામણ;
 કેમ ખંધુ મૂકી જાઉં તે સ્થાન, થાય મુને દુઃખ ઘણું. ૭
 આકંઠ કરી આલ્યો ઉઢેલાણ, મૂકી નિજ ભાઈને,
 નિંહતો પૂર્વ જન્મના પાપ, કીધાં દુઃખદાય તે. ૮

દાહરા.

ઝેર હળાહળ વ્યાપીયું, મૂર્ખાણો વીરલાણ;
 વિષ નિવારણ કારણે, શીઘ્ર ગયો ઉઢેલાણ. ૧
 પંથ થયો દીર્ઘ તેહને, પડતા ખંધુ વિયોગ;
 તાસ અનુજ વનવાસમાં, ધરતો તેનો શોક. ૨
 ઉજેણી આબ્યો તે સમે, શોધે વેદ સુનાણ,
 ઉત્તર કોઈ આપે નહીં, પરજન દુઃખ અનાણ. ૩
 દીર્ઘ નીશાસા નાખતો, નીકળે પુરની ખંડાર;
 સરોવર પાછો જઈ કરી, બેઠો રાજકુમાર. ૪
 હિમત પણ આલે નહીં, જવા ખંધુની પાસ;
 વલ્લભ ભ્રાત વિયોગથી, ઉદ્વેગ પામે શ્વાસ. ૫
 મુજ વિશ્વસી ના સુણી, પુરીજન થોકે થોકે;
 હાં હાં વીરતું શું થશે, નીર્દય થયા તે લોક. ૬

[illegible]

ପଂକ୍ତି ସିଂହାସିତା.

મળે કાન્તા પુત્રો, ધનથી ભૂમિમાં દેશ લભતાં,
મળે છે ખીજાં જે, સકલ સુખદા લોગ ગમતાં;
સગાં સર્વે ખ્યારા, સમ અનુજ નાહીં ખલકમાં,
મળે નાહીં ક્યાંઈ, નિજ જનની જાયો જગતમાં. ૨૧

નથી ઇચ્છા નિત્રે, જન મનતાણી પાર પડતી,
રહે છે સંસારે, અનહદ વિપત્તિજ નડતી;
અતિ બહાલો મંત્રી, અતિ દૂર પુરે તે રહી ગયો,
કીડાં બંધુ મારો, વિકટ વનમાં સુઈ રહ્યો. ૨૨

દાખ ૩૭ મી.

[રાગ—મેલી માથે માર.]

ભાઈ મારો સુકુમાળ, વને સુતો તે બાળ.
 રસ્યો જંતુ વેરથીએ, મૂચ્છાણો ઝેરથી એ. ૧
 શો કરવોરે ઉપાય, આવે નહિ તે દાય;
 આવે ન બાણવીએ, શાંતિ શી આણવી. ૨
 વન વૃક્ષે ધનધોર, સિંહ કરે છે શોર;
 ત્યાં કે સુધ રહ્યો એ, સમો વહી ગયો એ. ૩

અંધુ વિના સંસાર, લાગે મુને અંસાર;
તજીને આવીયો એ, ફાટે છે હીયો એ. ૩

માડી જાયો હીતકાર, મળે નહીં કેઈ ઠાર;
કારી ધા લાગીયો એ, બાળે છે હિયો એ. ૫

અંધુ હેયાનોરે હાર, ધરતો જે સંગે ખ્યાર,
તે વિછુટીયો એ, દુઃખે ટુટીયો એ.

વિસરે નહિ તે બ્રાત, ઠરે અશ્રુનિપાત;
નિશાસા નાખતો એ, મુખથી લાંબતો એ. ૭

ટુટી બંધુનીરે જાડ, પડી બ્રાતની ખોડ;
હામ હું હારીયો એ, સૂનો સંસારીયો એ. ૮

વૃથા કરવો શોસ, કર્મને દીજો દોષ;
મનને વાળીયે ઐ, વેળા ગાળીયે ઐ.

મન નવ સમજે તોય, વીલખાણો તે રાય;
લીંબ્યાં ચીવરો એ, સુક્યાં લીવરો એ. ૧૦

આંખાણ થઇ ઉજમાલ, સાડત્રીસમી ઢાળ;
કહી વિયોગની એ, સ્થિતિ કર્મ જોગની એ. ૧૧

ਦੇਖਣੇ।

ઉનેણીપુર અતિ ઓપતું, નેતાં વિસ્મયકાર,
સુંદર મંદિર માળીયાં, અમરાવતી આકાર. ૧

પ્રાસાદવડે પુર દીપતું, અળકે ઉંચી દિવાલ;
અંદર છે પુર નીકટમાં, ઉતરે અતિશે માલ. ૨



કય વિક્રય કરતા રહે, વ્યવહારી ત્યાં લોક;
 અડતીકળા તે શહેરની, સુખી મનુષ્યના થોક. ૩
 રાજકુલિ સુખ સાહેબી, વીત્ત ભર્યા ભંડાર;
 પુણ્યવડે બહુ પામીયા, ઇચ્છીત સંપદ સાર. ૪
 મરણ પામ્યો ત્યાં મહીપતિ, અપુત્રીયો નિરધાર;
 રાજાવિષ્ણુ રાજનીતિનો, લોપ કરે નરનાર. ૫

છાળ ૩૮ મી.

(રાગ-હુ' તુજ આગળ શી કહું કનૈયા..)

રાજા વિના પ્રજા પુરનીરે લાલ,
 હિરે અતિ અકળાયરે શોભાગીલાલ;
 મળ્યા અગ્રણી નર એકઠારે લાલ,
 કરવા કંઈ ઉપાયરે શોભાગીલાલ.
 પુણ્ય પ્રગટયાં ઉદેભાણુનારે લાલ. એ ટેક. ૧
 હંતી શણગારો આ સમેરે લાલ,
 કળશ આપી શુંદ દ્વારરે, શોભાગી;
 પુણ્યવંત શિરે નામશેરે લાલ,
 પામશે રાજ ઉદારરે, શોભાગી, પુણ્ય. ૨



સ કેત કરી સહુ સજ્જ થયારે લાલ,
 ઉજ્જૈણીપુર મોઝારે શોભાગી;
 ઘર ઘર તોરણ બાંધીયારે લાલ,
 પથે કેતુ મને હારે. શોભાગી, પુણ્ય. ૩

દેશ વીદેશથી આવીયારે લાલ,
 ક્ષત્રીવંશ કુમારે શોભાગી;
 નરવર દૂરથી કેઈ આવીયારે લાલ,
 સોળે સજ્જ શણગારે. શોભાગી, પુણ્ય. ૪

માંડી અંબાડી ગળે હેમનીરે લાલ,
 થતી જવાહીરે જ્યોતરે શોભાગી;
 નીકળ્યો ગજરાજ દ્વારથીરે લાલ,
 કરતો અતિ ઉદ્યોતરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૫

ભવ્ય અટારી ખારી ગોખમારે લાલ,
 હુષ્ ધરી પારાવારે શોભાગી;
 પુર પથે રહી પેખતાંરે લાલ,
 પુરવાસી નરનારે. શોભાગી, પુણ્ય. ૬

મનમાં ચિંતે કેઈ માનવીરે લાલ,
 પ્રગટ થશે પુન્ય આજરે શોભાગી;
 રિદ્ધિ સિદ્ધિ સુખ સંપદારે લાલ,
 મળશે અનુપમ રાજરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૭

નિપ ન નાર્યો કેઈ શિરેરે લાલ,

~~૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯ ૪૯~~

થયા જન મન નિરાશરે શોભાગી;
 ગજ જાવે કોણ વાટકીરે લાલ,
 વિલોકતા સહુ તાસરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૮
 રથ્યા મધ્યો મધ્ય ચાલતોરે લાલ,
 ગજ પાછળ જન વૃંદરે શોભાગી;
 જોતાં જોતાં તીહાં પહોંચીયોરે લાલ;
 કરે કુંવર આકંઠરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૯
 કલશ નામ્યો તેની ઉપરેરે લાલ,
 શીતલ થઈ જલધારરે શોભાગી;
 ભ્રાત સંતાપે અશ્રુ નેત્રનારે લાલ,
 ધોવાણા તેણીવારે. શોભાગી, પુણ્ય. ૧૦
 જ્ય જ્યકાર કરી તે કરેરે લાલ,
 સ્તુતિ બાળ ગોપાળરે શોભાગી;
 કુમારીકા કુંકુમ ઘોળીનેરે લાલ,
 તીલક કરે તસ લાલરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૧૧
 આશીશ આપી એમ ઉચ્ચરેરે લાલ,
 જીવો સદા જગ ભાણરે શોભાગી;
 અજીત શત્રુજીને તનેરે લાલ,
 વહેજ્યો જીત્યાથી આણરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૧૨
 વરાંગના નાચ ત્યાં કરેરે લાલ,
 ગવાતા ગીત ઝંકારરે શોભાગી;



રક્ષક નહીં તેની આગળેરે લાલ,
 સ્થાન દિસે ભયંકારરે. શોભાગી, પુણ્ય.
 એમ વિભાસી વેદો તેડીયારે લાલ,
 કરવા બંધુ અવિકારરે શોભાગી;
 કુશલ નિરખું બે બ્રાતનેરે લાલ,
 સુખદા લાગે સંસારરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૧૯.
 સવંત ઓગણી અડસઠેરે લાલ,
 બીલંબા ગામ મોઝારરે શોભાગી;
 ત્યાં ઢાળ બેડી આંખાણ્યેરે લાલ,
 આડત્રીસમી સુખકારરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૨૦

દાહરા.

વ્રત સુણે વીર ભાણુની, તન મન રાખી ધ્યાન;
 મોહ મમત્વને પરહરી, થડો સદ્ગુણ જ્ઞાન. ૧
 જન્મ ભૂમિ કયાં તેહની, દેશપુર કયાં ધામ;
 સુધ રહ્યો વનવાસમાં, તણ જીવનની હામ. ૨
 તાસ બંધુ પણ વહી ગયો, તણ વને નીરધાર;
 નડી વિટંબના કર્મની, શખ સમ થયો કુમાર. ૩
 રજી સુતો તે રાજવી, ચડી ઝેરની લહેર;
 ઓતા મન ચિંતા રહે, તેમાં નહીં કાંઈ ફેર. ૪
 વિષ હરવાનું મિષ કહું, સાંભળતાં સુખકાર;
 પ્રતિકાર પથી તણો, મળશે તે હિતકાર. ૫



ઢાળ ૩૯ મી.

(રાગ—દશમે ભવે ઓ શાંતિભ.)

વનમાં સુતો કુંવર એકલો, વ્યાપતા વિષ અપાર;
 રૂંડાં બંધુ, ધન્ય ધન્ય પરહિત કારીને—એ ટેક.
 એક પંથીરે ત્યાં નીકળ્યો, બાણે વનસ્પતિ સાર. રૂંડા બંધુ. ૧
 વીરભાણુ સુતો ત્યાં દેખીને, તાસ ઉપાતિંક બાય રૂંડા;
 અદ્ભુત કૃતિ કુમારની, બતાં ન નેત્ર ખેંચાય. રૂંડા બંધુ. ૨
 લીલી છમ કાયા તેહની, વણે ખીલોર આકાર રૂંડા;
 કર ગ્રહો તે કુમારનો, જુએ જીવનનો સાર. રૂંડા બંધુ. ૩
 શ્વાસ બાણી અતર ભાગમાં, ઉઠે ત્યાંથી તત્કાળ રૂંડા;
 કરૂણા અંગે તેને ઉપની, નિર્વર્ષ કરવા બાળ. રૂંડા બંધુ. ૪
 વનસ્પતિ રસ કાઢી કરી, લેપન કરે તસ પાય. રૂંડા;
 વિષ હર તણા પ્રયોગથી, શરીરથી ઝેર ખેંચાય. રૂંડા બંધુ. ૫
 ઝેર શોષાતારે તેહની, હેમ વણી થઇ કાય રૂંડા;
 સર્વ અંગે શ્વાસ સંચર્યો, શુદ્ધિ પામી એઠો થાય. રૂંડા બંધુ. ૬
 ચૌદિશિ નજરે નિરખતાં, હીઠો નહીં નિજ વીર. રૂંડા;
 એઠો હીઠો તેણે ત્યાં કણે, એક વિદેશી સધીર. રૂંડા બંધુ. ૭
 વિદેશી કયાંથી આપ આવીયા, કયાં છે કહે તુમ ગામ રૂંડા;
 વળતું કહે વીર ભાણુને, દૂર છે મુજ તણું ધામ. રૂંડા બંધુ. ૮

૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦

સુજને જતાં રવદેશમાં, પથે થઇ આવાર. રૂડા;
 વિષ વ્યાપક કાયા આપની, નજરે ભેઈ ક્ષણવાર. રૂડા બંધુ. ૯
 શ્વાસ બાણી અંતર ભાગમાં, વિષ કીધું અપહાર. રૂડા;
 અન્ય વૃત્તાંત હું આપનું, બાણું નહીં નીરધાર. રૂડા બંધુ. ૧૦
 વચનો સુણી વીર ભાણના, હૃષીંત અંતરે થાય. રૂડા;
 ઉપકાર કીધો મુને ઘણો, ધન્ય જગ સુખદાય. રૂડા બંધુ. ૧૧
 ઉપકૃત બંધુ આપનો, કેમ કરી હુ થી થવાય. રૂડા;
 જીવન અર્ચુ આજે સુજને, કંઈણા અતિ અંગે લાય.

રૂડા બંધુ. ૧૨

એમ કહીને પાયે લાગીયો, હસ્ત ભેડી વારંવાર. રૂડા;
 કોઈરે દિવસ હું આપનો; વિસરું નહિ ઉપકાર. રૂડા બંધુ. ૧૩
 પથે પૂછે વૃત્તાંત તેહનું, બાણવા કુળ તેમ વંશ. રૂડા;
 કયા દેશ તણા વાસી આપ છે, કેમ થયો જંતુ ડંશ.

રૂડા બંધુ. ૧૪

વૃત્તાંત કહ્યું સર્વ નિજનું, કુંવરે કરી વિસ્તાર. રૂડા;
 કબ્જ સુણીને સર્વ તેહના, દીલગિર થયો તેવાર. રૂડા બંધુ. ૧૫
 વચન કહ્યાં ધીરજ તણા, સુણતા તે સુખકાર. રૂડા;
 સ્વપથે આલી તે ગયો, કરી કુંવર અવિકાર. રૂડા બંધુ. ૧૬
 વીરભાણુ ત્યાંથીરે આલીયો; શોધવા સહોદર ભ્રાત. રૂડા;
 કયાં ગયો હશે ભ્રાત માહરો, એમ થયો ભયભ્રાંત.

રૂડા બંધુ ૧૭

કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ કલ્પ

પુરણ કષ્ટે પંથ કાપીને, આળ્યો ઉજેણી મોઝાર. રૂડા;
 પુરતણી પોળે આવતાં, પામ્યો બંધુ સમાચાર. રૂડા બંધુ. ૧૮
 જ્યેષ્ઠ સહોદર પામીયો, ઋદ્ધિ તે રેલમછેલ. રૂડા;
 હુધં બ્યાપ્યો તેથી અંતરે, કુંવર મોહનવેલ. રૂડા બંધુ. ૧૯
 ઓગણચાલીશમી ઢાળમાં, વિરહી તણો વિસ્તાર રૂડા;
 આંખાજી મુનિયે તે કહી, ઢાળચિંતા હરનાર. રૂડા. બંધુ. ૨૦

દોહરા.

ઉજેણી પુરની ગાદીયે, બેઠો જે વડવીર;
 વલ્લભ જ્ઞાત વિયોગથી, દીલડે દુઃખ ગંભીર. ૧
 પુણ્ય પ્રતાપે પામીયો, રાજ્ય ઋદ્ધિ રસાળ;
 દહે હૃદય ભડ ભુપતું, વિરહ તણી તે જાળ. ૨
 અફભુત કર્મ વિટંબના, એમ કહે અરિહંત;
 કર્મ વડે સંસારીઓ, ભવાટવિ ભટકંત. ૩
 તેમ મનોરથ નૃપના, થાશે નાહીં પરિ પુર;
 વેગે મળવા વીરને, નરવર મન આતુર. ૪

— — —

~~છત્ર ચરણ ચરણ ચરણ ચરણ ચરણ ચરણ ચરણ ચરણ~~

ઢાળ ૪૦. મી.

(રાગ—અરણિક મુનીવર.)

નિર્વિષ કરવારે નિજ બ્રાતને, નૃપ થયો તૈયારજી;
તિગીચ્છક લીધારે સંગે જાણવી, હુકમતણે અનુસારજી.
નિર્વિષ કરવારે નિજ બ્રાતને. એ ટેક. ૧
અશ્વારૂઢ થઈરે ત્યાંથી સંચર્યો, ઉદ્દેભાણુ ભૂપાળજી,
પુરપથે ચાલીરે વનમાં આવીયો, અંગે થઈ ઉજમાળજી. નિ. ૨
પૂર્વસ્થાન જોતાંરે બ્રાત ન પેખીયો, નૃપતિયે જોણી વારજી;
પ્રગટી જવાળા હૃદયે દુઃખની, કરે મન હાહાકારજી. નિ. ૩
બ્રાતને વિરહોરે તે ક્ષણે નૃપને, રહી ના શુદ્ધિ લગારજી;
મુચ્છાં ખાઈરે ભુમિ તે પડયો, વહી અશ્રુની ધારજી. નિ. ૪
સ્થિતિ જોતાંરે નિજ નૃપની, પરિસ્કર ધાયા ત્યાંજી;
ઉપચાર કીધારે નીર સમીરના, પ્રીત અતિશે લાયજી. નિ. ૫
શુદ્ધિ વળતાં ત્યાંથી ઉઠીયો, ઉજોણીતણો ઠાકુરજી;
અનુજ વિયોગેરે હૃદય તેહનું, દુખે થયું પરિપુરજી. નિ. ૬
જંગલવાસીરે જીવે બ્રાતને, કીધો ખરે અપહારજી;
વિરહો પડીયોરે સહોદર વીરનો, શોચે ચિત્ત મોઝારજી. નિ. ૭
કારણુ દુઃખનુંરે નૃપને પૂછતાં, ગુપ્ત વાત તે કીધજી;
સ્વ પરિજનનેરે તેહ જણાવતાં, પુરમાં થાય પ્રસિદ્ધજી. નિ. ૮

નિષ્ફળ શાનેરે પુરિજન લોકને, કરવા ચિંતાતુરલ;

એમ અવધારીરે બ્રાતને દુઢતા, આવ્યા ઉબેણીપુરલ. નિ. ૯

આવી વસીયોર નૃપ નિજ વાસમાં, થતો અતિ કિલગીરલ;

પ્રાણુથી ખ્યાગરે અનુજ બાણીયે, વિસરે ના તે વીરલ. નિ. ૧૦

ચંદ્રને વિરહરે ચિત્ત ચકોરનું, જલવીણુ જેવું મીનલ;

જોડી વિખુટું સારસ ચિત્તમાં, થઈ રહે બધું દીનલ. નિ. ૧૧

જલધિતણીર જેમ લહરીયો, ઉછળીને લય થાયલ;

ઝુરતો તે રાજા-બ્રાત વિયોગથી, ઉરે અતિ અકળાયલ. નિ. ૧૨

દીલના દુઃખોરે પુરિજન લોકથી, ગોપવી રાખે રાયલ;

ભનવર ધ્યાનેરે મનને વાળતો, ધર્મ ખરે સુખદાયલ. નિ. ૧૩

આંખાલ મુનિયેરે ઢાળ વીયોગની, કહી ચાલીશમી તેહલ;

દેવશીસ્વામીર ગુરૂ પ્રતાપથી, વણુંબો બંધુ સ્નેહલ. નિ. ૧૪

ઢાહરા.

ઉબેણી પતિના બ્રાતનો. રસિક કહું અધિકાર;

જ્યેષ્ઠ વીર પુરે આવીયો, પૂણું ધરી મન ખ્યાર. ૧

ન માંકિત નિજ બ્રાતના, પેળે ચિન્હો કુમાર;

ચીરંભવો અમ ભુપતિ, ઉચ્ચરે પુર નરનાર. ૨

વીરભાણે શ્રવણે સુણ્યો, બ્રાત તણો વિસ્તાર;

વડીલ સહોદર પામીયો, પુણ્યવડે જયકાર. ૩

અણચિન્તિ સુખ સાહેબી, મળી તેને હિતકાર;

ચિંતા ટળી મુજ બ્રાતની, મળતાં સંપદ સાર. ૪

ਭੁੱਖ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ-ਤਪਕ

કદિ મળીશ જઈ વીરને, ઉનેણીપુર મોઝાર;

વિખુટો પડવા ના દીયે, સ્નેહ તણો વ્યવહાર. ૫

· વિણ પ્રતિબંધ રેણુ સહી, ગુપ્તપણે આવાર;

सारी संपद पामीने, पछी भणुं निरधार. ६

એમ અવધારી અંતરે, રહીયો રાજકુમાર,

કર્મ શુભાશુભ તેહના મુણ્ણને આગળ સાર ૭



ખંડ ૩ જો.

ઢાળ ૪૧ મી.

(રાગ-હું તુજ આગળ શી કહું કનૈયા.)

જેહુ દિવસ તે આવીયોરે લાલ,
 પુર વિષે વીર ભાણુરે શોભાગીલાલ;
 આવી બેઠો એક આસનેરે લાલ,
 રાજકુંવર સુબાણુરે શોભાગીલાલ;
 વીતક કહું વીરભાણુનારે લાલ. એ ટેક. ૧
 દિનનાથ જળ આથમ્યોરે લાલ,
 થતો ત્યારે સાયંકાળરે શોભાગી;
 વીરભાણુપુરમાં સંચર્યોરે લાલ,
 જોવા નગરીનો ખ્યાલરે શોભાગી, વિતક. ૨
 શહેર બળરે આલતાંરે લાલ,
 દીઠા ઘણા મેડી માળરે શોભાગી;
 ભ્રાતતણું પુર પેખતાંરે લાલ,
 અતિ થયો ઉજમાળરે. શોભાગી, વિતક. ૩



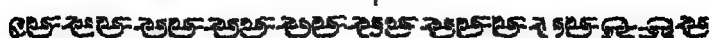
વિવિધ વિલોક્યા ચોવટારે લાલ,
 બહુલી જોઈ બજારે શોભાગી;
 એક ત્રિયા ત્યાં રૂદન કરેરે લાલ,
 કરી અતિ હાહાકારે. શોભાગી, વિતક. ૪

વિલાપ સુણા તે બાઈનોરે લાલ,
 સ્થંભ્યો ત્યાં વીરભાણુરે શોભાગીલાલ;
 કણે હસ્ત દઢ સાંભળેરે લાલ,
 શુણીયલ તે સુભાણુરે. શોભાગી, વિતક. ૫

તુર્ત ગયો તસ આંગણુરે લાલ,
 કુંવર બનીને દયાલરે શોભાગીલાલ;
 વિલાપ કરી ત્રિયા બોલતીરે લાલ,
 મરણુ પામે મુજ બાળરે. શોભાગી, વિતક. ૬

મુખથી નિશાસા નાખતીરે લાલ,
 સુણતાં હૃદય લેદાયરે શોભાગીલાલ;
 રૂદન સુણો તે બાઈનુરે લાલ;
 ઘૂણાળુ અંગે થાયરે. શોભાગી, વિતક. ૭

આવી ઉપાંતિક તે કહેરે લાલ,
 શાને રૂવો મુજ બાઈરે શોભાગીલાલ;
 કારણ કહો બેની મુજનેરે લાલ,
 યોગ્ય કરે હું ઉપાયરે. શોભાગી, વિતક. ૮



વચન મુણી વીરભાણુનારે લાલ,
 દુઃખની કહે તે વાતરે શોભાગીલાલ;
 જક્ષ કેપે આજ મુજનારે લાલ,
 થશે પુત્ર તણી ઘાતરે. શોભાગી, વિતક. ૬

એકજ તનુજ છે માહરેરે લાલ,
 ઘરે પરણેલી છે નારરે; શોભાગીલાલ;
 રિદ્ધિ સિદ્ધિ ઘણી સંપદારે લાલ,
 વિત્તે પુરણ લાંડારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૦

પુત્ર વિના તે અળખામણારે લાલ,
 દીલડે ઉઠે દુઃખ આળરે શોભાગીલાલ;
 અંગજ વિના હું જીવું નહિરે લાલ,
 મૃત્યુ પામું મરતાં આળરે. શોભાગી, વિતક. ૧૧

જક્ષ કારણ તેણે પૂછીયુંરે લાલ,
 કરૂણા તે પર લાયરે શોભાગીલાલ;
 વળતું કહે વીરભાણુનેરે લાલ,
 વિલપતી ત્રિયા ત્યાંચરે. શોભાગી, વિતક. ૧૨

તરુકર તણી નૃપે શંકથીરે લાલ,
 ઉજેણીપુરની બહારરે શોભાગીલાલ;
 નિર્દોષી પુરૂષ એકનેરે લાલ,
 શુળીયે દીધો જે વારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૩

૪૪-૪૫-૪૬-૪૭-૪૮-૪૯-૫૦-૫૧-૫૨-૫૩-૫૪-૫૫

નિદાન કરી તે ચવી ગયોરે લાલ,
જક્ષ થયો દુઃખકારરે; શોભાગીલાલ;
કોપ કીધો નગરી ઉપરરે લાલ,
હણતો ઘણા નરનારરે, શોભાગી, વિતક. ૧૪

તે રથાને જક્ષાલય ખાંધીયુંરે લાલ,
અચીં કીધોછે ક્ષારરે શોભાગીલાલ;
નર નિત્યે એક પ્રિયોરે લાલ,
જક્ષે કરવા સંહારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૫

ત્યારથી દુષ્ટે દાટવાળીયોરે લાલ,
કરી મોગર પ્રહારરે શોભાગીલાલ;
નૃપ નિર્દેશે નરપુરનારે લાલ,
મરવા જાય જક્ષ દ્વારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૬

પૂર્વ કર્મે આજ મુજ ઘરેરે લાલ,
હુકમ આગ્યો આવારરે શોભાગીલાલ;
તે સુણતાં હૃદય માહૂરરે લાલ,
દુઃખે કાટે નિરધારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૭

એમ કહેતાં તે બાધનેરે લાલ,
અશ્રુતણી થઈ ધારરે શોભાગીલાલ;
વિરમય થયો તે સાંભળીરે લાલ;
થરદુઃખ લાંબનહારરે. શોભાગી, વિતક. ૧૮



દોહરા.

જેન ધર્મ અનુરાગીયો, દીલે દયાનો પુંજ;
 દુઃખ સહે પરકારણે; કષ્ટ તણે પડી કુંજ. ૧
 એવા વિરહો જગતમાં, કહણના ભંડાર;
 કષ્ટ હરે પર પ્રાણીના, સફળ તાસ અવતાર. ૨

કંઠ શિખરણી.

નકી કંપે કાયા, જગત જનની પીડ પરખી,
 નહિ ભયે નાસી, પર દીનપણ અશુ નિરખી;
 કરી કોડો ચત્નો, જગ જન તણા તાપ હરતા,
 લલે જન્મ્યા ભૂમિ, વિમલ યશને જેહ વરતા. ૨૩

રૂદન સુણી તે બાઈનું; કાફૂચ દીલ કરંત;
 વળતુ કુંવર ઉચ્ચરે, વાણી સુધાઝરંત. ૩





ઢાળ ૪૨ મી.

(રાગ—હંસ તન ધનકી)

તુજ હુઃખ દેખી દીલકું ઢાઢે,	
મરવા બાઉ તુજ પુત્રને કાળે. એ ટેક૦	
ચીરજીવે યેની પુત્રજ તુજનો,	
આશીર્વાદ છે એવો મુજનો.	તુજ હુઃખ. ૧
ફેદન કરતી એમ કહે બાઈ,	
તમે ઉત્તમ છો મુજ બાઈ.	તુજ હુઃખ ૨
પરનેરે કાળે દેહ કાણુ અર્પે,	
મરણ પાસે તો દીલકું ડરપે.	તુજ હુઃખ. ૩
નગરીમાં છે ઘણા નર નારી,	
તુમ સમા નહીં કોઈ હિતકારી.	તુજ હુઃખ. ૪
કાફૂય મૂર્તિ કેવળ તારી,	
વાણી અતિશે લાગે ખ્યારી.	તુજ હુઃખ. ૫
બાવા દઉં નાહીં બંધવ તુજને,	
ધીરજ આપી વીર તેં મુજને.	તુજ હુઃખ. ૬
વચન કહે એમ કુંવર વિમાસી,	
પરહિતકાળનો હું છઉં ખ્યાસી.	તુજ હુઃખ. ૭
અછતી ઉપમા મુજને તેં આપી.	
ભૂતાંગમાં છે કંઈક પ્રતાંપી.	તુજ હુઃખ. ૮



મેઘરથ નૃપનો અધિકાર ભાખ્યો;
 [નજ પિંડ કાપીને પારાપતિ રાખ્યો. તુજ હુઃખ. ૬
 એવા એવા કેઈ દયા તણા દરિયા,
 દ્રઢ ટેક ધારી શિવ સુખ વરીયા. તુજ હુઃખ. ૧૧
 ક્ષણ ભંશુર છે ઉદારીક કાયા,
 તજવી અંતે ખલકની માયા. તુજ હુઃખ. ૧૨
 અવ્યય સ્થિતિ નહીં તેમ સુખ તનની,
 મમતા મારવી અખુજ મનની. તુજ હુઃખ. ૧૩
 નથી સુખ પાછળ કોઈ રહનાઈ,
 અર્પણ કરે દેહ પરહિત આરૂં. તુજ હુઃખ. ૧૪

ઢાહરા.

કુંવર કથન સુણી કરી, મનમાં પ્રગટ્યો મોહ,
 દીલ હર્ષાતુર તેહનું, વિકશે જેમ કુમોહ, ૧
 કષ્ટ નષ્ટ આજે થયું, ગયું વિયોગી હુઃખ;
 પુત્ર પત્નિ સંસારમાં, વિકશે પંચ વિધ સુખ. ૨



શયન કરવાને કારણે, આ ખટ્વા છે મુખકારણ;

ઉપકાર તે વિસરું નહીં, તુમ શુભ પારાવારણ ધન્ય. ૧૦

મનોહર મૂર્તિ છે આપની, વયે દીસો તુમે બાળણ;

એમ કહી અશ્વ ઢોળતી, દીલડે થઈ દયાળણ. ધન્ય. ૧૧

વીરભાણુ વળતું તેને કહે, ચિંતા કરો પરિહારણ;

અકામ મરણ કીધા ઘણા, સમતામે સંસારણ. ધન્ય. ૧૨

કરૂણા વિણ જગ જતુની, બ્યથા ગયા અવતારણ;

અથ અવસર આવી મળ્યો, કરવા મરહિતકારણ. ધન્ય. ૧૩

મુખે સંધાવો ધરે બેનડી, તણને મુજને બ્યાલણ;

વચન મુણી વીરભાણુના, ગદ્ય નિજ ગેહિ તે બાળણ. ધન્ય. ૧૪

વીરભાણુ રહ્યો તે સ્થાનકે, વાસો છે ભયંકારણ;

કાયા કમ કમે કાયરતણી, વિષમ દીસે છે આકારણ. ધન્ય. ૧૫

પંચ પરમેષ્ઠીને ધ્યાવતો, શ્રદ્ધાવંત કુમારણ;

ધ્યાન ઉજવણ છે તેહનું, ચાર શરણ આધારણ. ધન્ય. ૧૬

એમ કરતાં રજની ગઈ, જુગલ જામળે વારણ;

ઢાડણ નાદ ત્યારે થતો, મુણતા પ્રાણ હરનારણ. ધન્ય. ૧૭

આવે રૂપ કરી બીડામણું, વીરભાણુ વસ્યો જે સ્થાનણ;

ભયંકર નાદે તે ત્રાડતો, ભીરૂને કરવા બેલાનણ. ધન્ય. ૧૮

તેતાલીશમી ઢાળે થયો, ઉપસર્ગ તે દુઃખદાયણ;

આંબાણ કહે વીરભાણુને, વિતક કર્મે થાયણ. ધન્ય. ૧૯

જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી

છંદ તોરક.

જિન દેવ હંયાલ કૃપા કરજો, મુજ દુઃખ વિભુ સઘળાં હરજો;
 દીન કિંકર હું કરૂણા કરરે, ભમીયો ભવમાં કમળાગરરે. ૧
 મુજ દોષ અનંત ન જાય કદા, ગત યોગતમાં બહુ જન્મ થયા;
 ભવ બંધન અધજ મુજ મતિ, મમ આ દીલડે વસી પાપરતી. ૨
 અવતાર અનંત ગયા પટમાં, પ્રભુ સંગ ઉમંગ નહિ ઘટમાં,
 જન દીન તણા દુઃખદાહ કરા, ભવ તારક વારક જન્મ જરા. ૩
 નથી લેશ વૃત્તિ મુજની વિત્તમાં, પ્રભુ રૂપે અરૂપ ધરે ચિત્તમાં;
 મમ જન્મજરા દીનનાથ હરો, જિનદેવ હવે સુખ શાંતિકરો. ૪

હાળ ૪૪ મી.

(રાગ—દેશ મનોહર માળવો.)

જંક્ષ આબ્યો મોગર લાયને, હુણવા તેણી વાર લાલરે;
 રૂપ ધરી તે પીશાયનું, કરતો ક્રોધ અપાર લાલરે.
 કુંવર ધ્યાવે જીનરાજને. એ ટેક ૧
 હાંકે મારીને ડરાવતો, ધરણી ધુળવતો પાય લાલરે;
 કોપ કરી કહે પાપીયો, વીરભાણ પાસે આય લાલરે. કુંવર. ૨
 ડરતો નથી તુંતો મુંજથી, પહોંચાડું જંમગેહ લાલરે;
 એમ કહી ક્રોધે ધમ ધમ્યો, હુણવા ધાયો તેહ લાલરે. કું ૩

~~અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્ અહમ્~~
 વિષમ વેળા જાણી કરી, ધરે તે શુકલ ધ્યાન લાલરે;
 શરણું હોજ્યોરે મુને આપનું, જીનવર શ્રીભગવાન લાલરે. કું. ૪
 કાળ અનંત સંસારમાં, ભટક્યો વારંવાર લાલરે;
 અજપણે નવિ ઓળખ્યા, ભવદુઃખ ભંજનહાર લાલરે. કું. ૫
 મોહની છાકે છકી રહ્યો, જ્ઞાન વિના થયો અંધ લાલરે;
 પરધર્મ પ્રભુ આપનો, તણ કર્યો કુઠા ધંધ લાલરે. કું. ૬
 કુચુર બોધે ન પામીયો, જીનવર ધર્મ પ્રધાન લાલરે;
 નિર્વાણ પંથ હારી ગયો, કર્મે ભમ્યો તણ ભાન લાલરે. કું. ૭
 આપ આધારે પ્રભુ આજતો, થશે કષ્ટ નિસ્તાર લાલરે;
 અનેક જીવ દુઃખ ઉદ્યાર્યા, પ્રભુ નામ આંધાર લાલરે. કું. ૮
 એમ કહી અણસણ કર્યો, સાગારી તેહ સંથાર લાલરે;
 શીયળ વ્રત દ્રઢ તેહનું, શુભ અનેક ધરનાર લાલરે. કું. ૯

૭૬ શિખરિણી.

ધરી શાન્તિ તિહાં, તન મન ગતિ સ્થિર કરતો,
 અતિ પ્રીતિવાળુ, જીનવર તણું ધ્યાન ધરતો;
 ગયો ભૂલ્લી ધ્યાને, નિજ વપુ તણી સ્થિતિ સમજી,
 થતાં તેવી વૃત્તિ, અનહદ દુઃખો ભયજ ટળી. ૨૪



ધ્યાન અનુપ અરિહંતનું, સર્વ સુખનું નિધાન લાલરે;
 હસ્તો સજ્જડ થયા જક્ષના, વ્યંતર ભૂલ્યોછે ભાન લાલરે. કું. ૧૦

સ્થંભ સમા પાય સ્થંભી રહ્યા, મોગર હાથે બઠાઈ લાલરે.
 વ્યથા પ્રાપ્તો જલ પાપીયો, ગળીગઈ તેની બઠાઈ લાલરે કું. ૧૧
 આજીજી કરી કહે તેહને, છોડો મુજને લાઈ લાલરે;
 પુણું સંકટ આજ પામીયો, વ્યથા અંગોઅંગ થાય લાલરે. કું. ૧૨
 કુંવર કહે તે જલને, છુટીશ નહીં તું આજ લાલરે;
 ફૂર-કર્મી થયો તું ખરો. હણતાં જ તું નહિલાજ લાલરે. કું. ૧૩

છંદ શિખરિણી.

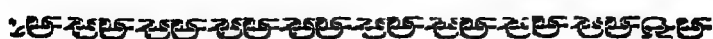
હબરો પ્રાણીના, નિરદયપણે પ્રાણ હરિયા,
 કરી કાળા કર્મો, અર્ગણિત ગમે પાપ કરીયા;
 જંશે પ્રાંતે હારી, નિજ દુરિતથી સર્વ મુખને,
 અનંતા જન્મોમાં, અનહદ સહે પાપી દુઃખને. ૨૫

નિર્દોષી નર બહુ મારીયા, કરે સદા ભવ ઘાત લાલરે;
 નિષ્કુર હૃદય તાહરું, કહું શી તાહરી વાત લાલરે કું. ૧૪
 મનુષ્ય તણા અસ્થિ પુજ તેં, કીધા હણી પર પ્રાણ લાલરે;
 દુરિત કરી રાજી તું થયો, કીધી જગતની હાણ લાલરે. કું. ૧૫
 દુઃખ દાવાનળ સંચીયા, કરી તે કામજ ફૂર લાલરે;
 અદ્ય પશ્ચાત કોઈ પ્રાણીને, હણે નહિં ભે જંડૂર લાલરે, કું. ૧૬
 છૂટે તો અંધન તાહરા, નહિતર થશે બેહાલ લાલરે;
 વ્યંતર કહે વીરલાણુને, છોડો-છોડો દયાલ લાલરે. કું. ૧૭

નિશ્ચે ન હણું હવે કોઈને, રાખું પ્રાણસમ ખ્યાર, લાલરે,
 નવકાર કુંવર બોલતાં, છૂટયો જક્ષ તેણીવાર લાલરે. કું. ૧૮
 પરહરી રૂપ પીશાયતું, પ્રગટ થયો ત્યાં દેવ લાલરે;
 ઉઘોત કરી દશ દિશમાં, તિમિર હુયું તરખેવ લાલરે. કું. ૧૯
 કુંવર ચરણે તે લાગીયો, આણી અંતરથી પ્રેમ લાલરે;
 પ્રશંસા કરી કહે તેહને, આપ રહો સદા ક્ષેમ લાલરે. કું. ૨૦
 એમ કહી જક્ષ તે કણે, ગયો નિજ તણે ઠામ લાલરે;
 જનવર ધ્યાને કુમારની, પૂણું સર્વ મન હામ લાલરે. કું. ૨૧
 ઠાળ કહી ચુંવાલીશમી, આંખાણ્યે સુખકાર લાલરે;
 જક્ષ સંકટથી ઉધર્યો, ધૈર્ય ધારણ કરનાર લાલરે. કું. ૨૨

કોહરે.

કૃપ્યા મનોરથ મનતાણા, સીઝયાં વાંછીત કાજ;
 બાણું પ્રતાપ જનરાજનો, વામ્યો સંકટ આજ. ૧
 પ્રાણધારી સહુ પ્રાણીને, ધર્મસદા સુખદાય;
 ત્રણ બુવનની આપદા, ધર્મે દૂર થલાય. ૨
 વિસુદ્ધ મતિ માને નહિં, ધર્મ કરણીની વાત;
 પૂણું પ્રતાપ જૈન ધર્મનો, બાણ્યો તે સાક્ષાત. ૩
 એમ વિમાસી ચિત્તમાં, પામ્યો તે આલહાદ;
 વ્યંતર ગયો સ્વસ્થાનકે, આપી વચન રસાલ. ૪



દાળ ૪૫ મી.

(રાગ અરણીક મુનિવર)

નિર્ભય કીધીરે પ્રજાપુરની, પામી જીનવર જ્ઞાનજી;
 અતિ ઉત્સાહીરે કુંવર અંતરે, રહીયો નિર્જન સ્થાનજી.
 નિર્ભય કીધીરે પ્રજા પુરની. એ ટેક. ૧
 ચિંતિત આશારે મારા મનતણી, થાશે તે પરિપુરજી;
 એમ અવધારીરે સુતો તે ક્ષણે, ખડવાપર થઈ શૂરજી. નિં ૨
 હર્ષિત થાતારે અંતર તેહનું, વ્યાપી નિંદ્રા ત્યાંજી;
 પર ઉપકારીરે તે કુમારના, કર્મો છે દુઃખદાયજી. નિં ૩
 એક જામ રહીરે જ્યારે જામિની, ઉઘડી ઉઘેણી પોળજી;
 ઇંધનકાજરે કળાડી નિકળ્યા, ચાલી એકણુ ઓળજી. નિં ૪
 જક્ષાલય પંથેરે તેઓ આવીયા, દીઠો કુંવરને ત્યાંજી;
 વિષુ અપરાધેરે હણવા તેહને, ધસ્યા ધરી મન હામજી. નિં ૫
 કુઠારપ્રહારેરે તેનો કીજીયે, દેહતણો તે અંતજી;
 પ્રાણુ ગયેથીરે તેહના લીજીયે, વસ્ત્રાદિક ધરી ખંતજી. નિં ૬
 નિષ્કુર હૃદયનારે તેને જાણીયે, ફૂરકમીં અજાણજી;
 દાવસ્વાર્થ કાજરે પરપ્રાણીના, લોપે અચાનક પ્રાણજી. નિં ૭
 ઉપાંતિક આવીરે ફરજી, ઉગામી, કુંવરપર તે વારજી;
 કોપ ન જાણેરે જંગલી લોકનો, નિંદ્રાગત કુમારજી. નિં ૮

અતિ દુઃખચારીરે સ્થિતિ તેહની, ભમીયો ભૂતળ કામણ;
 કર્મ નચાવેરે માનવ દેવને, તે પણ કર્મના કામણ. નિં ૬
 જગહિતકારીરે વીરલાણુને, કરતાં તે સંહારણ;
 અવસર પામીરે એક બોલીયો, કબાડી શિરદારણ. નિં ૧૦
 દુષ્કૃત આલુંરે કેમ ફીણયે, પામી નર અવતારણ;
 કર્મ અશુભેરે થયો ઇણુ ભવે, પતિત કુળે સંચારણ. નિં ૧૧
 કરશે નહિરે કદિ તેહને, ફરશુ તણાં પ્રહારણ;
 નિષેધ્યા સહુનેરે હણતા તેહને, દીલે હયા ધરનારણ. નિં ૧૨
 અંધન આંધીરે કુળે નાખવા, ફીધો છે પરિચાણુણ;
 ખટવા સંગેરે લેઇ રાસડી, આંધ્યો તે વીરલાણુણ. નિં ૧૩
 કુપ નિકટમાંરે એક ત્યાં કલે, પરઠવ્યો તે સ્થાનણ;
 પડતાં વ્યથારે પુરણ પામીયો, ભૂલી જતાં દુઃખે ભાનણ. નિં ૧૪
 કર્મ અટારાંરે તેહ કુમારના, ફીધો તેને નિરાધારણ;
 પિસ્તાલીશમીરે ઢાળ તે કહ્યો, આંખાણુયે અધિકારણ. નિં ૧૫

દોહરા.

સુગુણી સંકટ પામશે, જોજ્યો કરીને ખ્યાલ;
 અંધન સુગંધી ઝાડને, વેછીત હોવે બ્યાલ. ૧
 રસદા મધુરી શેલડી, પીલે અખિલ સંસાર;
 પણ પીલે નહિ એરડો, જાણી સર્વ અસાર. ૨
 નિષ્કુર શબ્દ સુખ બોલતા, વાયસ ઘણા દિસંત;
 તેને ન કોઇ પાંજરે, પુરે ધરી મન ખંત. ૩

ગદ ગદ કંઠે યોદ્ધતોરે, નિઃકતો પૂર્વના પાપ;
 કર્મે, કંઈ કહું પામીયોરે, આ ભવમાં સંતાપ. કર્મં ૫
 કર્મ નચાવે સર્વ જીવનેરે, તબાવે, જીવન સુખ;
 અવસર વિના આવી નડેરે, રાય રંક પામે દુઃખ. કર્મં ૬
 અહો વિષમતા કર્મનીરે, કર્મ સમું નહિ કોય
 કહાપણુ ન ચાલે કોઈનુરે, કર્મ કરે તેજ હોય. કર્મં ૭
 નિજ ધામ ભાતાં તે સેઠજીએ, શબ્દ સુણ્યો તેણીવાર;
 ચક્રીત થયું ચિત્ત તેહનુરે, ભાણી આશ્ચર્યકાર. કર્મં ૮
 ઉડા ગંભીર જે કૂપછેરે, દ્રષ્ટી ન પડે તે સ્થાન;
 કુપ કાંઠે આવી સાંભળેરે, શ્રેષ્ઠી થઈ સાવધાન. કર્મં ૯
 ઉજેણી પતિ બંધુ તે થયોરે, દુઃખે પ્રાણુ ધરનાર;
 દોષ દીયે નિજ દેવનેરે, ધર્મ તણો ભાણી સાર. કર્મં ૧૦

ઢાળ ૪૭ મી.

(રાગ—કુંચુલન મનકું કિમહી ન બાજે).

કર્મે કરી જીવ દુઃખહારે પામે, રંક સમા થઈ રોતે;
 ઉદે થાવે જખ અસાતા, સહાય કેની ન હોવે,
 હો આતમ, કર્મગતિ દુઃખદાય;
 કથને કહી નવિજાય, હો આતમ. એ ટેક.

પાપ સેવી પૂર્વે તીવ્ર રસે બાંધ્યા, કર્મે અશુભ દુઃખકારી;
 દેવ દાનવને માનવ સરખા, કર્મે ગયા સહુ હારી. હો. ૨
 જૈન ધર્મ તણી દુગમ્બા કરીને, જન્મ લીધો નીચ કુળે;
 હરકેશી મુનિને કર્મે કરીને, નૃપ ધુયા દેખી ભુલે. હો. ૩
 પાંડવ પાંચે વનવાસ ચાલ્યા, સંગે દ્રૌપદી નારી;
 દીન થઇને પરધરે ભમીયા, કર્મે સહ્યાં દુઃખ ભારી. હો. ૪
 દશરથ નંદન સૂર્યવંશી રાબા, લક્ષ્મણ રામ બે ભાઈ;
 સતી સીતાજી વનમાંરે વસીયા, વેળા પડી દુઃખ દાઈ. હો. ૫
 ભદ્રવપતિ પશુ કર્મે કરીને, હિંમત ગયા તે હારી;
 જલ જલ ઝંખતા જીવ ગયો છે, કર્મકૃતિ તે ન્યારી. હો. ૬
 શોભ્ય તણા જે પુત્રને હણીયો ઈર્ષા અતિ મન આણી;
 સોમલ થઈ પૂર્વ વેરજ લીધું, એમ કહે પ્રભુ નાણી. હો. ૭
 નેમ પ્રભુજીનો બુઠલ શ્રાવક, ધર્મે રહ્યો ટેક ધારી;
 અગ્નિ પ્રભાળી કંથને બાળ્યો, નિષ્કુર થઈ નિજ નારી. હો. ૮
 રાય પ્રદેશીને સુરીકંતા રાણી, થઈ તે વિશ્વાસઘાતી;
 ધર્મી રાબા તે ઝેરથી મરીયો, કર્મતણી બુઝ્યો કાતી. હો. ૯
 ખટખંડ સાહેબ બ્રહ્મદત્ત રાબા, ચક્રી થયો બળવંત;
 કર્મે ગયો તે સાતમી નરકે, કષ્ટ પામ્યો છે અનંત. હો. ૧૦
 સનતકુમાર નામે ચોથો ચક્રી, રૂપ અનુપમ જેનું;
 પીડીત થયું પૂણું રોગે કરીને, કર્મવડે ગાત્ર તેનું. હો. ૧૧
 નળરાબાને હતી દમયંતી રાણી, કર્મે થયા વનવાસી;
 રજની અધારીમાં વને તણે, પીચુ ગયો તેનો નાશી. હો. ૧૨

૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭

ઢાળ ૪૮ મી.

(રાગ-રતનસી ગુરુ ગુણ મીઠડા.)

સ્થિતિ વિદોહી વીરલાણનીરે, શ્રેષ્ઠી થયો ઉજમાળ;
કર્મ કથા ભવી સાંભળોરે, એ ટેક. ૧
તત્ક્ષણે નાખી ત્યાં પાઘડીરે, કાઢવા કુપથી બહાર;
ખટ્વા સંગે તેને આંટવીરે, ખેંચી લીયે તેણી વાર. કર્મ. ૨
અંધન ત્રોડયા સર્વ અંગથીરે, આણી અધિકો ખ્યાર;
સ્વધામ તેડી ગયો તેહનેરે, ગણી બ્રાતા અનુહાર. કર્મ. ૩
મીષ્ટ લોભન કરાવીયારે, ખેસાડી નિજને દાર;
વિતક વૃત્તાંત તે પૂછીયુંરે, કુંવરે કહ્યો તે સાર. કર્મ. ૪
ગુપ્ત રાખી બ્રાત વાતડીરે, બાણી મામીંક મિષ;
શ્રેષ્ઠી બાણે નહિ બ્રાત તેહનોરે, થયો જે ઉજેણી ઇશ. કર્મ. ૫
મીજમાની કરે કુમારનીરે, રાખી અંતરથી રાગ;
સ્વધર્મી તણા તે સંગથીરે, પ્રગટે પૂર્ણ સરાગ. કર્મ. ૬
અત્યાગ્રહે તેને રોકીયોરે, સુખે રહે વીરલાણ;
ગોષ્ઠી કરે બેહુ જ્ઞાનનીરે, જીવાજીવ તત્ત્વ બાણ. કર્મ. ૭
આજ કૃતારથ માહરોરે, જન્મ થયો સુખકાર;
ધન્ય ધાન્ય ઋદ્ધિ સંપન્નેરે, મળે મનોહર નાર. કર્મ. ૮
તુમ સમા નર વિરહારે, પુણ્યે મળે કોઇ ઠામ;
આવી મળ્યા આજ મુજનેરે, તમે છો સદ્ગુણ ધામ. કર્મ. ૯

~~સુભાષી નિરખો તુમે ખંતથીરે, પેખો પુરનો વિસ્તાર. કર્મ. ૧૦~~

શેઠ કહે અનુગ્રહ કરીરે, પધારો દુકાન દ્વાર;
 ખ્યાલ નિરખો તુમે ખંતથીરે, પેખો પુરનો વિસ્તાર. કર્મ. ૧૦
 ભોઈ જાણા તે શ્રેષ્ઠીનીરે, વીરભાણુ ગયો તે સંગ;
 સન્માન કરે ત્યાં સેવકોરે, આણી અંતર ઉચ્છરંગ. કર્મ. ૧૧
 અમુલ વસ્ત્રો આસનપરેરે, ખીછાવી આપે ત્યાંય;
 શેઠ સંગે ખેઠો સુખથીરે, કુંવર મન ઉલ્લસાય. કર્મ. ૧૨
 કુંવર તણા પ્રતાપથીરે, ગ્રાહક ચિત્ત ખેંચાય;
 મણિમાણેક મોતિ ઘણારે, દિન દિન પ્રત્યે વેચાય. કર્મ. ૧૩
 સંપતિ બહુ ત્યાં સંપજેરે, કુંવર પુણ્ય પ્રતાપ;
 અંતિકના વ્યવહારીયારે, મનમાં પામ્યા સંતાપ. કર્મ. ૧૪
 કેશર શેઠ છે પાપીયોરે, વ્યવહારીયો શિરદાર;
 ઇર્ષા આણી કુંવર ઉપરેરે, નીચ વૃત્તી કરનાર. કર્મ. ૧૫
 વ્યવહારીયા કરી એકઠારે, કીધો મહા કૂર વિચાર;
 અલ્પ સ્વાસ્થ્ય કારણેરે, પરના પ્રાણ હરનાર. કર્મ. ૧૬
 ધન લોભી જગ ભાણીયેરે, કરે કાળા કેઇ કામ;
 કષ્ટ આપે પર જીવનેરે, થઇને પોતે હરામ. કર્મ. ૧૭
 વિદેશી આવ્યો દૂર દેશથીરે, કામણુગારો છે તેહ;
 ગ્રાહક સર્વે ત્યાં ભયછેરે, કય કરવાને તેહ. કર્મ. ૧૮
 કોઇ ઉપાયે કરી એહનેરે, હણવા કીજે પ્રયાસ;
 તબવીયે જીવન તેહનુરે, સફળ થાશે તો આશ. કર્મ. ૧૯

~~સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ~~

મંત્ર તંત્ર તણી વિધિયેરે, જડીબૂટી તણે ઉપાય;
 વિષ શસ્ત્રાદિ પ્રયોગથીરે, દાવ શોધે સહુ ત્યાંય. કર્મ. ૨૦
 બહુ વિધ યત્નો તે કરેરે, ફાવે નહિં જરી દાવ;
 મિત્રાચારી ક્રીધી તેહશુરે, પ્રગટી માયાવી ભાવ. કર્મ. ૨૧
 વીરભાણુને મન ભાવતારે, મિત્રો થયા જોણી વાર;
 વિદેશ જવા કરી વાતડીરે, થયા તે સર્વ તૈયાર. કર્મ. ૨૨
 અનુજા દેવા નિજ શેઠનીરે, વીરભાણુ ગયો તે પાસ;
 પાયે લાગી એમ વિનવેરે, પ્રગટ કરી સ્વ આશ. કર્મ. ૨૩
 અનુમતિ દો મુને શેઠજીરે, પરદેશ જવા આવાર;
 સુજ દૈવ દીપાવવા કારણેરે, પ્રગટયો મન વિચાર. કર્મ. ૨૪
 કથન સુણી તે કંપતીરે, ઉદ્વેગ પામ્યા તે વાર;
 વળતું બહુ બહુ વિનવેરે, ગુણીયજ્ઞ જાણી કુમાર. કર્મ. ૨૫
 તુમે અમ અંતર આતમારે, તુમે છો હૈડાના હાર;
 રહો રહો ઘર આપણેરે, પૂર્ણ ધરી મન ખ્યાર. કર્મ. ૨૬
 સુજ પુણ્યે આપ આવીયારે, આ ગેહ તણે તો દાર;
 તુમ દૈવ દીસેછે દીપતારે, ફટ પ્રગટ વ્યવહાર. કર્મ. ૨૭
 આપ પસાયે હું પામીયોરે, વિત્ત કરતા વેપાર;
 કુંવર કહે પરદેશમારે, છે જવા નિશ્ચયે વિચાર. કર્મ. ૨૮
 તાણીયે ન અઝું શેઠજીરે, અંતર પડે નિરધાર;
 મન જાણી નિશ્ચયે તેહતુરે, ચિંતાળુ થયા નરનાર. કર્મ. ૨૯

છીર્ષદંશી' કહે તેહનેરે, છે વિપરીત તે ઉપાય;
 તેના પુંડ્ર્ય પ્રતાપે ધનનીરે, ઘણેરી થશે કમાઈ. બહાલા. ૪૦
 પૂર્ણ રાખો તેથી પ્રીતડીરે, સાધવા સંપત સાર;
 વળતી વાટે તેને નાખશુંરે, કરીને ફાંલીક ખ્યાર. બહાલા. ૪૧
 ક્રીજે કાચં વિચારી તેહનુંરે, આણી અંતર વિનોદ;
 તજો તે માટે તેહનીરે, આજ તમે ખણખોદ. બહાલા. ૪૨
 એમ કહીને નિવારીયોરે, થતાં તે કર્મ અંડાળ;
 કુંવર ન જાણે પ્રપંચનેરે, માયાવી કેશરખ્યાલ. બહાલા. ૪૩
 વારિધિમાં નાવ ચાલતાંરે, હિન ઘણા વિતિ જાય;
 બહુ જોજન અવગાહતાંરે, પુરદષ્ટિગત થાય. બહાલા. ૪૪

હોહર.

સુંદર મંદિર માળીયા, રચના વિવિધ પ્રકાર;
 રમણીકતા તે શહેરની, જોતાં વિસ્મયકાર. ૧
 ધન્ય ધાન્ય ઋદ્ધિ ઘણી, સુખીયા સહુ નરનાર;
 નગર અનુપમ પેખીયું, અલકાપુર અનુહાર. ૨





ઢાળ ૪૯ મી.

(રાગ-હુ' તુજ આગળ શી કહું કનૈયા..)

કાંતિપુર નામ તેહનુરે લાલ,
 જનમન રંજનહારરે શોભાગીલાલ;
 નયને નિહાળે વ્યવહારીયારે લાલ,
 પ્રગટ થયો મન ખ્યારરે શોભાગીલાલ;
 પુણ્ય પ્રગટયાં વીરભાણુનારે લાલ. એ ટેક. ૧
 હર્ષીત થતાં એમ આવીયારે લાલ,
 નાવ બંદર છે તામરે શોભાગીલાલ;
 સર્વે મગી તિહાં એકઠારે લાલ;
 ઉતારે દ્રવ્યો તમામરે. શોભાગીલાલ પુણ્ય. ૨
 કાંતિપુરમાં આવી કરીરે લાલ,
 ચલાવ્યો ત્યાં વેપારરે શોભાગીલાલ;
 રહ્યા પરસ્પર સંપથીરે લાલ,
 રાખી કુંવરથી ખ્યારરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૩
 વીરભાણુ, પુણ્ય પ્રતાપથીરે લાલ,
 ગ્રાહક આવે બહુ ઠામરે શોભાગીલાલ;
 કરતાં વિક્રય માલનોરે લાલ,
 મેળવે બહોળા દામરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૪



ધર્મ કરે કેશર તેહનીરે લાલ,
 બાણી કુંવર ઉદારરે શોભાગીલાલ;
 દાન પુન્યે દ્રવ્ય ક્ષય કરેરે લાલ,
 આપે થઈ શિરદારરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૮

વિષ શસ્ત્રાદિ પ્રયોગથીરે લાલ,
 કીલ્ચે તેહનો સંહારરે શોભાગીલાલ;
 સુર શ્રેષ્ઠી કહે તહનેરે લાલ,
 તને તે દુષ્ટ વિચારરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૯

તાસ પ્રતાપથી પામીયારે લાલ,
 જશ કીર્તિ તેમ વિત્તરે શોભાગીલાલ;
 તેપર પડ્યા કેમ કીલ્ચેરે લાલ;
 રાખો સદા તેથી પ્રીતરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૦

અસ્તિ ખીરાપાદ પ્રહારથીરે લાલ;
 કદિ કુટે ને ઠામરે શોભાગીલાલ,
 સઘળું સહન તે કીલ્ચેરે લાલ,
 પૂર્ણ રાખી મન હામરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૧

અર્થ સાધી નિશ્ચયે મારશુંરે લાલ,
 લઈ અનુકુળ દાયરે શોભાગીલાલ;
 એમસમભવી નિવારીયોરે લાલ,
 કેશર શેઠને ત્યાંચરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૨

૪૮ ૮૪૮ ૮૪૮ ૮૪૮ ૮૪૮ ૪૪૮ ૪૪૮ ૪૪૮ ૪૪૮ ૪૪૮

મીષ્ટ વાણી મુખે ઘોલતારે લાલ,

દિસે ઘણા નિલકંઠરે શોભાગીલાલ;

પ્રાણ હરે છે પન્નગનારે લાલ,

દીલે થઈ મહા ધીઠરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૩

તે સારીખા મુખથી વહેરે લાલ,

મધુર અતિશે વાણુરે શોભાગીલાલ;

પણ વૃત્તિ દુષ્ટ છે તેહનીરે લાલ;

માયાવી હરે પર પ્રાણુરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૪

ઐહવા દુર્જનના સંગથીરે લાલ,

હોશે કુંવરને કષ્ટરે શોભાગીલાલ;

મધ્ય સુખાખિમાં તેહનારે લાલ,

કરશે મનોરથ નષ્ટરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૫

કુંવર તણુ વંચને કરીરે લાલ,

આધીન થયા છે લોકરે શોભાગીલાલ;

કીર્તિ કમળા તેને વરીરે લાલ.

કહે પુરીજન થોકરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૬

શુણુ સ્તવે વીરભાણુનારે લાલ,

જાણી કુંવરને શ્રેષ્ઠરે શોભાગીલાલ;

દીલે દાઝે છે અતિ ઘણુરે લાલ,

દુર્બુદ્ધિ કેશર શેઠરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૭



કાંતિપુર તણે ભૂપતિરે લાલ,

કનકસેન છે નામરે શોભાગીલાલ;

પૂણી કરે છે પ્રજા તણીરે લાલ,

ધચ્છીત અંતર હામરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૮

છે ચિત્રસેના પટરાણીરે લાલ,

સર્વ અંગે સરૂપાળરે શોભાગીલાલ;

તાસ કુ'વરો છે શેલતીરે લાલ,

કાયા અતિ સુકુમાળરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૧૯

પૂર્ણે સમી ધ્રુતિ દીપતીરે લાલ,

વહન એવું વિશાળરે શોભાગીલાલ;

નમસ્તુ નાસીકા જેખતાંરે લાલ,

આવે કીરચંચુ ખ્યાલરે શોભાગી. પુણ્ય. ૨૦

તીલકસુંદરી નામે ઠરીરે લાલ,

છે રાજકન્યા ગુણવંતરે શોભાગીલાલ;

વિદ્યાવિનોદે બહુ ભણીરે લાલ,

આંતર ધરી ઉછરંગરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૧.

દેવ કન્યા સમ દીપતીરે લાલ,

અતે પુરંદર નારરે શોભાગી;

गैवन् पाभी सोडामल्लरे दाद,

તામ કહું અધિકારરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૨

~~કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે કવચે~~

પુરીજન મુખેથી સાંભળ્યારે લાલ,

કુંવર તણા ગુણુ આમરે શોભાગીલાલ;

વિદેશી આંચો વ્યવહારીયોરે લાલ,

રૂપ ગુણુમો છે ધામરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૩

અદ્ભુત કાંતિ છે તેહનીરે લાલ,

કળા બુદ્ધિનો છે ગેહરે શોભાગીલાલ;

ખ્યાતિ મુણી એવી તેહનીરે લાલ,

હર્ષીત થઈ છે તેહરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૪

કુંવર વિદેશીને પેખવારે લાલ,

કુંવરી અંગે અકળાયરે શોભાગીલાલ;

અકેર શશી પ્રત્યે જાણીયેરે લાલ,

ચિત્ત પ્રીતે ખેંચાયરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૫

ચેટીકાને કહે કુંવરીરે લાલ,

દીલ જાણીને ગંભીરરે શોભાગીલાલ;

કેણુ વિદેશથી આવીયોરે લાલ,

વ્યવહારીઓ સધીરરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૬

વળતું કહે કુંવરી પ્રત્યેરે લાલ,

જણાવી અંતર ભાવરે શોભાગીલાલ;

નિરખાવું બેની તે તુજનેરે લાલ,

લઈ અનુકુળ દાવરે. શોભાગી. પુણ્ય. ૨૭

~~૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫ ૭૫~~

અંતઃપુરે રહેતી થકીરે લાલ,
 દાસી કુંવરી સંગાથરે શોભાગીલાલ;
 પ્રતિક્ષણે અવલોકતીરે લાલ,
 હર્ષ ધરી મન સાથરે. શોભાગી, પુણ્ય. ૨૮

દોહરા.

નૃપ સૂતાનું ચિત્ત તે, વ્યાકુળ અતિશે થાય;
 ભુવન જાળીથી પેખતી, મોહ દશા મન લાય. ૧
 મયૂર ધ્યાવે મેઘને, કરી કેકારવ શોર;
 કોકીલ આહો ચિત્તમાં, આમ ઘટા ઘનઘોર. ૨
 તનુજા તેમજ રાયની, પડી મોહને પાશ;
 વિદેશી પુરૂષ પેખવા, અધિક ધરે મન આશ. ૩

—૭૭૭—

દાળ ૫૦ મી.

—

(રાગ—કુંતુલન મનહુ' કિમહો ન ગાજે.)

કેય વિકેય વ્યવહારને કાજે, કુંવર જાવે નૃપ પાસે;
 માધુર્ય ભરી તેની મુણ્ણતા વાણી, ચિત્ત ચિંતા સ્વિ નાશે.
 હો ભવીજન વીરભાણુ કુંવર ઘડભાગી, પુણ્ય દશા તેની જાગી;
 હો ભવીજન. ઓ ટેક. ૧

૨૫ ૨૬ ૨૭ ૨૮ ૨૯ ૩૦ ૩૧ ૩૨ ૩૩ ૩૪ ૩૫ ૩૬ ૩૭ ૩૮ ૩૯ ૪૦ ૪૧ ૪૨ ૪૩ ૪૪ ૪૫ ૪૬ ૪૭ ૪૮ ૪૯ ૫૦ ૫૧ ૫૨ ૫૩ ૫૪ ૫૫ ૫૬ ૫૭ ૫૮ ૫૯ ૬૦ ૬૧ ૬૨ ૬૩ ૬૪ ૬૫ ૬૬ ૬૭ ૬૮ ૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫ ૯૬ ૯૭ ૯૮ ૯૯ ૧૦૦

વાચ્ય આતુરીની અદ્ભુત રચના, સલાજનોને તે ભાવે;
પ્રગટપણે તેના પુણ્યજ પરખી, રાજ પ્રજા ગુણ ગાવે.

હો ભવીજન. ૨

વિદેશી કુંવરનો વ્યવહાર જાણી, નૃપ અતિ લલચાયો;
રતિ પતિ સમ નરનેરે નિરખી, મહીપતિ હુલસાયો.

હો ભવીજન. ૩

પ્રજાપ્રતિ તે કહે કુંવરને, વાણી અતિ સુખકારી;
દિન દિન પ્રત્યે આપ પધારો, આ સલા તાણી મોઝારી.

હો ભવીજન. ૪

ભ્રમર સંગે જેમ કમળ વન શોભે, સર શોભે હંસરાજે;
શશી વડે જેમ રજની વિરાજે, તુમ થકી સલા છાજે.

હો ભવીજન. ૫

પુણ્ય પ્રતાપીરે જન જે જે હોવે, જગ સકલ તેણે મોહે;
જન મન રંજન દર્શને હોવે, તુમ દિદારે મન મોહે.

હો ભવીજન. ૬

વળતું કુંવરજી એણીપરે બોલે, મુજમાં નહિ તેવું કાંચે;
અછતી ઉપમા આપીએ મુજને, ગુણીજનના ગુણ ગાયે.

હો ભવીજન. ૭

આપ સમીપે આવવારે મુજને, અગવડ નહિ કાંઈ આવે,
કૌમળ વચને તે ભૂપ સંતોષી, કુંવર સલા માંહી જાવે.

હો ભવીજન. ૮

~~અન્યહા સભા તણી સીડી ચડતા, કુંવર ચાલે ગજ ગતિયે;~~
અન્યહા સહચરી કુંવરીરે ઠેરી, વિલોકતી શુભ મતિયે.

હો ભવીજન. ૯

રૂપ અનુપમ કુંવરનું નિરખી, દાસી દીલમાં હરખી;
તીલકસુંદરીને કહે તે ચોંપે, તત્ક્ષણુ દ્યો આ પરખી.

હો ભવીજન. ૧૦

હસ્ત લાંબાવી તે મેડી દેખાવે, કુંવર પુરંદર રૂપે;
છે મનહર મૂર્તિ મોહનગારી, અદ્ભુત અંગ સ્વરૂપે.

હો ભવીજન. ૧૧

જન્મ શિખરિણી.

અતિ દીપે કાયા, કનક સમ કાતિ અળહળે,
કરે આંખા તેજે, શશી રવિ સદા જે ટળવળે;
વિલોકી નેત્રોથી, નરવર ઉલો તેહ પરખો,
સખી શાણી જ્યોત્તે, અનુપમરૂપે આપ સરખો. ૨૯

અનંગ સમ અંગ નરનું નિરખી, કુંવરી ઉલટ આણી;
અખિલ વિભુની પ્રાર્થના કીધી, નૃપધુયા છે શાણી.

હો ભવીજન. ૧૨

~~છત્ર જાગ્રત્ જાગ્રત્ છત્ર જાગ્રત્ છત્ર જાગ્રત્ છત્ર જાગ્રત્ છત્ર જાગ્રત્ છત્ર જાગ્રત્~~

તોહ પતિ મળે આ ભવે મુજને, ચિંતત મનોરથ સીએ;
મનથી માન્યો મેં એહજ પ્રીતમ, સખી માતુને તે કીજે.

હો ભવીજન. ૧૩

અવર નરને હું કદિ ન ઈચ્છું, હોય જો સુર અવતારી;
તોહ સંગે વ્યાહ કરે તો વરવું, નહિ તો રહું કુંવારી.

હો ભવીજન. ૧૪

સહચરી આલી ત્યાંથીરે ચોંપે, રાણીને કહે વૃત્તાંત;
કુંવરી કથિત વાત તે સુણતી, તનમન ધરી ખંત.

હો ભવીજન. ૧૫

નિજ તનુભાની ઈચ્છારે બાણી, રાણી અતિ હુલસાણી;
ભૂપતિ પાસે તે રાણીજી ભાળે, રૂપે શુભે જે છે ખાણી.

હો ભવીજન. ૧૬

સ્વયમેવ નિરખી કુંવરી હરખી, તોહ પતિને દીજે;
સરખા સરખી જોડી જો હોશે, મનના મનોરથ સીએ.

હો ભવીજન. ૧૭

યૌવનવંતી છે કુંવરીરે ખ્યારી, મુજ મનડું દેખી હિસે;
ધડીયા લસ લીજે હો રાજન, સૂતા સ્વયંવર દ્રષ્ટે.

હો ભવીજન. ૧૮

નૃપે પ્રિયા તણા વચન સુણીને, તુર્ત કરી તૈયારી;
રત્ન જડીત્ર શ્રીફળ લઈ સલાચે, આવ્યો ઉલટ અંગે ધારી.

હો ભવીજન. ૧૯

૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭ ૭૭

પ્રજાપતિ તેમ પ્રજારે નિરખે, સકલ તણને તાંત;
પુલકિત વદને જયજય ખોલે, દંપતિ રહો નચિંત.

હો ભવીજન. ૨૭

કુંવરી જામાતને પ્રાસાદ અર્પે, શયન કાળે સુખકારી;
પતિ પત્ની તે હૃષ્ ધરી અંગે, આવ્યા મહેલ મોઝારી.

હો ભવીજન. ૨૮

સર્વ નિશા ત્યાં સુખે વ્યતિક્રમે, પત્ની પૂછે વૃતાંત;
વિસ્તારી કહે સ્વવિતકની વાતો, પ્રિયા પાસે અથ અંત.

હો ભવીજન. ૨૯

સ્વપતિ તણા સર્વ સંકટ સુણી, દીલગીર થઈ તે અંગે;
મનહુર મહેલમાં વાસ કરીને, દંપતી રહ્યાં રંગે અંગે.

હો ભવીજન. ૩૦

રૂક્ષમણી રૂમી સતી તે તીલકસુંદરી, જનમન વિસ્મયકારી;
તાસ પતિ પણુ તેમજ જોતાં, દિસે છે સુર અવતારી.

હો ભવીજન. ૩૧

જોડી સદાયે અલંગજ રહેજ્યો, સર્વ ઈચ્છે પ્રભુ પાસે;
ખીલખારે ગામ ચોખાસુ રહીને, ઢાળ જોડી આસોંમાસે;

હો ભવીજન. ૩૨

શ્રી દેવસીરવામી શુરૂ પ્રતાપે, આંખાણ કહે છે ઉઘાંસે;
શ્રોતાજનોનું આગળ સુણુતા, રસીક મનહું થાશે,

હો ભવીજન. ૩૩

~~જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ જીવંતુ~~

દોહરા.

પુન્ય પ્રતાપે સંપન્ન, ઋધિ મંગળ માળ;
 અનુપમ સુખ તે ભોગવે, અંગે થઈ ઉજમાળ. ૧
 ભાગ બગીચા બંગલા, મનહર મેડી માળ;
 સુખ શય્યાયું પોઢવા, ખેલત ખેલ રસાળ. ૨
 દુઃખ નવ દેખે દંપતી, સુખે ગમે દિન રેન;
 જાતો કાળ ન જાણતા, સુખદા પામ્યા ચેન. ૩
 તાસ પ્રિયતર બંધવો, ઉજેણી પુર ભૂપાળ;
 તે પણુ પુણ્ય પામીયો, રાજ ઋદ્ધિ વિસ્તાર. ૪
 જ્ઞાત વિયોગી ભૂપતિ, રહેતો રાજ્ય મોઝાર;
 રાયવર કન્યા પરણીયો, રૂપે છે મનોહાર. ૫
 પંચ વિષય સુખ ભોગવે, પુણ્ય તણે તે જોગ;
 કદિ વિસરે નહિ ચિત્તમાં, સ્વાનુજ તણો વિયોગ. ૬

છંદ શિખરણી.

સુતો મૂંઝ્યો બંધુ, ગહન વનમાં જોડ દિનથી,
 દિલે તે રાજાને, વિરહ ખટકે તેજ દિનથી;
 વિયોગી તે દુઃખો, દ્રઢ મન વિષે શુભ કરતો,
 કદિ સ્વપ્ને પેખે, નિજઅનુજને પ્રિત ધરતો. ૩૦
 શ્વસુર તણા જે રાજ્યમાં, રહીયો રાજકુમાર;
 તાસ વિતકની સાંભળો, કથા ચિત્ત હરનાર. ૭

જીવંતે જીવંતે જીવંતે જીવંતે જીવંતે જીવંતે જીવંતે જીવંતે

દાળ પર મી.

(રાગ—વૌર કહેરે ગૌતમ સુણો.)

વ્યવહારીયા વીરલાણુને, કહે કરી વિશ્વાસરે;
સ્વદેશ પ્રતિ 'અમે જાઈશું', આપ વસ્યા છેા સાસરે.

માયાવી છે વ્યવહારીયારે. એ ટેક. ૧

સુખીયા થયા સાસરવાસમાં, નૃપની લાઈ સહાયરે;
મૂકાય નહિ મોહ તેહનો, સંપત મળી સુખદાયરે. મા. ૨
શ્વસુર પ્રતાપથી પામીયા, જગમાં જયજયકારરે;
જામાતથી સહુ જન જાણશે, મળતાં રહે નરનારરે. મા. ૩

જન્મભૂમિ તણ આવીયા, તનુજાદિ પરવારરે;
મયૂર જુવે રાહ મૈથની, વિરહી તેમ ઘર નારરે. મા. ૪
સ્વજન સર્વ તે દૂર રહ્યાં, વિદેશ તણી મોઝારરે;
નિશદિન અમોને તે સાંભરે, મળવા પૂરણ છે ખ્યારરે. મા. ૫

કોઈ વેળાએ સંભારજો, અમથી રાખી પ્રીતરે;
સ્નેહ તમારો નવ ચૂકશું, જાણો જલમીન રીતરે. મા. ૬
વસતું જરી અમને ના ગમે, ઇણ ભૂમિને નિવાસરે;
ચિત્ત થયાં છે ઉતાવળા, સ્વદેશ જવાની ખ્યાસરે. મા. ૭

ધન માલ સર્વ વેચી કરી, અનુમતિ ઘો સુખકારરે;
ઘીરકાળ તુમ સંગે ચાલીયો, કય વિક્રય વેપારરે. મા. ૮

વાણી સુણી કેશર શેઠની, કહે રાજવી કુમારરે;

હું પણ ચાહું સંગે આપની, નૃપને મળી આવારરે. મા. ૯

વીરભાણુ જઈ કહે ભૂપને, શિખ દીઓ હિતકારરે;

સ્વદેશી સંગે હવે રાજવી, જઈશ પયોધિને પારરે. મા. ૧૦

વાણી સુણીરે વીરભાણુની, થયો નૃપ ચિંતાતુરરે;

જમાત તણી બુઝો પ્રીતકી, અંતર સ્નેહે ભરપુરરે. મા. ૧૧

કુંવરને કહે તે ભૂપતિ, જવા ન દઉં પરગામરે;

નિવાસ કરો અહિં સુંદર, અર્પું તમોને આ ધામરે. મા. ૧૨

તુમે સુજ અંતર આતમા, શુણીજન રાજકુમારરે;

રંગ વિનોદે રહો રાજ્યમાં, હમથી રાખીને ખ્યારરે. મા. ૧૩

વળતું વીરભાણુ તે કહે, જણાવી નિજ વિચારરે;

સો વાતેરે એક વાતકી, હું છું જવાને તૈયારરે. મા. ૧૪

તવ કૃપાને અહિં રાખજો, અધુના સુખ નિવાસરે;

સંગે ન તેડું રાજા-આજતો, વિષમ જાણી પંથ વાસરે. મા. ૧૫

વચન સુણી વીરભાણુના, નૃપતિ થયો નિરાશરે;

નરવર રાણી બેહુ વિનવે, કુંવર ન માને તાસરે. મા. ૧૬

કર ભેડી કહે તીલકસુંદરી, ચાહુ તુમ સંગે નાથરે;

દેહની છાયા ભુદી ના પડે, અખળા રહે પીયુ સાથરે. મા. ૧૭

સુખ હુઃખ તુમ સંગે ભોગવું, રહી સદા સાવધાનરે;

પૂર્ણ કરે તુમ મન તણી, ઇચ્છા શ્રી ભગવાનરે. મા. ૧૮

જલ વિણુ રહે કેમ માહલી, કેઇ સ્થળે ક્ષણ વારરે;

પીયુષ વિના તે પ્રેમદા, રહે ન અલગી લગારે. મા. ૧૯

રામચંદ્ર વને જળ ચાલીયા, ત્રીતાણ ગયા તે સંગેરે;

વનવાસ સંકટ ભોગવ્યા, તેણે પણ નિજ અંગેરે. મા. ૨૦

નિરૂપમ નારી નળરાયની, કાયા અતિ સુકુમારે;

તે પણ પીયુ સંગે સંચરી, મૂકી મદિરને માળરે. મા. ૨૧

સતીયું એવી કેઇ આગળે, રહેતી પીયુ તણી દારે;

હું પણ બુદ્ધી તેમ ના પડું, કહું છું વારંવારે. મા. ૨૨

સંગે તેડો નહિં તો હું કરું, અન્નોદક તણો ત્યાગરે;

વિદેશી માન્યો વાત તેહની, બેઈ પ્રિયાનો રાગરે. મા. ૨૩

હૃષીંત થયો તેથી ભૂપતિ, તેમજ તેહની રાણીરે;

વળામણું કરે નૃપ તે સમે, હૈડે હેતજ આણીરે. મા. ૨૪

જવેરાત તણી ભરી પેટીયું, રાખી કુંવરીથી પ્રીતરે;

રાજ રાણી થઈ એકઠા, પૂરે અલગક વિત્તરે. મા. ૨૫

માણેક લીલમ હીરામણિ, મુકતાનો નહિ પારરે;

આભૂષણો તેમ અંગના, આપ્યા અમૂલ્ય હારરે. મા. ૨૬

ભામા જરકશી ઓપતા, સુરંગા વસ્ત્રો મુવાસરે;

પહેરેગીરો રક્ષા કારણે, સજ્જ કીધા પચાસરે. મા. ૨૭

એક જમાદાર સ્થાપીયો, સર્વ તણો શિરહારરે;

રક્ષા કાળે જલ વાટમાં, શીખ આપી સુખકારરે. મા. ૨૮

~~જનન જનન જનન જનન જનન જનન જનન જનન જનન જનન~~

જયણા કરજો બેહુ તણી, પૂર્ણ ધરી મન હામરે;
હુળીમળી હંપતી સજ્જ થયા, જવા ઉબેણીપુર ધામરે. મા. ૨૬
લોજન જમી બહુ ભાતના, થયા તે સર્વ તૈયારરે;
મહીલા મળી કાંતિપુરની, ગીત ગાવે મનોહારરે. મા. ૩૦
આંબાણ કહે તેહ હંપતી, હર્ષ અતિ ધરનારરે;
દાળ એકાવનમી તેહની, કહી જીલખા મોઝારરે. મા. ૩૧

દોહરા.

વીરભાણે નિજ નામથી, કરતાં ત્યાં વેપાર;
ધન સંપત બહુ પામીયો, તેમજ જશ વિસ્તાર. ૧
પુરીજન મનડા વશ થયા, ભેઈ કુંવર જશવંત;
મુખથી જયાતી બોલતા, પ્રેમી મળે ધરી અંત. ૨
તુમે અમ અંતર આત્મા, તુમે અમ જીવન પ્રાણ;
પ્રિય મિત્રો કહે તેહને, મળશું કળ વીરભાણ. ૩
જયવંત વતો જન્મમાં, વધજો પ્રોઢ પ્રતાપ;
જ્યાં જ્યાં તુમે સંચરો, હરજો જન સંતાપ. ૪
જેયા ઘણા જીગતે કરી, આ જગમાં નરનાર;
તુમ સમ ગુણીયલ ના મળે, દીલના દુઃખ હરનાર. ૫
સાસુ સસરો પણ વિનવે, અજ કરે તંસ પાસ;
વહેલા દશન આપજો, પૂર્ણ ધરી મન પ્યાસ. ૬
નૃપ નિર્દેશે સજ્જ કીયા, જલ વાહન તે વાર;
આરૂઢ થયા દ્રવ્યો ભરી, જવા જલધિને પાર. ૭

૧૫૨ રાજકુંવરોનો રાસ.

= સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય સ્વસ્ત્ય

અવહારી સર્વ આવીયા, રાજાદિક પરિવાર;
કપટી કેશર વાણીયો, ચાલ્યો કુંવર દાર. ૮
સજ્જ થઈ તીવ્રકસુંદરી, જવા પીયુ સંગાથ;
ચિત્રસેના શીખ આપતી, તનુબનો ગ્રહી હાથ. ૯

ઢાળ પર મી.

(રાગ-ઓઘવણ સંદેશો અગર જોખનીયાનો લટકે.)

અરૂખો આંખોરે તારો મુજને લાગશે,
ભાગશે વિરહાનળ તાણી તે આળખે;
અગમગ જ્યોતિ મોતિ બહુ પ્રકારના,
જડીત શેભે છે તારા મંદિર માળખે.
અરૂખો આંખોરે તારો મુજને લાગશે. એ ટેક. ૧
પણ વિછડતાં બહાલી પુત્રી આ સમે,
લાગે અતિશે દુઃખમય આ સંસારખે;
થયું ઉદાશી મનડું બેની માહરૂં,
સધાવતા સાસરીયે તું ઇચ્છુ વારખે. અરૂખો. ૨
તુજ મુખડું જોઈ સદા મન માહરૂં,
પૂર્ણાનંદી થઈ રહેતું અહર્નિશખે;
હૈયે હેત ધરાને પાછા ક્યારે મીલણું,
તે બાણ છે જગત તણા એક ઇશખે. અરૂખો. ૩



તનુજા તુજ વિષ્ણુ ઘડી એકે ન આલતું,
કાલજડાની કેર હૈયા તણા તું હારજો;
દીકરીયો તે ધન અંતે છે પારકું,
રહે કેમ માત પિતુ ઘર દારજો.

અરૂખો. ૪

સપી રહેજો સાસરીયે બેની સર્વથી,
શાખજો કુળ ધર્મ તણી તુમે રીતજો;
સાસુ સસરાને નણદી કેરા વીરથી,
રહેજો મર્યાદે રાખી પુણ્ય પ્રીતજો.

અરૂખો. ૫

પ્રિય પતિના વચણ કદિ ના લોપશે,
પાળજો પ્રીતે તે પતિવૃતાનો ધર્મજો;
હરતાં રહેવું દુર્જન તણા તો સંગથી,
ત્રિલોકે નિહિત કદિ ન કીજો કર્મજો.

અરૂખો. ૬

વળી ધર્મ ધુરંધર નિત્યે બેની પાળજો,
ટાળવા ભવોભવ ત્રિવિધેના તાપજો;
ઉભય કુળને પાવન બેની કીજીયે,
તન મને રહી પવિત્ર પુણ્ય આપજો.

અરૂખો. ૭

કહી તનુજાને વચન તે સોહામણા,
અથ દીલગીરી ચિત્રસેના તે વારજો;
વળાવી રાણી આવી નિજ ઘર આંગણે,
નયણે થઈ કાંઈ આંસુડા નીરધારજો.

અરૂખો. ૮

દોહરા,
 વિદેશી સઘળા ચાલીયા, બેઝી નાવ મોઝાર;
 પહેરેગીર સહુ મોંપથી, ઉભા અહી હથીયાર. ૧
 બંદર તટ તણને ગયા, જલધિ વિષે તે ફર;
 નવત્ત યઈ સહુ ત્યાં થકી, આવ્યા કાંતિપુર. ૨
 નરવરને તસ નારને, દહે વિરહ વિકરાળ;
 કુંવરી નામ સંભારતાં, દીલડે ઉઠે ઝાળ. ૩
 જલ વિષુ જેવું મીનને, લાગે જીવન અસાર;
 કુંવરી વિષુ ત્યાં ટળવળે, વહી નયને જલધાર. ૪
 વહાણુ ગયાં જલધિ વિષે, તણ કાંતિપુર;
 દુઃખ દંપતી પામશે, સુખજો તેહ સધીર. ૫

ઢાળ ૪૩ મી.

[રાગ-ઝણિ સરોવરીયારી પાજ તથા છેડે મારા લાલ
 મુકી દેવાથી સોતાળના મહીનામાં ચાલશે.]
 મૂકી કાંતીરે પુર, પ્રવહણુ ફરે ગયા મારા લાલ,
 ચાલતા સસુરને પંથે, દિવસ બહુ ગયા મારા લાલ;
 રહેતાં દંપતી ક્ષેમ, વિવિધ વિલાસમાં મારા લાલ,
 વ્યતિક્રમે પંથે કાળ, રહી સુખવાસમાં.

મારા-૧

તીલકસુંદરીનું તેજ, અતિશે અગમગે, મારા.

ખુબસુરતી તે જોઈ, કામી જન મન ડગે, મારા

કેશરે દેખી તેનું રૂપ, ચલિત કીધું ચિત્તને મારા.

બ્યાભોહિત થઈ મૂઢ, ચાહે તેની પ્રીતને. મારા. ૨

કિન્નરી વિદાધરી કોણુ, તેહ તણી આગળે, મારા.

વાક્ય રચનાની પાસ, બ્રહ્મરૂપિત મદ ગળે; મારા.

રૂપે બાજવળમાન, અળકે તેવું કામિની, મારા.

રૂપે રતિ અનુહાર, દિસે છે ભામિની. મારા. ૩

કરી અનેક પ્રયાસ, કરું તેને ગેહિની, મારા,

વિલશ્યું વિવિધ સુખ, સંગે હું તેહની; મારા.

નાંખુ જલધિ મોઝાર, પીયુ તેનો પ્રેમથી; મારા.

ચિંતિત કાર્ય તેથી થાય, રાહ જીભે કો નથી. મારા. ૪

સ્વાધીન થશે ધનમાલ, પડતાં પતિ તેહનો, મારા.

સર્વોપરિ સુખો સંગ, લાગે ડર એહનો; મારા.

ઉભા! ફરતા પગાશ, અસિ ગ્રહી ઉજળી, મારા.

અળહળ ભેતાં જ્યોત, જળકે જયું વિજળી. મારા. ૫

બાણે કદિ જમાદાર, સુજ તણી વાતડી, મારા.

શવન કરે હણી ઝેર, વીધે ભાલે છાતડી; મારા.

હીરામણિ તેમ હેમ, દ્રવ્યો સર્વ બાણીયા, મારા,

થાય સ્વાધીન તે કેમ, ભીડે બતી વાણીયા. મારા. ૬

૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

નથી કોઈરે ઉપાય, સુખો દિસે દેખતો, મારા.

સુખ બુદ્ધિને પ્રભાવ, કંઈ અણુ પેળતો; મારા.

વઢી વચનો તે મીઠ, પેસી જઇએ નાડીયે, મારા.

કેરી કાંભીક કામ, ફસાવી તે પાડીયે. મારા. ૭

કરં હું સુખાથી હેત, રાખું ફરી રીતડી, મારા.

લલચાવું આપી લાંચ, થશે પૂર્ણ પ્રીતડી; મારા.

કેશર ચિંતવી એમ, આવ્યો સુખા કને, મારા.

અનની ચિંતિત વાત, જણાવી તે હુબને. મારા. ૮

લોભાય નહિ અણુગાર, સંસારે તે સુંદર, મારા.

જાણું વર્તે છે જ્ઞાન, ધ્યાનરૂપી ધન ખરૂં; મારા.

અર્પી કેશરે લાંચ, સુખો લલચાવીયો, મારા.

પહેરેગીરને તે વાર, હુકમ ફરમાવીયો. મારા. ૯

અખિલ નિશાની માંહી, જાગૃત થઈ કાં રહો, મારા.

સ્વતન જતનને કાજ, નિદ્રા તુએ કાંઈ લહો; મારા.

સુણી સુખાનો આદેશ, પ્રમાદી થઈ ગયા, મારા.

કેશર ચિંતિત તામ, મનોરથ સિદ્ધ થયા. મારા. ૧૦

ઉચ્છળે જલના કલોલ, નીર ઘણું જ્યાં કણે, મારા.

મધ્ય જલધિમાં નાવ, આવ્યા તે ત્યાં કને; મારા.

નિકટ લાવી વહાણ, કુંવરને કહે, મારા.

હેવે સુખ તણો સંગ, કુંવરજી કેમ ચહે. મારા. ૧૧

~~૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬ ૭૨૬~~

પરણ્યા મનોરૂ નાર, કુંવરી તે રાયની, મારા.

ગોષ્ઠી ગમે હવે કેમ, મુજ સમા ભાઈની; મારા.

કરીયે વિનોદી વાત, આવોને સોહામણી, મારા.

તુમથી રહે પૂર્ણ પ્રીત, અંતર આતમ ગણી. મારા. ૧૨

તૈયાર થયો કુમાર, જવાને ત્યાંકણે, મારા.

તીલકસુંદરી તે વાર, પીયુ પ્રત્યે ભણે; મારા

જશો નહિ ઈશુ વાર, મુણી તેની વાતડી, મારા.

વેળા નહિ ઈશુ વાર, અંધારી છે રાતડી. મારા. ૧૩

માની ન કાંતાની શીખ, ગયો તેના નાવમાં, મારા.

રંજન થયો કુમાર, તેના હાવભાવમાં; મારા.

કરતાં વિનોદી વાત, નિશા બહુ ગઈ, મારા.

પાછો વળ્યો વીરભાણુ, કેશર આજ્ઞા લઈ. મારા. ૧૪

મૂકયો ફલગ પર પાય, કુંવરે જે સમે, મારા.

છટકાવી નાખ્યો કુમાર, ઉદ્ધિમાં તે સમે; મારા.

થયો પડતાં અવાજ, તિહાં અંબુ તણો, મારા.

કીધો કુટીલે તે વાર, હાહાકાર ઘણો. મારા. ૧૫

કીધી ફૂર વિશ્વાસઘાત, પ્રપંચી વાણીયે, મારા.

પતિ પડતાં તે શબ્દ, મુણ્યો શાણી રાણીયે; મારા.

કરે સુંદરી વિલાપ, અશ્રુને પાડતી, મારા.

ઉપાલંબ આપી બાઈ, મુખાને જગાડતી. મારા. ૧૬

અંક ૩ જો.

૧૫૮

~~છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ છલ્લુ~~

હોયો નભ નીચું નીર છે, અધારી છે તેમ રાત;
નજરે ન દેખું મારા નાથને, પામ્યા સમુદ્રે વ્યાઘાત.

વહાણમાં રૂવે. ૫

ફર રહ્યાં પીયર સાસરાં, ખુટી યેઠો જમાદાર;
પ્રભુ વિના માફે કોઈ નહિ, છે જગનાથ આધાર.

વહાણમાં રૂવે. ૬

કુશલ કરો મુજ કંથનું, છો પ્રભુ દીનરે દયાલ;
વેળા પડી વિષમ દુઃખની, હું છું અજ્ઞાનીજ બાળ.

વહાણમાં રૂવે. ૭

અન્નોદક લેવા તે મુજને, છે આજથી અઆજ;
ધ્યાન ધરતી જીનરાજનું, વાંચે પ્રભુની તે સાજ.

વહાણમાં રૂવે. ૮

(રાગ—છલ્લુ સરવરીયારી પાજ.)

તીલકસુંદરીની પાસ, આવ્યો તં પાપીયો, મારા.

દીલમાં દુષ્ટ વિચાર, નિશ્ચે તે સ્થાપીયો; મારા.

કુડ કપટનો કુંડ, આપે અળખામણો, મારા.

દેખી સતી તણું રૂપ, મિત્ર પણ ના ગણ્યો. મારા. ૧૮

વચન દીલાશા રૂપ, કહે તે બાંધને, મારા.

સતીને સંતાપે નિષ્કુર, કુખુંદિ લાંબને; મારા.

મુજ મનડું ગભરાય, દેખી દુઃખ તાહરું, મારા.

ધીરજ ધરી સુણો આજ, કથન તે માહરું. મારા. ૧૯

~~સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ સસ~~

તુજને પીયુ સંબંધ, હતો અદ્ય કાળનો, મારા.

પણ મુજનો તે મિત્ર, હતો વય બાળનો; મારા.

તુજથી મુજને છે દુઃખ, મિત્ર વિયોગનું, મારા.

કથન કહ્યું કેમ જાય, મુજના શોકનું. મારા. ૨૦

તણ દે પ્રિયે સંતાપ, વિયોગ વિસારીયે, મારા.

કીજે દીલડું કઠોર, હિમત કેમ હારીયે; મારા.

મારા જીગરનો પ્રેમ, અપું પ્રિયા તુજને, મારા.

તુમ સમ અન્ય ન કોઈ, પ્રિયતર મુજને. મારા. ૨૧

તુજથી ભવાંતર પ્રીત, અધુરી રહી ગઈ, મારા.

માની લે મુને ભરથાર, વિયોગી કાં થઈ; મારા.

તુમ હમ તણો ભોગ, મળ્યો પુણ્યે કરી; મારા.

વ્યર્થ ન કીજે ચોન્ન કાય, રહો પ્રમોદ ધરી. મારા. ૨૨

ગ્રહો ગાંધર્વ લગ્ને હસ્ત, વિલંબ ના કીજીયે, મારા.

ધમ્મિત કૃણી હવે આશ, જન્મ લાહો લીજીયે; મારા.

વચન મુણી વિકરાળ, હિમત હારી ગઈ, મારા.

તીલકસુંદરી નેત્રે, અશ્રુની ધાર થઈ. મારા. ૨૩

કેવો કરીયો પ્રયંચ, અનાડી વાણીયે, મારા.

નિર્દય હૃદયનો શેઠ, કેશર તે બાણીયે; મારા.

હાળ ત્રેપનમી તેહ, શ્રોતા મનોહારણી, મારા.

આંબાજી મુનિ કહે, જોમ સતીને દુઃખકારણી. મારા. ૨૪

સુખદ મનોરથ આર્થના, થયા સર્વ સંહાર;

ઘેહરા.

- સુખદ મનોરથ આર્થના, થયા સર્વ સંહાર;
 પતિ પડતાં તે સસુદ્રમાં, અબળા થઈ નિરધાર ૧
 સંકટ પામી સુંદરી, સિંધુ તણી મોઝાર;
 લાંચી મુખો ખૂટીયો, ખૂટયો સૌ પરિવાર. ૨
 ખરનારી અનુરાગીયો, કપટી કેશર શેઠ;
 કુંવર સસુદ્રે પરઠયો, હીલમાં થઈને ક્રેઠ. ૩
 મદનાતુર થઈ મોહીયો, તીલકસુંદરી રૂપ;
 સતીપણું પ્રગટાવતી, દઈ દ્રષ્ટાંતો અનુપ. ૪

છંદ શિખરિણી.

કહિ મૂકે માબ, જલધિ જનના અંતજ સમે;
 વળા વાયુ યોગે, અચલ ચલ અંતે થઈ નમે.
 યદિ તારા સૂર્યો, ગગન ગતિને તે યજ્ઞ તજે;
 સતી સાચી નારી, અવર નરને તે નહિ લજે. ૩૬



હાળ પપ મી.

રાગ-સેશુર ચરણે નમીયે.

શીખામણ કહું છું રે છેલી,
 એલ્યા મારો છેડો દેને તું મેઝી એ ટેક.
 શીયળ ના છંડું રે કોઈ વારે,
 બ્યથા શાને દોષાય અનાચારે. શીખા. ૧
 મિત્રઘાતી થયો રે નિહૂર,
 રયામ મુખ લઈ જા મુજથી દૂર;
 નિલ્લંબ વચનો રે કાં બોલે,
 હું ઈંદ્ર નરેંદ્ર ગણું તૃણ તોલે. શીખા. ૨
 નીચ થઈ ચડયો રે શું ડોળે,
 કુળ મર્યાદા કુકર્મી કેમ બોળે;
 ધર ત્રિયા તણા રે બે ચાર,
 હોયે એવા જનને સહુ ધિકાર. શીખા. ૩
 કુશીળા કાળું રે કરશે,
 સ્વર્ગ મોક્ષાદિ ગત પરિહરશે;
 અકાળે કમોતે રે મરશે,
 મરી તે તો લાખું ચોરાશી કરશે. શીખા. ૪

જીવનનાં સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો સર્વ કાર્યો

ગર્ભાવાસ દુઃખો રે ગાઢા,
તેમ નકં દુઃખો અનંત છે આઠાં;
જુઓ લંકા તણોરે શિરદાર,
ગયો તે તો નર્કાવાસે નિરાધાર. શીખા. ૫

ઝેર જીવનમાં રે નાંખે,
મૂઢ મતિ પર પ્રિયા પ્રીત રાખે;
નર ખર એવા રે નીચ,
સચે તે તો કર્મ તણા મહા કીચ. શીખા. ૬

કામી જન અંધારે હોવે,
દ્વાદશ ભોજન લગી નવ ભેવે;
વિષ પાન કરી રે મરીયે,
પણુ અનાચારે પગ ન ધરીયે. શીખા. ૭

તણ દે કુખુદિ રે તારી,
હું શીયળે ટેક રહી છઉં ધારી;
તીલકસુંદરી રે નારી,
કહે તેને વચનો આત હિતકારી. શીખા. ૮

વણીક ન માને રે કોઈ રીતે,
સતીયે શીયળ રાખ્યું પૂણું પ્રીતે;
ધન્ય જન્મ સતી રે તારો,
યશો શીયળે કીર્તિ તણો વિસ્તારો. શીખા. ૯

૧૬૪,

રાજકુંવરોનો રાસ.

~~સર્વજનને સુખ આપનાર રાજા~~

આંખાળ ઉચરે રે વાણી,

ઢાળ બેડી જગત તણું હિત બાણી;

શીક્ષા તે ધ્યાને રે ધરશે,

તે તુલે ભવસાગરને તરશે.

શ્રીખા. ૧૦

હોહરા.

તણ કંઈ જલ ભુજાને, સુંદરી થઈ છે લીન;

લાલચ વાણો લ'પટી, થયો લલનાથી લીન. ૧

કામી અધો તે થયો, પડયો મોહને પાસ;

શીયળ સતીનું લૂંટવા, કરત સદા પ્રયાસ.

ઢાળ પડે મી.

રાગ-સીતાળ હીચેરે આહીંભાગ.

સંકટ પામી તે સુંદરી, સતી શિરોમણી નાર;

ઉપસર્ગ આવતા તે સમે, ધીરજ સતી ધરનાર.

શીયળ છડે નહિં સુંદરી. એ ટેક.

ઉપસર્ગ કરે અતિ વણુ, લૂંટવા તેણીનું શીલ;

નિરાધાર તેનું કોઈ નહિં, રક્ષક થયા શિથીલ. શી. ૨

જેક ખુટયેરે સહુ ખુટીયા, જમાદાર પહેરેવાર;

ઉંચો નભ નીચું નીર છે, કૌ ન સતીને આધાર. શીં ૩

સાહસ કરવાને કારણે, વણીકે કીધો ઉપાય;

સમજાવ્યો સમજે નહિં, ઉદ્ધત સતીપર થાય. શીં ૪

ભીતિ લાગી બહુ બાંધને, થવા શીયળનો ભાંગ;

કોઈરે ઉપાયે હું માહરું, રાખું શીયળ મુરંગ. શીં ૫

વહાણમાં આવી કહે બાંધને, દુષ્ટ વણીક તે વાર;

ખીચુ પડ્યો તારો સમુદ્રમાં, જીવે નહિ નિરધાર. શીં ૬

વાંચ્યા તણ દે તું તેહની, મુજથી માંડ ઘરવાસ,

ચૌવન વય મમ તાહરી, મનોરૂ કીજે વિલાસ. શીં ૭

એવું સુણીને સતી તે ક્ષણે, ઉત્તર દીયે તરખેવ;

તુમથી અતિ મુને પ્રીતકી, દીલે રહે અહમેન. શીં ૮

પણ કારણ છે મુજને ખરું, સ્થળે જવા સુધી ટેક;

નગરી ઉજેણી જઈ કરી, ઈચ્છિત કરશું છેક. શીં ૯

નૃપ તણીરે આજ્ઞા લઈ કરી, કર મેલાપ કીજે ત્યાંય;

વાંચિત મનોરથ બેહુ તણાં, ધીરજે પુરણ થાય. શીં ૧૦

એવું સુણી કેશરનું થયું, હર્ષિત સર્વ તે અંગ;

તુત જવા સ્વપુર બંદરે, ધરે અધિકૈ ઉમંગ. શીં ૧૧

માની માનીરે હવે માનની, મુજ સુંદરતા ભોય;

આજથી કુતારથ માહરા, તન ધન ચૌવન હોય. શીં ૧૨

~~છાંદસ છપનમીયે તે કહો, સતી તણે અધિકાર;~~

હાળ છપનમીયે તે કહો, સતી તણે અધિકાર;

મુનિ આંખાણ એમ ઉચ્ચરે, શોયળે જય જયકાર.

શી૦ ૨૩.

દોહરા.

વચન મુણી તે શેઠના, વિસ્મય થયો તે રાય;

આજ અચ્છેડ' ચિત્તમાં, સાંભળતાં તે થાય. ૧

કોણુ વિદેશણુ સુંદરી, થઈ તેણી અપહાર;

વૃત્તાંત પૂછી હું તેહને, જાણું સઘળો સાર. ૨

આલો બંદર શેઠજી, હું આવું તુમ દાર;

એમ કહી બહુ ભૂપતિ, તુત' થયો તૈયાર. ૩

સ્થાંદન વાહકને કીધો, રાજ્યે આદેશ;

સુંદર વાહન સજજ કરો, જવા બંદર પ્રદેશ. ૪

સેવક પુરૂષે સાંભળી, કીધું સત્વર કામ;

દિવ્યવાહન સજજ કરી, ઉલો કરજોડી તામ. ૫

નિજ પરિવારે પરિવર્યો, નરવર તેણીવાર;

સંગે કેશર આલીયો, કરતો ચિત્ત વિચાર. ૬

જાણુ થશે જો ભૂપને, મુજ છલગલની વાત;

દેશે દંડજ આકરો, કાંતો કરશે ઘાત. ૭

અન્યેક્ષી દોહરો.

પૂરે પૂરાઈ નિપજે, ભલે ભલાઈ લજજ;

કુંવરી તો રાજગ્રહી, જોગી મક્કડખજ. ૧



લાળ પાંખી.

સાગ-ધારણી મનાવેરે મેઘકુમારને રે.

ઉજેણી પતિ પૂછેરે તેણી આઈને રે,

દીન વદની તે જોય;

તુજ મુખ જોતાંરે આઈ ખેનડી રે,

મુજ મનચંકીત હોય.

ઉજેણી પતિ પૂછેરે તેણી આઈને રે. એ ટેક. ૧

કોણ હઃખે હઃખીરે દિસે દીલ આપતું રે,

ચિત્ત ચિંતા ગંભીર;

તુમ નેત્રે વહેતાં રે અશ્રુ જોઈ મુજવું રે,

મનડું રહે નહિ સ્થિર.

ઉજેણી ૨

અહલુત કૃતિરે દિસે તુમ મુખની રે,

જોતાં ન નેત્ર ખેંચાય;

ક્ષિતિતલની માંહીરે જોઈ ઘણી સુંદરી રે,

તુમ સમી નહિં કયાંય.

ઉજેણી ૩

અહો અહો રૂપરે દિસે જોની આપતું રે,

તપ વય તેજ અપાર;

જોતાં મુને લાગે રે નિશ્ચયે તેથી તાહરો રે,

ઉંચ કુળે અવતાર.

ઉજેણી ૪



મુંઠર છે મારે રે મંદિર માળીયાં રે,

ત્યાં આવી કરો વિશ્રામ;

લોજન કરો બેની રે વિવિધભાતના રે,

સુખે કરોને આરામ.

ઉજેણી ૧૦

સહોદર તણીરે ત્રિયા કહેં તેહને રે,

સૂનો લાગેરે સંસાર;

લોજન કેમ ભાવેરે દુઃખ સમે ભૂપતિ રે,

થયું જીવન અસાર.

ઉજેણી. ૧૧

કર્મ તણે યોગેરે દુખીયા દિસે ઘણા રે,

અવની તળે નરનાર;

પણ મુજસમ દુઃખીરે વિરલ સંસારમાં રે,

નિશ્ચે થઇ નરધાર.

ઉજેણી ૧૨

ઉદેભાણ પાસેરે બાઈ એમ બોલતાં રે,

ગદગદ કંઠે થાય;

ઢાળ સતાવનમીરે આંખાજી ઉચરે રે,

દેવસી સ્વામી પસાય.

ઉજેણી ૧૩

ઢાહરા.

દુખચારી તે બાઈના, સુણતાં વચન રસાળ;

આમણ દુઃખણ થઈ રહ્યો, ઉજેણી પુર ભૂપાળ.

૬

૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬ ૭૫૬

માયા કપટી વાણીયો, એતાં તેહ જણાય;
 સતી સંતાપક પાપીયો, મૃષાવાદી ગણાય. ૨
 રૂપ થયો મહા ભૂપતિ, કેશર પર તે વાર;
 જમ કીધા ધન માલને, આજ્ઞાને અનુસાર. ૩
 મૃદુ વચને કહે નૃપતિ, સતી શિરોમણી પાસ;
 ઉપવન છે આ નિકટમાં, સુંદર ત્યાં આવાસ. ૪
 સતી પધારો ત્યાંકણે, પાવન કરો તે વાસ;
 અરિત્ર મુણવા આપનું, ધરે મુજ અંતર આશ. ૫
 કરી વિજ્ઞાની આવીયા, ઉપવન તણી મોઝાર;
 સુખાસન બેઠી સુંદરો, નૃપ કહે ધરી પ્યાર. ૬
 વિદેશજી બહાલી બેનડી, કહો તુમ ભતક વાત;
 બેઈ જ્ઞાના નૃપની, સતી વદે વિખ્યાત. ૭

છંદ હરિગીત.

મન નિઃશંક કરવા આપનું, કિંચિત કહું છું તે કથી;
 છે બિતક બિતેલી વાત મારી, મુણજો તે મહીપતિ,
 મહી મંડળે એક રાજવી, કનકાપુરી જે નામ છે;
 બહુ મુજ વિચારી ગુણો ધારી, પ્રભાતણું તે ધામ છે. ૧
 ત્યાં રાજે વિરાજીત પ્રભાપતિની, ખ્યાતિ ખલકે અતિ;
 તસ ધરધરણો શોભધરણી, રાણી હતી પદ્માવતી.
 તેહના બે મુત મુકોમળ, વાણી વદે જ્યું સરસ્વતી;
 મન મોહી રેતા માત પિતાનાં, પ્રેમાળ તે પુત્રો પ્રતિ. ૨

~~સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત~~

પામીયા પૂર્વ પુણ્યથો તે સર્વ સાધન સુખના;
 થાતા નહિ સ્વપ્ના વિષે, પણ દર્શન કદિ ત્યાં દુઃખના.
 તેહ સમય સ્વર્ગવાસ પામી, પદ્માવતો કાળે કરો;
 નિરાશો થયા નરનાર રાજ, કુમાર વય બાળે કરો. ૩
 કાળે કરી સુખશાંતિ વતી, નગર જનના શોકમાં;
 બેહુ કુંવર કાંતિ ઈદ્ર બ્રાંતો, મનુષ્ય પામે લોકમાં.
 કવિ રવિને બુદ્ધ સરખાં, વર્ણન કરે શું રૂપનું;
 પરિજન કથને પરણવાનું, મન થયું તે ભૂપનું. ૪

દોહરા.

અદ્ભુત વિસ્મય તે થયો, ઉજેણીપુર ઠાકુર;
 અરિત્ર પોતાનું સાંભળો, થયો તે હર્ષાંતુર. ૧
 આવી વિદેશણ સુંદરો, દુઃખણો તે દિસંત;
 કયાંથી જાણે માહફ, દુઃખદર્શક વૃતાંત. ૨
 નિજ અરિત્ર સંભળાવત્રા, તેડાંબું અંતઃપુર;
 આવી મયાંદે રાણોયું, સઘળી થઈ તે સતુર. ૩
 સામંત સુખા મંત્રી શરૂ, પુરના બહુ નરનાર;
 રાજકુટુંબી આવોયા, ઉપવન તણી મોઝાર. ૪
 મનુષ્ય તણી ત્યાં મેદની, બ્યાપી સઘળેકાર;
 વાત સૂણવા સતી બાઈનો, ધરતાં હર્ષ અપાર. ૫
 દ્વારે પકડો બાધીયો, પરિષદ બેઠી બહાર;
 તીલકસુંદરી પટાંતરે, બેઠી બેણીવાર. ૬

ਅੰਤ ੩ ਵੀ.

9194

୧୫ ୧୬ ୧୭ ୧୮ ୧୯ ୨୦ ୨୧ ୨୨ ୨୩ ୨୪

પામી સૂત્યુ પદ્માવતી, નત્રી પરણ્યો રાજા હો; સુ૦ ૪
 કંદુકાર્યે જતાં વાસમાં, મૂકે કુંવરથી માન હો. સુ૦ ૪
 કર છટકાવી ચાલીયા, આન્યા ઉપવન માંહી હો; સુ૦ ૫
 કલ્પાંત કર્યો રાણીયે, નૃપ આન્યા ત્યાં ધાઈ હો, સુ૦ ૫
 સ્ત્રી ચરિત્ર આદર્યું, સતી થઈ તે પાસે હો; સુ૦ ૬
 શીશ નાવે જો બેહુના, દેહ પાડું અપવા સેહો. સુ૦ ૬
 તે સુણી ઠેાખ્યો નૃપતિ, આદેશ મંત્રીને હીધો હો; સુ૦ ૭
 આન્યો સુખુદિ બાગમાં, ઉપાલંબ તેને હીધો હો. સુ૦ ૭
 નૃપ આદેશ સુણાવીયો, કહી પૂર્વ વિસ્તારો હો; સુ૦ ૮
 તાત આજ્ઞા સુણી કહે, અમ શીશ સંહારો હો. સુ૦ ૮
 સુણતાં હીન મંત્રી થયો, પત્રીત્ર કુંવરો જાણી હો; સુ૦ ૯
 સ્વકંઠે અસિ ખેંચતાં, લીધી કુંવરે તે તાણી હો. સુ૦ ૯
 તૈયાર થયા તે બંધવો, મરવા નિજ હાથે હો; સુ૦ ૧૦
 મરવા કેને ના હીયે, પ્રીત રાખો તે સાથે હો. સુ૦ ૧૦
 બુદ્ધિ નિધાન સુખુદિયે, વાત કહી તે પાસે હો; સુ૦ ૧૧
 અર્થો તુરગો તેહને, આલ્યા બેહુ વનવાસે હો. સુ૦ ૧૧
 વિષમ પંથે હાંકીયા તુરગો તે વારે હો; સુ૦ ૧૨
 અથો મરણ પામતાં, હિમત કુંવરો હારે હો. સુ૦ ૧૨
 ચરણે બેહુ ચાલીયા, તસ્કર મળ્યા ત્યાંહી હો, સુ૦ ૧૩
 વને વહી જ્યાં આવીયા, નાગણુ થઈ નવી માઈ હો. સુ૦ ૧૩

~~જાનકાદેવ વિમાન ત્યાં નિકળ્યું, ગગને મહા રાય હો;~~

દેવ વિમાન ત્યાં નિકળ્યું, ગગને મહા રાય હો;

દેવ કહે સ્વનારીને, વાત સુણો દુઃખદાય હો. સું ૨૪

શ્રી રાણી થઈ નાગણી, હરશે કુંવર પ્રાણો હો;

ચેતી સજ્જ ભે તે રહે, કુશળતા તો બાણો હો. સું ૨૫

સુર વાણી તે સાંભળે, બગત લઘુ ભાઈ હો;

આવી તીહાં તે પાપણી, ક્રોધ અતિશે લાઈ હો. સું ૨૬

બંધવ રક્ષા કારણે, ઉછાળી દૂરે કીધો હો;

ધસી પાછી તે ત્યા કણે, આવી નાગણી સિધિ હો. સું ૨૭

બાણી ભવાનકે તેહને, હુણી દંડ પ્રહારે હો;

રક્ત ઝેરી ત્યાં ઉડીયું, કાયે ચોટયું તે વારે હો. સું ૨૮

સુતો જગાડો બ્રાતને, રાજવી વન માંહે હો;

ઝેર અંગે તેને સંચર્યું, શુદ્ધિ હાર્યો તે ત્યાંહી હો. સું ૨૯

તાસ સહોદર બંધવો, ગયો તેને ત્યાં મૂકી હો;

વન વિકટમાં એકલો, સુતો શક્તિ તે ચુકી હો. સું ૩૦

નિપુણ પંથી ત્યાં નિકળ્યો, નિર્વિષ કીધો જેણે હો;

સચેતો થઈ ત્યાં પેખતાં, બ્રાત ન દીઠો તેણે હો. સું ૩૧

બ્યાકુળ ચિત્તે તે થયો, વપ સુત સધીરો હો;

વિદેશી જતાં ચાલીયો, શોધવા નિજ વીરો હો. સું ૩૨

જંગલ સ્થળો દુંદતાં, શ્રમીત બહુ થાઈ હો;

હિજેણીપુર છે ભૂતળે, તે નગરીમાં બાઈ હો. સું ૩૩

સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી સૂણી

અઠાવનમી ઢાળે ઠહો, કુવર અધિકાર હો;
આંબાણ કહે તે આગળે, રસિક છે વિસ્તારો હો. સુ૦ ૩૪
છંદ શિખરાણી.

સૂણી સ્થિતિ ભૂપે, પ્રહર્ષિત તે આનન થયું;
જીવ્યો બ્રાતા બાણી, તનમન તારું કષ્ટજ ગયું,
વિયોગે વાલાના, સકલ દિન દુઃખે નિરગમ્યા;
સ્મૃતિ પામ્યો રાજ, અનુજ સહ બેહુ વન ભમ્યાં. ૩૩

દોહરા.

શ્રમીત થઈ કહે સુંદરી, સલાતણી મોઝાર;
આગમ દિને રાજવી, અવર કહું અધિકાર. ૧
રંજન થયું મન રાયનું, સજીવ બાણી કુમાર;
તન મન તલપે તેહના, સૂણવા તે વિસ્તાર. ૨
કથન સૂણી તે ભૂપતિ, વદે મનોહર વાણ;
ધન્ય ધન્ય વણી આપની, તુમે સતી શુણુ ખાણ. ૩
શાંતિ લંહો મુજ બેનડી, સુખેગમો દિન રાત;
આગમ દિન સૂણાવજો, અપૂર્ણ રહી જો વાત. ૪
અન્નોદક તણ ત્યાં સતિ, રહે સકલ પરિવાર;
વાત સૂણવા સતી બાઈની, પ્રમોદનો નહિ પાર. ૫
તે દિન રજની વ્યતિક્રમ્યા, ઉદય થયો જગભાણ;
અપર દિને તે ભૂપતિ, ઉચ્ચરે ઉલટ આણ. ૬

કનક સેનની હું કુંવરીજી, પરણી તેહની સંગ;

ચીરકાળ રહ્યાં તે રાજ્યમાંજી, મનમાં ધરી ઉમંગ. હોં ૧૬

સ્વદેશ પ્રત્યે સધાવવાજી; શીખ માગી નૃપ પાસ;

મુજ તાતે આશ્રહ કીયેજી, કરવા ત્યાં નિવાસ. હોં ૧૭

વાત ન માની મુજ સ્વામીયેજી, તુરત થયા તૈયાર;

રક્ષા કાજ નૃપે આપીયાજી, પચાસ પહેરેવાર. હોં ૧૮

એક સંગે સંગે સ્થાપીયેજી, સર્વતણે શિરદાર;

હળીમળી સહુ સંચયાંજી, હું ચાલી પીયુ લાર. હોં ૧૯

નાવ આફઠ થઈ આવીયાજી, મધ્ય જલધિની માંચ;

આ કેશર મોહો મુજથીજી, કામાંધ દેખી થાય. હોં ૨૦

મુખાને પણ ખૂટયોજી, થયો માયાવી ફર;

મુજ પીયુ સમુદ્રે પરઠ્યાજી, કેશર થયો નિષ્કૂર. હોં ૨૧

અન્નોદક તળ્યાં તે દિનથીજી, વિયોગી થતાં મુજહોલ;

પરિસા દીધા અતિ મુજનેજી, લૂંટવા તેણે શીલ. હોં ૨૨

ટેક મૂકી નહિં શીયળનીજી, જાણી જૈનધર્મ સાર;

કર્મે કરી હું રાજવીજી, અહિં આવો આવાર. હોં ૨૩



સુખ તણા અંધુ કમટ ઉઘર્યો,

વણીક કેશરે છલરે કર્યો.

૬

હુઃખદ સાગરે ખાત પડ્યો,

કપટી વાણીયે જુનમ તે કર્યો;

દિન ઘણા અંધુ દૂર તું વસ્યો,

મુજ તણા ચિત્તે ના કદિ ખસ્યો.

૭

હુઃખ ભર્યો ખરે આ સંસાર રે,

જીવન મુખને છે ધિકાર રે;

વીર નિયોગની કહી વાતડી,

વિરહ ખાતનો હલે છાતડી.

૮

છંદ તોલક.

મળશે જગમાં ધન્ધામ મણિ,

મળશે જગમાં નમણી રમણી;

મળશે મુખ રાજ્ય ભુવિ ફરતે,

મળશે નહિં ક્યાંઈ સહોદર તે.

૯



ઢાળ ૬૧ મી.

રાગ-હું તુજ આગળ શી કહું.

હીલગીર દેખી તે ભૂપને રે લાલ,
 અશ્રુ ઢોળે નરનાર રે. શોભાગીલાલ.
 ધર્મી રાજ તણા પ્રેમથી રે લાલ,
 હુંખી સહુ પરિવાર રે. શો
 ભાત વિયોગે જૂરે ભૂપતિ રે લાલ. એ ટેક. ૧
 પટાંતર બેડી રૂવે રાણીયું રે લાલ,
 પાડી અશ્રુતણી ધાર રે. શો
 સુખ હુઃખપતિ સંગે સહે રે લાલ,
 પત્ની તણા આચાર રે. શો ભાત. ૨
 તેણે સમે તે નૃપના રે લાલ,
 સુખા આદિ સામંત રે. શો
 કોપ કરે કેશર ઉપરે રે લાલ,
 જાણી અપરાધી અત્યંતરે. શો ૩
 હંઠ પ્રહાર કરો આકરા રે લાલ,
 તાહન કરે તેણીવાર રે. શો
 અંધન કીધો તે શેઠને રે લાલ,
 સંગે બાંધ્યો જમાદાર રે. શો ૪

શો.૦

શો.૦ ૫

શો.૦

શો.૦ ૬

શો.૦

શો.૦ ૭

શો.૦

શો.૦ ૮

શો.૦

શો.૦ ૯

ભૂપતિ ખાતને નાખીયા રે લાલ,
 જલધિ તણી મોઝાર રે.
 અગ્રણી નર કહે રાજ્યનો રે લાલ,
 કરો બેહુનો સંહાર રે.
 પહેરેગીરો હાજર ખડા રે લાલ,
 તુરત થયા તૈયાર રે.
 ઠારૂ ગોળી બંદૂકે ભરી રે લાલ,
 કરવા બેહુને ઠાર રે.
 કાયા થરથરી બેહુ તણી રે લાલ,
 સમજ દેખી હથીયાર રે.
 શુદ્ધિ રહી નહીં દેહની રે લાલ,
 કંથ્યા કાયા તણા તાર રે.
 હાંસી કરી કંઈક બોલીયા રે લાલ,
 કોધ બેહુ પર લાય રે.
 નિલંબ થયા છે પાપીયા રે લાલ,
 તુર્ત કરો તેને ઠાર રે.
 નિહોંધી બેહુને નાખવા રે લાલ,
 બોલો ખાડો તે ખાસ રે.
 પાપી ચોતે ત્યાં જઈ પડ્યો રે લાલ,
 તુર્ત થયું તન નાશ રે.

~~સતી શીયળ તેમ લૂંટવા રે લાલ,~~

સતી શીયળ તેમ લૂંટવા રે લાલ,

કીધો વિપરીત વિચાર રે.

શો ૦

પાપ પ્રગટયા હુવે તેહના રે લાલ,

છે દુરાચારી શિરદાર રે.

શો ૦ ૧૦

હણવા કાળે તે બેહુને રે લાલ,

બંદુકો તાકે તે હાર રે.

શો ૦

જીવન આશા તણ તે સમે રે લાલ,

હિમ્મત ગયા તે હાર રે.

શો ૦ ૧૧

ઉઠેણી પતિ વળતું કહે રે લાલ,

ફરેણી આણી પારાવાર રે.

શો ૦

હણશે નહિ તમે તેહને રે લાલ,

પ્રહરણ તણે પ્રહાર રે.

શો ૦ ૧૨

કારાગરે તેને લલ કરી રે લાલ,

પુરો બેહુ ભોડ ભોડ રે.

શો ૦

સાંભળું બંધુ કુશળ વાતહી રે લાલ,

દેશું તદ્દા તેને છોડ રે.

શો ૦ ૧૩

વચનસુણી નિજ વપના રે લાલ,

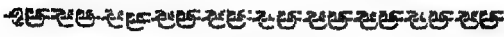
શાંત થયા હણનાર રે;

શો ૦

અહીં જમાદાર હાલહી રે લાલ,

શઠને મારે સંગે માર રે.

શો ૦ ૧૪



માર પ્રહાર કરી બેહુને રે લાલ,
હીચે કારાચહ પુર રે. શો ૦

દિન દિન વ્યાધુક મારતા રે લાલ;
વૃષ સુભટ જે શૂર રે. શો ૦ ૧૫

જલધિ તીરે સ્વારો પાઠવ્યારે લાલ;
શોધવા સહોદર ભાઈ રે. શો ૦

અનેક ભેજન ભમી આવીયા રે લાલ;
નિષ્ફળ પ્રયાસ ભય રે. શો ૦ ૧૬

જલ સ્થળ પ'થો હુંદીયા રે લાલ;
મળે ન ક્યાંઈ કુમાર રે; શો ૦

હીલગીરી વર્તિ તે પુરમાં રે લાલ;
સ્થિતિ દિસે હુઃખકાર રે; શો ૦ ૧૭

નીતિ રીતિવંતા રાયથી રે લાલ;
પ્રભ રહે એક રંગ રે. શો ૦

જમ કંઠી રાજા બે હુંવે રે લાલ;
સ્નેહ વધે ન તે સંગ રે. શો ૦ ૧૮

એક હુંબે હુંખીયા સહુરે લાલ,
રાજા પ્રભ પરિવાર રે. શો ૦

નૃપતિ તણા અનુરાગથી રે લાલ,
કેકે તળયો છે આહાર રે; શો ૦ ૧૯



ઉજેણી પતિ ઉપવાસીયા રે લાલ,

લીલકચુંદરી ત્યું નાર રે;

શો.૦

રસ શશીમી ઢાળે કહ્યો રે,

આંખાણ્યે તે વિસ્તાર રે;

શો.૦ ૨૦

ઢાહરા.

સાગરહત્ત તેડાવીયો, વૃપતિયે તે વાર;

અર્થણુ કરે ધન માલને, આણી પ્રેમ અપાર

૧

હીરા માણેક આપીયા, અર્ચ્યા અનુપમ હાર;

સ્તુતિ કરે સર્વ શેઠની, સલા વિષે નરનાર

૨

શિખરિણી.

ભલે જન્મ્યો બાતા તુમ દયાળુ ક્ષિતિ તળે,

નિહાળી તે નેત્રે, જગત જનના પાતક ટળે;

દયા મૂર્તિ દેવો અવિચલ પથે નિત્ય વિચરો,

કરી રૂઝ કૃત્યો, પ્રવર પદને સુતજ વરો.

ઢાહરા.

ભાત વિયોગે ભૂપતિ, શોયે વારંવાર;

વર્તી ઉદાસી પુરમાં, સઘળી બાગ મોઝાર

૩

ઉજેણી તણી સ્થિતિ કહી, અદ્ય બુદ્ધિ અનુસાર;

ઓતાજન સહુ સાંભળો, વિરહી કુંવર વિસ્તાર

૪



હુઃખી જનોને હુઃખકારે લીધા,
પરધન લીધા મેં હરીને;
છેદન ભેદન નારકી કીધા,
ફરતણા ભવ કરીને; કીધા. ૩

કુડી શાખ પૂરીને હુઃખીજન હહ્યા,;
અજ્ઞાન પછે કીધા કર્મ;
શુર જોધે મિથ્યાત્વને માન્યા,
બહુથો નહિ જૈનધર્મ; કીધા. ૪

આરજ કુળમાં અવતાર લઇને,
મેં શ્રાવક નામ ધરાવ્યું;
કણુ કસાઇનો પેયાર કરતા,
પરજીવ સુખ હરાવ્યું. કીધા. પ

સામુદ્રી ભવમાં વહુને સંતાપી,
આળ આખ્યા હશે ભૂંડા;
શીયળ વિરાધી ગર્ભ ગળાવ્યા,
સજીવ સેક્યા હશે ડુંડા. કીધા. ૬

અગ્નિ લગાડી વનકારે બાળયા;
જુ લીખ માંદડ માર્યા;
લીલ લીવગના જન્મ લઈને,
પંથેન્દ્રિ જીવ સંહાર્યા. કીધા. ૭

~~ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ ક્રમશઃ~~

કીડાં નગરી મુજ ધામ તે રહ્યાં,

કીડાં સચીવ મુખદાર્ઘ,

તીલકસુંદરી ચતી સંકટમાં;

કયાં ઉજેણી પતિ મુજ ભાઈ. કીધા. ૧૩

થયો એમ બોલતાં ગદગદ કંઠે,

વિરહી કુંવર મનમાંહી;

ઝભાત થતામાં નામ નિકળ્યું,

રતનાવતી તણું ત્યાંહી. કીધા. ૧૪

બાણી મુણીને વીરભાણુ કેરી,

નાવીક નામ ત્યાં લાવે;

ફલગ આધારે કુંવર રહીયો,

સત અર્ધિ દુઃખ કાવે. કીધા. ૧૫

રાજકુંવરની કરેણા રે લાવી,

લીધો તેને નામની માંહી;

વિતક વાતડી પુછતાં રે તેની,

દીલગીર થયાં સહુ ત્યાંહી. કીધા. ૧૬

હિમત આપીને કહે કુંવરને,

તમે અમ જીવન પ્રાણ;

રતનાવતી ના વાસી અમે તો,

સ્વદેશ ભય છે વડાણ. કીધા. ૧૭

૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪૪૪

રૂપ અનુપ વિદ્યોતારે લાલ;

અમરી તને અસીમાનરે.

શો. કુંવર. ૪

રાજ્ય કન્યા એવી ત્યાં વસેરે લાલ,

સૌંદર્ય તણું તે ગેહરે.

શો.

બણી ગણી એસઠ કળારે લાલ;

કુંવરો કુંવારો તેહરે.

શો. કુંવર. ૫

જક્ષ તણું એક ઉપવનેરે લાલ,

દેવાલય છે વિશાળરે.

શો.

પૂને અર્ચે તેને પ્રેમથીરે લાલ;

નૃપ બાળા સરૂપાળરે.

શો. કુંવર. ૬

પુરંદર સમો પતિ પામવારે લાલ,

રૂપ ગુણે ને સંધીરરે.

શો.

તપ વય તેને શોભતોરે લાલ;

ક્ષત્રી વંશી ધીર વીરરે.

શો. કુંવર. ૭

તેહ કારણુ નૃપ કુંવરીરે લાલ,

જક્ષ પૂજવાને ભયરે.

શો.

એટીકા વૃંદ કુંવરી તણુરે લાલ;

સંગે ભય ઉલ્લસાયરે.

શો. કુંવર. ૮

કર્ષક વર્ષો પિતિ ગયાંરે લાલ,

~~જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી જીજી~~

પ્રેક્ષક જનો પાછા વળ્યારે લાલ,

આબ્યા તે ઠેઠ હજુરરે. શો.

કરભેડી કહે વૃપનેરે લાલ;

અમે ક્યાં દેશ પુરરે. શો. કુંવર. ૧૪

રાજકુંવરો અવલોકીયારે લાલ,

વસતા વસુધામાંયરે. શો.

કુંવરી સમોવર સુંદરે લાલ;

અમને મળ્યો ન ક્યાંયરે. શો. કુંવર. ૧૫

આગંતુક વચનો સુણીરે લાલ,

ચિંતા ઉરે ઉભરાયરે. શો.

કહે વિભાસી તે મહીપતિરે લાલ;

સ્વ પ્રિયા પાસે તે આયરે. શો. કુંવર. ૧૬

ચૌવનવંતી થઈ કુંવરીરે લાલ,

રૂપે રતિ અનુહારરે. શો.

જગમાં ભેતાં ક્યાંઈ ના મળ્યોરે લાલ;

રાજવી તેવો કુમારરે. શો. કુંવર. ૧૭

શોકાતુર હંપતી થયારે લાલ,

કુંવરી ખ્યારી તે ભેયરે. શો.

તે સમે આબ્યા તે પુરમાંરે લાલ;

નિપુણ જ્યોતિષી સોયરે. શો. કુંવર. ૧૮



ઉલો આવી તે હજુરમાંરે લાલ,
 પ્રણમી નૃપના પાયરે. શો.
 ચિંતાળુ ચિત્ત વિલોકતાંરે લાલ;
 શક્તિ મનકું થાયરે. શો. કુંવર. ૧૬

નમ્ર અર્ધ પૂછે તે નૃપનેરે લાલ,
 વહી વચનો વિખ્યાતરે. શો.
 કારણ કહો મુને ભૂપતિરે લાલ;
 પ્રગટ કરી તે વાતરે. શો. કુંવર. ૨૦

વળતું કહે તદા ભૂપતિરે લાલ,
 વિનયા તણું વૃત્તાતરે. શો.
 ન્યોતિથી નિમીત આધારથીરે લાલ;
 ભવિષ્ય ભાષે અવદાતરે. શો. કુંવર. ૨૧

ચિંતા તને તે રાજેશ્વરે લાલ,
 પૂછું થશે તુમ હામરે. શો.
 વિદેશી કુંવર એક આવશેરે લાલ;
 ચિંતિત થશે તેથી કામરે. શો. કુંવર. ૨૨

રૂપ શુભે નરવર શ્રીધારે લાલ,
 પ્રોઠ છે જેનો પ્રતાપરે. શો.
 અટ માસે બંદર ઉતરેરે લાલ;
 રાજવંશી આપો આપરે. શો. કુંવર. ૨૩

૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

પશ્ચિમ દિશે કનકાપુરીરે લાલ,
 વિરધવળ ત્યાં છે ભૂપરે. શો.
 તાસ તનુજ મતિ આગળોરે લાલ;
 રતિ પતિ સમ રૂપરે. શો. કુંવર. ૨૪
 તુમ તનુભપતિ તે થશેરે લાલ,
 આવતાં ઇણુ પુર ધામરે. શો.
 કથન સુણી તેને જૂપતિરે લાલ;
 સંતોષે આપીને દાનરે. શો. કુંવર. ૨૫
 રાજા રાણી તેમ કુંવરીરે લાલ,
 રંજન થયા તે વારરે. શો.
 પુર શણગાર્યું શોભા કરીરે લાલ;
 ભેતાં દિસે મનોહારરે. શો. કુંવર. ૨૬
 કેતુ પતાકા બહુ રંગનારે લાલ,
 તેણે ક્ષીપે છે બજારરે. શો.
 વિદેશી કુંવરને પેખવારે લાલ;
 આવે કેમ પુર બહારરે. શો. કુંવર. ૨૭
 રાજદારે મંડપ રચાવીયોરે લાલ,
 ભેતાં દિસે જળકારરે. શો.
 તંબુ બંદરે તણાવીયારે લાલ;
 નૃપતિયે સુખકારરે. શો. કુંવર. ૨૮

શિખરણી.

અહોં પુણ્યાકૃત્તિ, અદ્ભુત દિસે કૈક જનની,
લાડાવી લાડોને, રસખસ કરે ઘત્તિ મનની;
હતી સ્થિતિ કેવી, ક્ષણ સમયમાં કુંવર તણી;
પ્રગટયો છે પુણ્યે, જગત જનમાં તે દિનમણિ. ૩૫

ઢાળ ૬૪ મી.

રાગ-ધૈવ્ય સરોવરીયારી પાજ.

તુરગીરૂઢ કુમાર પુરપથે પરવર્યો,	મારા૦
જનમન રંજન હાર ઉઘોત તેણે કર્યો;	મારા૦
ઉઠે અખીલ શુલાલ વાણંત્રો વાગીયા,	મારા૦
ગાંધ્રવ કરતા ગાન મુણે અનુરાગીયા.	મારા૦ ૧.
સજીયા આભૂષણ સાર વસો બહુ રંગના,	મારા૦
આવી વર પાસે નાચ કરે વારાંગના;	મારા૦
હસ્તે ગ્રહી હથોયાર ને જાતો અળહુળે,	મારા૦
ચાલી ચતુરંગી ફેાજ વર તણી આગળે.	મારા૦ ૨.

~~છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ~~

- ગોખે ચડી જોવા જન કેષ યંદ્રાનની, મારા૦
 જોતાં વિસ્મયકાર થાવે તે માનની; મારા૦
 ઉચ્ચરે મંજુલ વાણુ નિરખી તે જાનને, મારા૦
 ઉડુ રાજ પણુ આજ મૂકે દેખી માનને. મારા૦ ૩
- વરરૂપે આંખો થાય સુરપુરનો ધણી; મારા૦
 આંગે અનંગ સમ રૂપ દીપે જયું દિનમણિ, મારા૦
 પુણ્યે પામી ભરથાર વિજયા સુકોમળો; મારા૦
 મકરધ્વજ સમો નાથ ઇચ્છિત વાંછા ફળી. મારા૦ ૪
- વિદેશી છે પુણ્યવંત થયો વિજયાપતિ, મારા૦
 રહેજ્યો કંપતી ક્ષેમ કહો હૃષીંત થતી; મારા૦
 સરખા સરખી જોડી મળો વર વહુની, મારા૦
 એવી આશીષ વાણુ નીકળે ત્યાં સહુની. મારા૦ ૫
- તેને રતનજડીત્ર પંગે વાયુ ઢાળતાં, મારા૦
 રહી હજારો હાજર જય જય ખોલતા; મારા૦
 ચાલી બહુલી બજાર પહોંચ્યો વર માયરે, મારા૦
 આસુ નિરખતી રૂપ આંગે ઉલ્લસાયરે. મારા૦ ૬
- જોતાં તૃપ્તિ ન થાય રૂપ જમાઈનું, મારા૦
 વિકશીત થયું દીલ વિજયા તણી માયનું; મારા૦
 ત્યાં કરવા વિવાહ જ્યોતિષો આવીયો, મારા૦
 પુણ્યવિધિયે મેલાપ કરનો કરાવીયો; મારા૦ ૭

~~સુગન્ધી પુષ્પની વાસ, મણિધર મન ડગે. મારાં~~

યથા વિધિ અનુસાર, નમન કરી કુંવરી. મારાં

જવા પુરની મોઝાર, ઉત્સાહ ઉદેશરી. મારાં ૧૧

દંપતી ચાલતાં તે વાર, બૂધણ વિસારીયું. મારાં

આબ્યા આલી રાજદ્વાર, સંગે નરનારીયું. મારાં

જામાત કન્યાને કાજ, ગ્રહ શશુગારીયું. મારાં

બુગતિ જોવાને જોય, વિવિધ જેમાં ખારીયું. મારાં ૧૨

શયન કાજે આદેશ, થયો તે વૃપનો. મારાં

ગયો લુવન મોઝાર, લાવ જાણી ભૂપનો. મારાં

હિમે જહીર પર્યંક, શોહિ સુક્રતામણિ. મારાં

મખમલ માથે તળાઈ, શય્યા છે શોહામણી. મારાં ૧૩

અત્તર તેલ પુલેલ, ધુપ જ્યાં મધ મધે. મારાં

સુગન્ધી પુષ્પની વાસ, મણિધર મન ડગે. મારાં

ઘોવી રચના રચેલ, શયન ગ્રહવાસની. મારાં

વિજ્યા પતિ હર્ષ્યો જોઈ, બુગતિ નિવાસની. મારાં ૧૪

આવી ઊઠો શય્યા સ્થાન, કુંવર તેમ તદ્દપતો. મારાં

આવે ક્યારે પરણી નાર, અંતરમાં કદ્દપતો. મારાં

જાણો ચૈસકમી ઢાળ, વિરહો કષ્ટ ભાંજની મારાં

આંખાણ કહે સ્થિતિ તેહ, શ્રોતા ચિત્તરંજની મારાં ૧૫

૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦ ૯૧ ૯૨ ૯૩ ૯૪ ૯૫

દોહરા.

- રાજ કુંવર મનરીઝીયું, સફળ થતાં મન આશ;
તન મન ઉમીં ઉચ્છળે, મળતાં સુખદા વાસ. ૧
- જામણ કરી હું ભૂતળે, આંચો છું અહિં આજ;
પુણ્ય પસાયે માહરાં, સિદ્ધ થયાં છે કાજ. ૨
- મંદિર માળ મનોહર, પામ્યો લીલ વિલાસ;
કુંવરી પરણ્યો નૃપની, કરશું સુખ નિવાસ. ૩
- અથમ મેળાપે દંપતી, મળવા મન અકળાય;
સુંદરીભુવને સુંદરી, પીયુ મળવા સજ્જ થાય. ૪

ઢાળ ૬૫ મી.

રાગ-હું તુજ આગળ શી કહું.

- કુંવરી સજ્જ થઇ નૃપની રે લાલ,
સોળે સજી શણગાર રે. શોભાગી લાલ.
નિજ પીયુને મળવા ભણી રે લાલ.
પૂર્ણધરી મન ખ્યાર રે શોભ
કુંવરી સજ્જ થઇ નૃપની રે લાલ એ ટેક. ૧

૯૯ ૯૯

સુવર્ણ સ્થાળ લીધો હાથમાં રે લાલ;

લોજન લય્યા બહુ ભાત રે શો.

ગજ ગતિયે તે સંચરો રે લાલ;

જતાં થયમ જામ રાત રે શો કુંવરી ૨

માળ અનુપમ ઓલંઘતી રે લાલ,

નૃપ સુતા સુકુમાળ રે. શો

ભૂષણ ભુષીત તે ભામિની રે લાલ;

કંઠે છે પુષ્પની માળ રે. શો કુંવરી. ૩

કુંવરી પેખે નિજ નાથને રે લાલ,

જેતાં મનોહર રૂપ રે. શો

તથ વય તેજે દીપતો રે લાલ;

શોહ પર્થકે અનુપ રે. શો કુંવરી. ૪

મસ્તક દીપે હીરા મોળીયે રે લાલ,

અંગે ઝરકશી ઝામરે. શો

કુંડળ કણે બેહુ ઝળહળે રે લાલ;

જેતાં સૌંદર્યનું ધામરે. શો કુંવરી. ૫

બાંહે બાલુબંધ બેરખા રે લાલ,

કંઠે સુકતા તણા હારરે. શો

શણગાર સજ્જ વર રાણ્યો રે લાલ;

દીપે જ્યુ દેવકુમાર રે. શો કુંવરી. ૬

~~અહીંથી આગળનાં શ્લોકો આગળના પાનામાં આપવામાં આવ્યા છે.~~

અદ્ભૂત કાંતિ તમ તેજની રે લાલ,

લલના થઈ ભેતાં લીન રે. શ્લો

જન્મ સફળ મન માનતી રે લાલ;

મુખે જશે હવે હીન રે. શ્લો. કુંવરી. ૭

હર્ષાંતુર થતી અંતરે રે લાલ,

પહોંચી જ્યાં છે નિજ નાથ રે. શ્લો

પીયુને પ્રણમી તે સુંદરી રે લાલ;

ઉભી ભેડી બેહુ હાથરે. શ્લો. કુંવારી. ૮

પુણ્ય પ્રગટયાં પીયુ માહરાં રે લાલ,

મળ્યા તુમ સમા નાથ રે. શ્લો

લોજન લાવી બહુ ભાતના રે લાલ;

જમીયે કંપતી સાથ રે. શ્લો. કુંવરી. ૯

એમ કહી સ્થાળ મૂકીયો રે લાલ,

નિજ પતિ તણી પાસ રે. શ્લો

ભુક્ત આસ્વાદો આ ખંતથી રે લાલ,

મળ્યો મનોહર આવાસ રે. શ્લો. કુંવરી. ૧૦

તે ક્ષણે વિન્યાકુંવરી રે લાલ,

અંતરે થઈ ઉદાસ રે. શ્લો

કંકણ ભૂલી ગઈ આગમાં રે લાલ;

સ્મૃતિ પામી તે તાસ રે. શ્લો. કુંવરી. ૧૧

૨૨૬-૨૨૭-૨૨૮-૨૨૯-૨૩૦-૨૩૧-૨૩૨-૨૩૩-૨૩૪-૨૩૫-૨૩૬-૨૩૭-૨૩૮-૨૩૯-૨૪૦

વીરભાણુ વળતું કહે રે લાલ,

મુખ કાંધુ તેનું જોય રે. શ્લોક

કારણ કહો તુમે સુંદરી રે,

ચિત્તમાં ચિંતા બે હોય રે. શ્લોક કુંવરી. ૧૨

આજ મંગળ મેળાપમાં રે લાલ,

ચિંતાકુળ ચિત્ત થાય રે. શ્લોક

વિસ્મય તે મુજ મન વિષે રે લાલ,

મિષ કહો પ્રગટાય રે. શ્લોક કુંવરી. ૧૩

વળતું કહે નિજ નાથને રે લાલ,

મુજ મન ચિંતા ન કાંચ રે. શ્લોક

તુમ સમા પીયુ માહરે રે લાલ,

પ્રગટી પુણ્ય કમાય રે. શ્લોક કુંવરી. ૧૪

થયો સંકાળુ તેથી ચિત્તમાં રે લાલ,

બાણી મર્મ ભરી વાત રે. શ્લોક

પૂછે નવોઠા નિજ નારને રે લાલ,

બાણુવા તાસ વૃત્તાંત રે. શ્લોક કુંવરી. ૧૫

કથ-ઈસ તન ધનકી કોન બાકાઈ-સિંહાનો કનરો.

પ્રથમ મેલાપે અંતર ન રાખો,

સુંદરી સત્ય કારણુ કાળો.

એ ટેકો

કારણુ કાઈ પણુ-ખરેખર દિસે,



નહિં તો તુજ તણું મનડું હિસે. પ્રથમ ૧

સ્મિત જ વહને વહતાં ખ્યારી,
સુખાકૃતિ થઈ કાંઈ ન્યારી. પ્રથમ ૨

તુમ દીલ હિસે પ્રથમજ ન્યારું;
ચાલે કેમ કરો ઘર સંસાર. પ્રથમ ૩

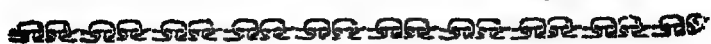
પ્રથમજ કવળે મક્ષોકા બે આવે;
તે ભોજન સ્વાદે કેમ કરો ભાવે. પ્રથમ ૪

વળતું તે બોલે મધુરી વાણી;
પ્રાણપતિ પ્રત્યે હેતજ આણી. પ્રથમ ૫

ઠાળ ૬૬ મી.

રાગ-આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર.
નિઃશંક કરવા તેણી નિજ પતિને,
કથન કથે ધરી અંતજ;
અદ્ય વચને પૂર્વ કારણ કહીયું,
પીયું બાણી રતિવંતજ,
કર્મ અશુભે આશા લાંગ થવાની;
એજ અનાદી ન્યાયજ.

એ ટેક ૧



ઉપવનમાં હું પુજન કરવા,
 આવી હતી તુમ સાથળ;
 નમન કરતાં મેં જક્ષ દેવને;
 કંકણ મેલ્યું તિહાં નાથળ. કર્મં ૨

પાછા ફરતાં ત્યાંથી સ્મૃતિ ન આવી,
 યાદ આન્યું આવારળ;
 રજની જતાં તે જન પુરવાસી,
 હણી કરશે નિરધારળ. કર્મં ૨

કંકણ ભૂષણની કિમત છે બહુલી,
 જહીઝ લોલમ હીરા સારળ;
 ચિંતાળુ થયું તેથી ચિત્તડું રે માઈં;
 ઈણ સમે ક્ષણ વારળ. કર્મં ૪

આપ સેવામાં હું તત્પર થઈ છું,
 આજ્ઞા તણે અનુસારળ;
 એવું રે સાંભળી વીરભાણુ યોલે,
 પ્રગટી પ્રિયા શું ખ્યારળ કર્મં ૫

સાંપ્રત સમય હું લાવીને અપું,
 સુંદરી સુંદર નંગ તાડળ;
 એવું સુણી નિજ નાથને નિવારે,
 અધુના કંકણ વિસાડળ. કર્મં ૬

~~છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ છલ્લ~~

નિશા અધારીમાં બાવા દઈ નહિ,

ભુક્ત આરોગો આવારણ,

પુણું પુણ્યે આ અવસર આવ્યો;

દંપતી મિલન સુખ સારણ.

કર્મ ૭

એમ કૌમળ વચને કાંતા રે વિત્તવે,

માને નહિં વીરલાણુણ;

રજની અધારીમાં ત્યાંથી રે ચાલ્યો,

રાજકુંવર ગુણ ખાણુણ.

કર્મ ૮

ચિંતાતુર થયું મનકું રાણીનું,

વને જતાં ભરથારણ;

મહેલ ઝરખે તે વિરહિણી ઉભી,

નિભત્તમ નિંદે વારંવારણ;

કર્મ ૯

વિનાશ કાળે થાય વિપરીત બુદ્ધિ,

સાચો તે છે વ્યવહારણ;

વિસ્તીર્ણ બુદ્ધિવંતા જ્ઞાનજ ભુદ્યાં;

કર્મે કરી નિરાધારણ.

કર્મ ૧૦

દેવ જ્ઞાનવને માનવ સરખા,

આગળ ભૂદ્યા છે અનેકણ;

તેમ કર્મે કુંવરણ કંકણ કાળે,

ગયા આપે એકાએકણ.

કર્મ ૧૧

~~જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન જીવન~~

નિશા અધારી વળી ભૂમિ ભયંકર,

મુજે નહિ લગારણ;

ત્યાં કોપીત કાળો નાગજ રહીયો,

સ્વયં થયો તેની લારણ.

કર્મં ૧૭

ફણુ ઝંઝેલીને મુખે પુંકાડતો,

હર્યો કુંવરને નાગણ;

પાયે વીંટાયને હંશ લીધા બહુ,

લીધો કર્મ તણો લાગણ.

કર્મં ૧૮

આંખાણ મુનિ કહે છાસકંપી ઢાળે,

વિયોગી તણો વિસ્તારણ;

પૂર્ણ ન થઇ તેના અનનીરે આશા;

પરહુરી પરણી નારણ.

કર્મં ૧૯

ઢોહરો.

અનહુદ આપદ ભોગવે, ધરી દુઃખદ અવતાર;

અનેક કર્મ આપે કરી, રહવડતા નરનાર,

૧

કર્મ કરતાં ઠરતા નથી, અણપણે સર્વણવ;

ભોગવતા તે ઢોહીલા, પાડી ભયંકર રોવ.

૨

રાજમુત તે રહવડયો, કર્મે કરી નિરધાર;

આશા અનુપમ તેહની, લીલમાં થઈ સંહાર.

૩

નાગણી ઝેરથી હું રહ્યો,
 પડ્યો નિર્જલ બે કુંપ;
 જક્ષ ધાયો હણવા મુજને,
 કરી ભય કર રૂપ;
 કાળી રાતે મધ્ય સમુદ્રમાં,
 નાખ્યો મુને નિરાધાર;
 તેવા સંકટથી ઉધર્યો,
 આ સર્પ પ્રાણુ હરનાર;
 એમ કહી નીચે ઢળી પડ્યો,
 બાપુનું કુંવરને ઝેર;
 કોપીત કાળારે નાગનું,
 હશે કોઈ જન્મનું વેર;
 સાગારો ગણુશણુ ત્યાં કર્યો,
 બણી ઉપસર્ગ તે વાર;
 એવ રાશીને ખમાવતો,
 વિરહી તે રાજકુમાર;
 શિખરિણી. સાહેબા રે. દેખો ૦ ૧૦
 તણ કાયા માયા વિષધર તણુ ઝેર ચડતાં,
 હણાણી તે આશા ભૂધવ સુતની ભૂમિ પડતાં;
 કીધા પૂર્વે કર્મો પ્રતિકુલ થઈ દીન કરશે,
 ધરેલી ઇચ્છાઓ જગત જનની સર્વે હરશે. સાહેબા રે. દેખો ૦ ૭
 સાહેબા રે. ૦
 સાહેબા રે. દેખો ૦ ૮
 સાહેબા રે. ૦
 સાહેબા રે. દેખો ૦ ૬
 સાહેબા રે. ૦
 સાહેબા રે. દેખો ૦ ૧૦

સપ્તમી મૃત્યુ પાતાળમાં, લીધા જન્મ અતંત;

દોહરો.

કર્મ કીધા ત્યાં આકરા, બાંધી તીવ્રજ તંત. ૧

ત્રસ સ્થાવર જે જંતુઓ, પ્રાણ તણા ધરનાર;
તાડન બંધન તેહને, કોધા અપરંપાર. ૨

મુક્ત થવા ફર કર્મથી, તણ તે વેર વિરોધ;
કરે ખામણા ખંતથી, કરી આતમ ગુણ શોધ. ૩

ઢાળ ૬૮ મી.

રાગ-ઓધવળ સંકેશ, કહેલો મારા સ્થામને.

જગત છવોને ખમાવું આજે ખંતથી,
નાશ થાય જેથી રાગ દેષના પાપને;
મુક્ત બાહર જંતુથી મિત્રાર્થ કરું,
ફર થશે તેથી ત્રિવિધિના તાપને;
જગત છવોને ખમાવું આજે ખંતથી. ૧
ચાર ગતિ સંસારે જે જે ભવ કયાં,
નિશ્ચય તે-તો કર્મ તણે પ્રતાપ ને; ૨

છેદન લેદન હુઝ દોધા બહુ અન્યને,
અધમંલ ત્યાંતો સંચ્યા મેં અમાપને.

જગત ૨

પૃથ્વી પાણી તેઉ વળી શ્રવ વાચના,
અનંત શ્રવોતુ વનસ્પતિ છે ધામને;
ઘાત કીધી મેં સ્થાવર તણા તે શ્રવની,
અજપણે મેં ધરી હૈયામાં હામ ને.

જગત ૩

અરર ધ્રુજે છે સ્થાવર જંતુ હુઝથી;
જન્મ મરણના જેને છે બહુ ત્રાસ ને;
પામ્યા અતિશે સુકમતા તે ભાવને,
ખમાવું તેને અંતર ધરી ઉલ્લાસ ને.

જગત ૪

વિજ્ઞાનર હીત થયા વિગ્લેદ્રિ શ્રવ જે,
એ ઈંદ્રી તેઈંદ્રી ચૌરેન્દ્રીની જાત ને;
ભટકે એવા પામર થઈ જે ગ્રાણીયા,
કીધી તેની પણ ફૂર થઇને ઘાત ને.

જગત ૫

અહો હુઝ દશા નકે તણા તે શ્રવની,
દશ પ્રકારે અનંતા છે જ્યાં હુઝ ને;
અન્ન અઠિદ્રીપતુ ખાય કંઈ ને નારકી,
પણ મટે નહિ કોઈ દિન તેની ભુખ ને.

જગત ૬

એહવા હુઝીયા વસતા નકે નારકી,
એધા લેધા મેં કરો અશુભ ભાવ ને;

~~જગત ૭~~

તેવા ફૂર કર્મથી મુજને છુટવા મળ્યો,

માંડ કરોને પ્રભુજી આ દાવ જો.

જગત ૭

સાતે નરકે થયા જે જે જીવ નારકી,

પરમાધામી થઈ દીધાં તેને દુઃખ જો;

દાડણુ દુઃખમાં બળતા સર્વે નારકી,

ખમાવું તેને ક્ષણ ન આજીવું સુખ જો.

જગત ૮

સુર અસુરના ભવ અનંતા લેખને,

દીધા અન્યને વળ પ્રહારના માર જો;

એમ ચઢિવિધ જાતિ જે છે દેવની,

ખંત ધરીને ખમાવું વારંવાર જો.

જગત ૯

ત્રાસીત છે તિર્યચના સર્વે જીવ જે,

ભમે છે ભૂતળે બનીને અનાથ જો;

દંડ પ્રહારે કીધા તેને મેં આકરા,

સર્વ અપરાધો ખમાવું જોડી હાથ જો.

જગત ૧૦

અનંત પુન્યના ધણી મનુષ્ય સર્વથી,

અનુપમ પદે થાય છે જેનો વાસ જો;

જન મન એવા અનેક મેં તો દૂહળ્યા,

માર પ્રહારે કરી ઉપજાવ્યો ત્રાસ જો.

જગત ૧૧

ભગીની બાત માત તેમ તાતને,

દીધા કુશ મેં ફૂર બનીને આજ જો;



ખંડ ૪ થો.

ઢાળ ૬૯ મી.

રાગ-મેલી માથે માર તથા હળધર સાહી હાથ.

- કરીને દીર્ઘ વિહાર, પંથી આબ્યો તે વાર;
 પ્રવેશે પુરમાં એ હર્ષે ઉરમાં એ. ૧
- ઉજેણી શોભે અપાર, છે કૃતિ મનોહાર;
 જોતાં નેત્ર ઠરે એ, પંથી તે ઉચ્ચરે એ. ૨
- સુંદર છે પુર માળ, અતિશે અકબમાળ;
 ઉંચા માળીયા એ, દીપે જાળીયાં એ. ૩
- પ્રગટે ચિંતા તે વાર, ઉજડ જોતાં બખાર;
 જન ત્યાં કોઈ મળે એ, દીન તે ટળવળે એ. ૪
- પંથી તે શંકીત થાય, આવી ઉભો પુરમાંય;
 જાણવા મનને એ, પૂછે પુરિજનને એ. ૫
- છે ઉઠાસી જન મુખ, ગંભીર દિસે દુઃખ;
 ઝારણુ ફીણ્યો, શાંતી તો લીણ્યો. ૬
- વળતે વઢે તે વાત, કહે સુણે મમ ભાત;
 છે અહિં રાણ્યો એ, જશે જગ ગાણ્યો એ. ૭

સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ સુભાષ

- નૃપ તે દયાવંત, ધર્મ તણી છે ખંત;
 હુખીના હુઃખહરુ એ, રાજા મુખકરુ એ. ૮
- તાસ સહોદર ભાત, કીધો સમુદ્રે નિપાત;
 કેશર પાપીયો એ, જુદમી તે થયો એ. ૯
- તેની મુકોમળ નાર, હુઃખી અપરંપાર;
 સુંદર મૂર્તિ એ, આવી ઝુરતી એ. ૧૦
- નૃપને વહી વિખ્યાત, સંભળાવી તે વાત;
 મુણતાં ભૂપને એ, ધૈર્ય ન વૃપને એ. ૧૧
- ઉપવને ઝુરે રામ, અંતઃપુર સર્વે ત્યાંય;
 હુઃખે દિન ગમે એ, પ્રભા પશુ ત્યું ભમે એ. ૧૨
- યંથી એ મુણી વિસ્તાર, વળતું કહે તે વાર;
 સંભવ તે જાણીયે એ, હિમત આણીયે એ. ૧૩
- નૃપને કહો જઈ વાત, કુશલ છે તુમ ભાત;
 દીલ ન કીલ્યે એ, ખખર દીલ્યે એ. ૧૪
- મુણી તે રંજન થાય, વૃપ કને તેડી ભાય;
 યંથી જઈ ભણે એ, નૃપતિ તે મુણે એ. ૧૫
- તુમ ખંધુ વીરભાણ, કુંવર છે મુજાણ;
 કુશળ જાણીયે એ, ધીરજ આણીયે એ. ૧૬
- આ પૃથ્વી વિષે પુર, રતનાવતી સનુર;
 છે ત્યાં નૃપતિ એ, વજ્રસેન ભૂપતિ એ. ૧૭



તાસ કન્યા રૂપવંત, વિજયા છે મતિવંત;
 આશે તાસ કે પતિ એ, ચિંતે વૃષતિ એ. ૧૮
 ન્યોતિષો આળ્યો એક, ભવિષ્ય ભાગે છેક;
 કથા તેણે કહી એ, સંદેહ છે નહિ એ; ૧૯
 કનકાપુરનો રાય, તસ કુંવર ઈણુ ઠાય;
 ખટ માસે આવશે એ, કન્યા પતિ થશે એ. ૨૦
 કીજે પૂર્ણ સત્કાર, હોશે જયજયકાર;
 રંભયો તે રાણ્યો એ, નાણુ હું ત્યાં થયો એ. ૨૧
 જયવંત છે તુમ વીર, ધારણુ રાખો ધીર;
 મળશે આપને એ, ટાળી સંતાપને એ. ૨૨
 ઉદ્દેશાણુ મહારાય, મુણુતાં વિસ્મય થાય,
 વિયોગ વિસાચો એ, ઉઠ્યો હર્ષ ભયો એ. ૨૩
 ઝોગણોતેરમી ઢાળ, મુણુતાં વૃષ ઉજમાળ;
 આંખાણુએ કહી એ, રસદા છે સહિ એ. ૨૪
 દોહરા.

હર્ષાંતુર થયો ભૂપતિ, મુણી બાત વિરતંત;
 ધન્ય દિવસ છે આજનો, પ્રગટયો પ્રેમ અનંત. ૧
 બહુ વિધે સત્કારીયો, પંથી જન ધરી ખ્યાર;
 રાજ રાણી પુરના, ખુશી થયા નરનાર. ૨
 સ્વજન સ્નેહી સહુ મળ્યાં, મળ્યો મિત્ર પરિવાર;
 દાન પુન્ય કીધા ઘણા, લીધા અન્નોદક સાર ૩

સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ સકલ

આઠંબર ધરી આવીયા, નગરી ઉજેણી માંડી;
પુર સકલ શણગારીયું, જયજય વત્યો ત્યાંડી. ૪

વહેંચી સાકર શેલડી, વેંચ્યા દાઠમ દ્રાક્ષ;
કર મૂક્યા પ્રભા જન તણા, પ્રીત સકલ સંગ રાખ. ૫
ઉજેણી પતિયે આપીયો, અનુપમ ત્યાં આ વાસ;
પતિવ્રતા તીલકમુંદરી, મુખે કરી રહી વાસ. ૬

છંદ શિખરિણી.

પતિ સ્થિતિ જાણી, તન મન વિષે મોદ ધરતી,
તણ તે સંતાપો, જિનવર તણો ધર્મ કરતી;
વધી ખ્યાતિ તેની, સકલ પુરમાં શીયળ થકી,
થશે હુરેં હુંખો, પતિ વિરહના સર્વ જનકી. ૪૦

દોહરો.

રાહ જુઓ બંધવ તણી, ધન તણી જેમ મોર;
રજનીકરને ચિત્ત ચહે, સ્વભાવે જેમ ચકોર. ૭
ઉજેણી પુર સ્થિતિ કહી, અદપ કરી વિસ્તાર;
સર્પ સંકટથી પામશે, રાજકુંવર નિસ્તાર. ૮
તેહ તણી હવે સાંભળો, આગળ વાત રસાળ;
મુનિ આંખાણ વણુવે, કરિ ચરિત્રનો ખ્યાલ. ૯



અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ અહ

ગુણીકા કહે મુજ હસ્તના;

જમતા જાવ ભુક્ત સાર લલના૦ અકળ૦ ૬

શપથ દીધા અતિ આકરા;

લોજન કરવા કાજ. લલના૦

વિદેશી માન્યો વચન તેહના;

જાણી કીધી જીવન સાજ. લલના૦ અકળ ૧૦

કુંવર બેઠો મુખ આસને;

કરે ગુણીકા સત્કાર. લલના૦

મનહર રૂપે મોહી રહી;

ધરતી અતિશે આર. લલના૦ અકળ૦ ૧૧

નિપજાવે લોજન ભામિની;

નાખ્યા કેફી તેમાં દ્રવ્ય. લલના૦

પીરશે લોજન કુમારને;

જમતાં સ્વાદ છે લબ્ય. લલના૦ અકળ૦ ૧૨

નશા તણારે આવેશથી;

કુંવર પ્રમાદી થાય. લલના૦

પોહ્યો પલંગે વરરાજીયો;

નિંદ્રાગત થયો ત્યાંય. લલના૦ અકળ૦ ૧૩

અભ્યંતર સ્થાને લઈ કરી;

સ્થાપે ગુણીકા પર્યંક. લલના૦

~~શુભીકા થઈ મહાવંક. લલનાં અકળાં ૧૪~~

સ્વાધિન કરવા કુમારને;

શુભીકા થઈ મહાવંક.

લલનાં અકળાં ૧૪

દ્વાર વાસીને વારાંગના,

અંતરમાં હુલસાય.

લલનાં

ચિંતિત થશે હવે માહફ;

મળ્યો છે મનોરૂ ઉપાય.

લલનાં અકળાં ૧૫

જાગ્રત થઈ જોતાં તે ક્ષણે;

ફંધાયો છે આપો આપ.

લલનાં

વાસેલ જોઈ ગ્રહ દ્વારને;

કરે અતિશે સંતાપ.

લલનાં અકળાં ૧૬

જાળી અંતરે કહે તેહને,

શુભીકા યૌવન વંત.

લલનાં

મહનાતુર પ્રેમ પ્રાર્થતી;

આણી રાગ અત્યંત.

લલના અકળાં ૧૭

વળતું કહે કુંવર રાજવી;

કફં ના શીયળનો ભંગ.

લલનાં

ધર્મ પામ્યો જનરાજનો;

તેમાં શીયળ સુરંગ,

લલનાં અકળાં ૧૮

શસ્ત્ર પ્રહારે મરવું ભલું;

અગ્નિ લલો જંપાપાત.

લલનાં



શીયળ લોપ કદિ ના કરું;

લલે થાય પિંડ ઘાત. લલના૦ અકળ૦ ૧૯

કુંવર મોહે થી માનિની;

વિનવે વારંવાર. લલના૦

અન્નોદક દેતી વારાંગના;

પણ ના રીઝે કુમાર. લલના૦ અકળ૦ ૨૦

કામસેના કહે તેહને;

છોડું નહિ નિરધાર. લલના૦

વૃષ જામાતને રૂંધીયો;

કારાગ્રહની મોઝાર. લલના૦ અકળ૦ ૨૧

કર્મ કુટીલ તે કુમારના;

હુઃખદા સ્વપ્ને કામ. લલના૦

કર્મ અશુભે વિજયા પતિ;

અંધન પામ્યો છે તામ. લલના૦ અકળ૦ ૨૨

ઢાળ સિંતેરમી એ કહી;

આંખરણ રહી ચૌમાસ. લલના૦

આંખાળ કહે કુમારની;

નાશ થઈ અંતર આશ. લલના૦ અકળ૦ ૨૩

છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ છછ

દોહરા.

- વિજયા તણી કહું વાતડી, શ્રોતા કાળે આજ;
વાત મનોહર તેહની, સુણો ગણી શિરતાજ. ૧
- મહેલ ઝરૂ ખે માનિની, થાયે બહુ બ્યાકુળ;
સાહ બુઝો નિજ નાથની, પીયુ પ્રેમે થઇ હુલ. ૨
- વેગે મળવા તેહને, તન મનમાં તલપંત;
સ્વામી વિયોગે સુંદરી, વિરહી થઇ વિચરંત. ૩
- પીયુ ગયો જે બાગમાં, વિસરે નહિ તે વાત;
દીર્ઘ નિશાસા નાંખીને, કરે દાંતા ઉત્પાત. ૪
- વારી વિણ જયું ટળવળે, માછલડી સ્થલમાંડી;
પતિ જતાં તેમ સુંદરી, વિલખી બહુ બહુ થાય. ૫
- ઝાંખા ઝરૂખા માળીયા, લાગે તે શુનકાર;
ઉચાટ અતિશે ઉફસવે, નિર્જળ થઇ તે નાર. ૬
- વિયોગ દુઃખ વસસું ઘણું, વિરહીનેજ જણાય;
બલવલે શાણી સુંદરી, દુઃખમાં નિશા ગમાય. ૭





ઢાળ-૭૧ મી.

રાગ-રત્નશી ગુરુ ગુણ મીઠડા રે.

રજની જતાં પ્રાતઃ થયો રે, ઉગ્યો ઝળકીત ભાણુ;
 કંપતી કાજે દાતાણુ લેઈને રે, આવી દાસી તે સુભાણુ;
 વિજયા કુંવરી રૂવે મહેલમાં રે. એ ટેક. ૧
 દાસી દેખે વૃષ તનુબને રે, રૂઢન કરતી તે વાર;
 ધ્રુસકે ધ્રુસકે રૂવે કુંવરી રે, વરસાવી અનુધાર. વિં ૨
 પાછી વળી તુર્ત ચેટીકારે, ગઈ રાણીજીની પાસ;
 કહે બેની રૂવે છે મહેલમાં રે, એકા એકી થઇ નિરાશ. વિં ૩
 એહવું મુણી તેની માવડી રે, તુર્ત આવી કુંવરી પાસ;
 નૃપતિ પણુ તિંહા આવોયો રે, કરવા તેનો તપાસ. વિં ૪
 રૂઢન કરતી બેઠ તેહને રે, હુઝ તણી પૂછે વાત;
 શાને રૂવે વહાલી દીકરી રે, કહો મુજને વૃત્તાંત. વિં ૫
 માત તાત પ્રત્યે તે બોલતીરે, ગઢગઢ કંઠેવાણુ;
 સુજ પીયુ ગયા મુકી મુજને રે, એકાએકી ઇણુઠાણુ. વિં ૬
 વિગ્રીત થઇ મતિ માહરી રે, કંકણુ ભૂલી જક્ષ દ્વાર.
 તે મુણી સ્વામી સધાવીગ રે, કંકણુ લેવા નિરધાર. વિં ૭



માત તાત પ્રત્યે કુંવરી રે, કહે કરો તુત તપાસ;
 દીલગીરી થયા તે હંપતી રે, સંતોષી ગયા સ્વ આવાસ. વિં ૮
 કીધો આદેશ શિરદારને રે, નૃપે શોધવા જમાઈ;
 સેના છુટી ત્યારે ચોંપથીરે, ચૌદિશી હુઠવા જાય. વિં ૯
 બાગ બગીચા તેમ બંગલા રે, હુંઠયા દેશ પુરગામ;
 તે કર્યા વિવિધ સ્થાનકે રે, ધરી હૈયામાં હામ. વિં ૧૦
 મળે નહિ ક્યાઈ શોધતાં રે, વિદેશી રાજકુમાર;
 ભમી તે બહોળાં સ્થાનકે રે, નિરાશ થઈ આવ્યા સ્વાર. ૧૧
 બળસેન મહા બૂપતિરે, નરવર તણી જે નાર;
 દીલગીર થયાં બહુ હંપતી રે, અંગજા છે પ્રાણ આધાર. ૧૨
 અલપ આહારી થઈ કુંવરી રે, રૂઢન કરે દિનરાત;
 ધીરજ આપે સદા તેહને રે, માત અને તેનો તાત. વિં ૧૩
 શોધ કરાવતો નૃપતિ રે, જામાતની ઠામોઠામ;
 એમ ભુરિ દિન વ્યતિક્રમ્યા રે, દીન થયા સર્વે તામ. વિં ૧૪
 દિન ગણતાં માસ ગયા રે, મળ્યા નહિ સમાચાર;
 કુંવરી પતિ વિયોગથી રે, તણ બેઠી તે આહાર. વિં ૧૫
 તેના માત તાત સમજાવતાં રે, સમજાવે સાહેલી નાર;
 ધીરજ ધરે સતી બેનહી રે, અતે હોશે જયકાર. વિં ૧૬
 કુશળ હોજો તુમ કંથળ રે, રહો સદા જોડી અંબગ;
 તુજ સ્વામી આવી મીલશે રે, રહેશે ચિંતિત રંગ. વિં ૧૭

બળતું કહે તે કુંવરો રે, દિલગીર થતી તે વાર;
શી સ્થિતિ થઈ મુજ નાથની રે, મળ્યા નહિ સમાચાર. ૧૮

શિખરિણી.

ગયા મૂકી મુને, વિષમ વનમાં કંથ નમણા,
જતાં દિનો ઝાઝા, રહી નથી હવે દુઃખની મણા;
વિયોગી તે દુઃખો, મુજ હૃદયને દગ્ધજ કરે,
થયુ જીવ્યું ઝેરી, મુજ મન નહિં ધીરજ ધરે. ૪૧

રજની દિવસ તે સાંભરે રે, મુજમન ચિંતા અમાપ;
લાગે ભૂવન ભયંકર મુજને રે, પીયુ વિના પરિતાપ. ૧૯

અંગાર સમા અંગ ભૂષણો રે, સર્પ સમા કંઠહાર;
સીરે આવી નાવ ડુબીયું રે, દુઃખદ થયો સંસાર. વિં ૨૦

મોહ ઉતારી આદેહનો રે, કરૂં પ્રાણુ પરિહાર;
હુંતાશને બળવા તણો રે, મેં નિઃશ્ચય કીધો વિચાર. ૨૧

ખટમાસમાં પાત માહરો રે, મળે બે કોઈ પ્રકાર;
નહિંતો નકી હું બળી મરૂં રે, ફરી પામું તે ભરથાર. ૨૨

એકોતેરમી આંખાજીયે રે, વિરહી તણી કહી ઢાળ;
વિરહ વ્યથાથી કુંવરો રે, ગળતળી થઈતે બાળ. વિં ૨૩

સુખ સંપત્તિમાં પ્રાણીયા, પામે વિયોગી દુઃખ;

તે પણ ચાળા કર્મના, કર્મ કરે દીન સુખ. ૧

આ અવનીમાં આથડયા, નરનારીના વૃંદ;

દારૂણ દુઃખ તે પામીયા, કરતાં કંઈક આકંઠ. ૨

તેમ તતુળ ભૂયની, પામી પીયુ વિયોગ;

ઉઠાપો કરતી અંતરે, જાણી દુઃખદા ભોગ. ૩

ઢાળ ૭૨ મી.

રાગ-સીતાળના મહીના.

સાખી પૂરવ જન્મમાં પાપ, કોધા હશે અતિ ઘણા;

દુઃખીજનને કીધા બહુ દુઃખ, રાખી નહિ કંઈ મણા. ૧

બાંધ્યા કૂર થઈ કંઈક કર્મ, મર્મ પરના ખોલીયા;

ત્રસ સ્થાવર નિર્બળ જીવ, આંધણમાં બોળીયા. ૨

ભોયા પૂંભયા નહિ જરી કાષ્ટ, અગ્નિમાંથી બાળીયા;

કરી વળ હૃદય કઠોર, પંચેન્દ્રિ પ્રજાળીયા. ૩

હરણ સાવર વનના જીવ, માર્યા મેં અજ્ઞાનથી;

ધર્મોષ્ટ જનની કીધો હાંસ્ય, અતિ અભિમાનથી. ૪



જે જે કષ્ટો મેં સહ્યાં, કહેતાં નહિ નિસ્તાર;

અદૃષ્ટ લખ્યા છે પત્રમાં વાંચો તે ઉદ્ધાર.

૪

ઢાળ ૭૫ મી.

રાગ-કુંકડે અક્ષર લખીયારે તાળ.

લેખ લખીયો છે વિદેશી કુમારે,

લખીત કુશળ સમાચારે રે;

મુજ સમ દુઃખી રે વિરલા.

એ ટેકો

મુજ વિતક લેખ્યોરે ઉરે ધારી;

પછી બળવાની કીજે તૈયારી રે.

મુજ ૦ ૧

એક ગુણીકા ભુવન દુર્ગ પાસે,

બંધન પામ્યો છું તે આવાસે રે.

મુજ ૦

કર્મની કથની કહું શી રે ભારી,

લોગલું છું ભવ દુઃખ ભારી રે.

મુજ ૦ ૨

એક પછી એક દુઃખડારે નડીયાં,

અશુભ કર્મ કેવાં મેં જડોયારે.

મુજ ૦

સંસાર જોતાં દિસે નહિં મુખીયો;

હું છું બાળપણનો દુખીયો રે.

મુજ ૦ ૩

~~જનને જનને જનને જનને જનને જનને જનને જનને જનને જનને~~

કોણ જનની વિના પુત્ર ત્રાતા;

બાલપણે ભરી ગઈ માતા રે.

મુજ૦

થયો તે વિયોગ પ્રથમ દુઃખકારો;

નવીયે આળ હીધું ભયંકારી રે.

મુજ૦ ૪

ઘેહુ પર કોપ પિતાયે રે કીધો;

દેહાંત કરવા નિદેશ કીધો રે.

મુજ૦

આંચો સચ્ચીય તે ઉપવન માંડી;

સત્ય વાત લીધી ધ્યાને ત્યાંહો રે.

મુજ૦ ૫

નિર્દોષ જાણી અભયદાન કીધું;

વિદેશ ગમન નિશામાં કીધું રે.

મુજ૦

તજતાં જન્મ ભૂમિ ઘેહુ ભાઈ;

મંત્રી વિયોગ થયો દુઃખદાઈ રે.

મુજ૦ ૬

વિષમ વનહામાં નિશા અધારી;

અશ્રવે ભરતાં હિંમત ગયા હારી રે.

મુજ૦

વિપત વેઠી છે અરણ્યમાં જેહુ;

વસન્તી વેળા જાણે જીવ તેહરે.

મુજ૦ ૭

કર્મે ઘાટ અનાહુત ઘડીયો;

વને જયંઠ બંધુ જુદો પડીયો રે.

મુજ૦

ચડી સુને નાગણુ વિષની લહેર;

પંથીયે પ્રાણુ રાખ્યા હરી ઝેર રે.

મુજ૦ ૮

સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન સુજન

થયો ઉજેણી પતિ ઉદેભાણુ;
 એવી સુજને થઈ તિહાં બાણુરે. મુજ૦
 પ્રિય ભાતથી અલગ હું રહીયો;
 દૈવ દાવ ન બાય તે કહીયો રે. મુજ૦ ૬
 થયો સુખરે મેલાપ ન તેનો;
 દોષ દેખવો તેમાં જીવ કેનોરે. મુજ૦
 વિયોગ પડાવ્યા કંઈક મેં ઇંટ;
 તેહ ફળ ફળીયા અનિષ્ટ રે. મુજ૦ ૧૦
 કનકસેન તણી પરણ્યો રે બેટી;
 રાણી રૂપે રંગે શુભ પેટી રે. મુજ૦
 કીધી એક વણીકે છલ નીરે બાણુ;
 મુને જલધિ નાખો થયો રાણુ રે. મુજ૦ ૧૧
 વલવલતી દરીયે રહી છે તે રાણી;
 તાસ ચિંતા ઉરે ઉલરાણી રે. મુજ૦
 તેમ આજે દુખણી વિન્યાને રે બાણી;
 ભેજ્યો મુજ કમ કમાણી રે. મુજ૦ ૧૨
 અગ્નિ વિના બળું વિયોગી રે દુઃખે;
 રહ્યાં મુજથી સહુજન સુખે રે. મુજ૦
 ખડેડયા મુજપર દુઃખના પહોડ;
 ઉગ્યા કંઈ રૂપી કંઈકે આડરે. મુજ૦ ૧૩

~~નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર નરવર~~

નરવર તે હર્ષે ભર્યો, વહે મનોહર વાણ;
 આજ આત્માનંદ ઉપભવ્યો, કુશળ છે વીરભાણ. ૨
 કથન મનોહર તેહનું, વિજ્ઞાને ભરપુર;
 સુંણતાં થયું છે માહરૂં, આનંદ વ્યાપક ઉર. ૩
 પત્ર દાયકને પોષીયો, કરી વચન સત્કાર;
 બહુ વિધ દ્રવ્યો આપીયા, કંઠે નાખ્યા હાર. ૪
 રાજા રાણી કુંવરી, સકળ પુર પરિવાર;
 રંગે ચંગે આવીયા, રતનાવતી મોઝાર. ૫

ઢાળ ૭૬ મી.

રાગ-એક દિવસ રૂક્ષમણી હરી સાથે.

ભૂપતિ ચાહ્યો ત્યાંથી કુંવરને કાળે,
 વાહન લઈ સુખકારીરે;
 તન મન આનંદ ઉર્મી ઉછળતી,
 નરવરને નિરધારીરે;
 ભૂપતિ ચાહ્યો ત્યાંથી કુંવરને કાળે. એ ટેક. ૧
 સાથે લીધો તેણે સેન્યનો સુળો,
 હાથે ઘડી હથીચારીરે;



ઢાળ ૭૭ મી.

રાગ-અરણીક મુનિવર.

ભલામણ કરે રે નિજ રાજ્યની,

અગ્રણીને બોલાયજી;

પ્રભા જનને રે પ્રીતે પાળજો,

રાખજો છત્ર છાંયજી;

આતને મળવારે વેગે જાઈશું.

એ ટેક. ૧

જ્યેષ્ઠ મમ આતા રે અતિ વેગજો;

જ્યાં છે ઉજેણી પુરજી;

અતિ દુઃખીયારી રે તીલક સુંઠરી;

તે પણ રહી દૂરજી.

આત૦ ૨

તુર્ત જઈને રે તેહને મીલશું;

હર્ષ ધરી અપારજી,

વિયોગી દુઃખડારે દીલના ટાળશું;

ખંધુ મળે જે વારજી.

આત૦ ૩

શુભ વેળાયે રે શુભ સુહૃતો;

નૃપ થયો તૈયારજી,

વિન્યા રાણી રે સાથે સજ્જ થઈ;

સંગે સર્વ પરિવારજી.

આત૦ ૪



વળાવા કાળે રે પુરીજન આવીયા;

ખંઠર તણે તે તીરણ;

ચતુરંગી સેન્યા રે સાથે સંચરી,

સુભટ છે ધીર વીરણ.

બ્રાત૦ ૫

સઘળા ખેડારે જલધિ વાહને,

થઈ અંગે ઉજમાળણ,

દીન થઈ પ્રભારે એમ ઉચ્ચ રે,

રહેજો સ્ત્રેમ કૃપાળણ;

બ્રાતને મળવા રે ભૂપતિ ચાલીયો.

બ્રાત૦ ૬

મૂઝી પુરને રે દૂરે વહી ગયા;

પ્રભા ગઈ નિજ ધામણ,

ક્ષણ ક્ષણ રાખા રે પુરનો સાંભરે;

પુરીજનોને તામણ.

બ્રાત૦ ૭

ઉદ્ધિ પંથે રે તેઓ ચાલતાં,

વ્યતિક્રમે દિનરાતણ,

એમ અનુક્રમે પુર તે આવીયું,

વસે જિહા નિજ બ્રાતણ.

બ્રાત૦ ૮

નજરે જોતાં રે નગરી વીરની,

પ્રગટયો છે આનંદણ,

સહોદર મારો રે આજે લેટશે,

વિયોગ થશે તે મંદણ.

બ્રાત૦ ૯



આવી તીરે રે નાગર નાખીયા;

પુર તણે પ્રદેશજી;

નિજના સ્વારો રે આગળ મોકલ્યા;

ઉલટ ધરી વિશેષજી.

બ્રાતૃ ૧૦

નરવર પાસે રે તેઓ આવીયા;

ઉભા કર જોડી ત્યાંયજી,

ઉજેણી પતિરે મહારાયને;

કહે તે હુલસાયજી.

બ્રાતૃ ૧૧

પૂર્વ દિશેરે પુરી રત્નાવતી,

તેહ તણા ઠાકુરજી;

વીરભાણુ નામે રે અમારા વૃપતિ;

છે ધીરવીરને શુરજી.

બ્રાતૃ ૧૨

બ્રાત રનેહે રે આંહી આવીયા;

સંગે બહુ પરિવારજી,

નિદેશી તણી રે ઝોહવી વાતડી;

સાંભળતાં તે વારજી.

બ્રાતૃ ૧૩

આનંદ અંગેરે વૃષ્ણે વ્યાપીયો;

રોમે રોમ ઉઘાસજી,

બ્રાત સંદેશે રે તેહં વૃષ્ણી;

સંકળ થઇ છે આશજી.

બ્રાતૃ ૧૪

સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત

પુર શણગાર્યું રે તુર્ત આદેશથી;

કરવાને સત્કારણ,

નાળું નાખીરે સામે ચાલીયો;

ફોજ લઈ સુખકારણ.

આતૃ ૧૫

જલધિ તીરે રે મળીયા એકઠા;

અન્ને સહોદર વીરણ,

સાગર સ્નેહનો રે દીલથી ઉછળયો,

ઘન અશાલી ગંભીરણ.

આતૃ ૧૬

હુષં ધરીને રે બેહુ ખંધવો;

મળીયા ખંદર ઠામણ,

ચિર સમયનો રે વિછવો બેહુનો;

ઉપશમ્યો ઉ તામણ.

આતૃ ૧૭

રંગે ચંગે રે પુરમાં આવીયા,

નરવર બેહુ ભાઈણ;

તીલકસુંદરી રે રાણી તે સમે,

પ્રણમી પીયુના પાયણ.

આતૃ ૧૮

ભુક્ત મધુરાંરે જમીયા ભાવથી,

દઈ દીન જનને દાનણ;

રાજકુટુંબોરે સર્વે લેટીયા,

કરતા સહુ સન્માનણ.

આતૃ. ૧૯

~~કાળ ઘણેરો રે તેહને વહી ગયો,~~

કાળ ઘણેરો રે તેહને વહી ગયો,

વસ્યા વિદેશે આયજી;

અતિ ઉપકારી રે મંત્રી આપણો,

વિસરે ના હીલમાંયજી.

બ્રાત૦ ૨૫

તાસ પ્રતાપે રે કુશળ આપણે;

પાગ્યા વાંચિત મુખજી,

વેગે મળીને રે વિરહો ટાળીયે;

ગાળીયે તેના હુખજી.

બ્રાત૦ ૨૬

તનુજ વિયોગે રે સંકટ ભોગવી,

હુખી થયા હશે તાતજી;

મળીયે તેને રે જઈ ઉતાવળા,

મન્ને સહોદર બ્રાતજી.

બ્રાત૦ ૨૭

એમ સંબોધી રે ઉદેભાણુને,

થયા ત્યાંથી તૈયારજી;

નરવર બેહુની રે સભજ થઈ રાણીયું,

હિંચ સભજી શણગારજી;

તાંતને મળવા રે ત્યાંથી આહીયા.

એ ટેક ૨૮

સામંત મુળારે સંગે મોટકા,

સાથે તેમ અમીરજી;

હાથી ઘોડા રે સેના ચોરંગી,

ગંગે જલધિ જમું ગમીરજી.

તાત૦ ૨૯

૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪ ૪૪૪૪૪૪

ભૂપતિ બેહુ રે ત્યાંથી ચાલીયા,
તણ ઉગેણી દેશણ;
નિવાસો કરતારે પંથે અવુકમે,
સુખદા સ્થાન વિશેષણ.

તાત૦ ૩૦

પંથ ઓલાંચારે ચાલી અતિ ઘણો,
બ્યતિકમ્યા દિન માસણ;
કનકાપુરનેરે પ્રદેશે આવીયા,
કીધો તિહાં નિવાસણ.

તાત૦ ૩૧

સ્વારો બેહુ રે ત્યાંથી સજજ કર્યા,
દેવા તાતને વધાયણ;
આગમ દિવસેરે અમો આવસું,
મળવા કાળે ત્યાંયણ.

તાત૦ ૩૨

એમ સમજાવીરે સ્વારો પાઠવ્યા,
અંતર ધરી હુલાસણ;
સ્વારો પહેલ રે નિકટ ગામની,
પ્રભ ગઇ નૃપ પાસણ.

તાત૦ ૩૩

નિજ નરવરનેરે જઈ તે કહે,
કરવા તેને જાણણ;
મહિંક રાજરે ચડી આવીયો,
વસ્યો દેશાતર સ્થાનણ.

તાત૦ ૩૪



છે ચતુરંગીરે ફેાજ અતિ ઘણી,
 મુખા દિસે બળવંતલ;
 રાજ્ય તુમારે લેશે રાજવી,
 આશાનો કરી અંતલ.

તાત૦ ૩૫

એહને કાજેરે અમો આવીયા,
 વિજેય કરવા વાતલ;
 એહવું મુણતારે પામ્યો ભૂપતિ,
 હૃદય વિષે વ્યાઘાતલ.

તાત૦ ૩૬

સચીવ મુખુદિરે ત્યાં બોલાવીયો,
 વૃષ કહે વૃત્તાંતલ;
 રાજ્ય લેવાનેરે કોઇ આવીયો,
 થાય તેથી ઉત્પાતલ.

તાત૦ ૩૭

ફેાજ ચૌરંગીરે સાથે લાવીયો,
 કિણુ વિધિયે છતાયલ;
 મંત્રી પાસેરે એમ બોલતાં,
 ગદગદ કંઠે થાયલ.

તાત૦ ૩૮

એહ ઢાળ કહીરે સત્યો તેરમી,
 આંબરણની મોઝારલ;
 મુનિ આંખાણરે કહે આગળે,
 રસદા છે અધિકારલ.

તાત૦ ૩૯

~~કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ કવિત્વ~~

દિવસ ગણતાં માસ વહી ગયા,

ચિંતા વ્યાપક ચિત્ત થાય.

શાહેબારે.

તનુને વિનારે મન માહરૂં.

એ ટેક.

વિરહે ઝુરતાં વર્ષો કાઢીયાં,

લાકશ મહા હુઃખકાર.

શાહેબારે.

રાહ જોતાંરે દિવસ રાતડી,

હૃણુ નાવ્યા પ્રિય કુમાર. શાહેબારે. તનુજો. ૨

કુલટા રાણી વચને મેં કર્યો,

કૂરતાં ભર્યો આદેશ.

શા.

પવિત્ર કુંવરો પ્રત્યે ના રહી;

ઠરૂણા ફીલે લવલેશ.

શા. તનુજો. ૩

અરૂખા જોતા કુંવર જોહુના,

મનહું ધરે નહિ ધીર.

શા.

શૂના લાગે મંદિર માળીયા,

વિયોગી હુઃખ ગંભીર.

શા. તનુજો. ૪

કુંવરો જતાંરે હવે મુજને,

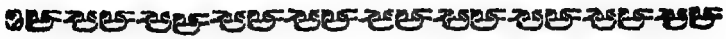
હિમત રહી ન લગાર.

શા.

મુજપર શત્રુ ચડી આવીયો,

લઈ સંગે ફોજ અપાર.

શા. તનુજો. ૫



પરાજય થશે હવે માહુરો,

રહેશે નહિં જરી લાજ.

શા.

પાંખુ વિનારે જોવો પ'ખીયો,

કુંવરો વિના થયો આજ.

શા. તનુજો. ૬

મંત્રી પ્રત્યે કહેતો નૃપતિ,

થયો અતિશે ફીલગીર.

શા.

સુખુદ્ધિ મંત્રી પશુ તે ક્ષણે,

કહે હૃદયનું હીર.

શા. તનુજો. ૭

અઠયોતેરમી ઢાળમાં કહી,

કુંવર વિયોગી વાત.

શા.

આંખાણુ કહે નૃપ ઉચ્ચરે,

કરતો તે અશ્રુપાત.

શા. તનુજો. ૮

દોહરા.

ભવહરિયો ભરિયો દુઃખે, ભેતાં જરા ન સાર;

જોર હળાહળ ખીચને, પ્રાણ કઈં પરિહાર.

૧

ઐમ કહી વિષ ઘોળીયું, તજવા નિજના પ્રાણ;

સચીવ ગ્રહે તસ હસ્તને, થઈ નીતિ શુભ જાણ.

૨

હિમત ધરો હે રાજવી, કરો ન આતમધાત;

સંકટ સઘળા ટાળશું, ઉદ્ધમ કરી અવધાત.

૩

સુખદા મનોરથ ફાળ્યો.

રાજમાં. ૯

વિકશી રોમાવળી ભૂપતિ, અંગે,

આનંદી થઈ ઉઠ્યો તુર્ત ઉમંગે;

આદેશ દીધો મંત્રી સંગે.

રાજમાં. ૧૦

ચતુરંગી સેના સજ્જ કરીને,

સામૈયું કીલ્યે પ્રીત ધરીને;

પુર પ્રજા શોક હરીને.

રાજમાં. ૧૧

હુકમ મુજી એવો નૃપતિ કેરો,

હર્ષિત થયો છે મંત્રીનો ચહેરો;

ફેલાવી આનંદ લહેરો.

રાજમાં. ૧૨

શીરહાર મુખાને હુકમ કીધો,

લાવ લશ્કરને સજ્જ કરી લીધો;

મુજ આજ્ઞા પાળી દીધો.

રાજમાં. ૧૩

સેનાપતિ તદા સૈન્ય શણગારે,

ચતુરંગી ફોજ નિકળી છે બહારે;

સૌ જન થયા તૈયારે.

રાજમાં. ૧૪

અંબાડીયે ગજરાજ તે રાજે,

કનકાપુરી સેન શબ્દથી ગાજે;

નૃપ પાટ હસ્તિ ખીરાજે.

રાજમાં. ૧૫

~~તે કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ કલકલ~~

રાજકુંવરોની નહિં કોઈ તોલે;

જેતાં ઈંદ્રાસન ડોલે.

રાજમાં. ૨૮

પુર તણી ચાલી મધ્ય બજારે,

આવી પહોંચ્યા છે અંતઃપુર દ્વારે;

મહીલા વધાવે તે વારે.

રાજમાં. ૨૯

પુરવાસીને ત્યાં પૂર્ણ સંતોષ્યા,

પ્રેમ ધરી વૃષ્ટે દીનને પોષ્યા;

મંગળ માળ ત્યાં હોશ્યા.

રાજમાં. ૩૦

કુંવરો ફેળી જન હૃષ્ટને પામે,

આવી વસ્યા તેઓ મંગળ ધામે;

જય જય વર્યો તે ઠામે.

રાજમાં. ૩૧

સુંદર રાજ મંદિરો છે સુખકારો,

શોભા છે જેહમાં અપરંપારો;

અહલુત ઉંચી અટારી.

રાજમાં. ૩૨

તેમાં વસી જઇ કુંવરોની રાણી,

ભુગિન જેતાં તે મન હરખાણી;

સમ્રાજી રાણી છે શાણી.

રાજમાં. ૩૩

રાજ મંત્રી પૂછે વિતક વાતો,

સુવરે કહી સર્વે કરી વિખ્યાતો;

વિષાદ મુણી મન થાતો.

રાજમાં. ૩૪

સાહસીકતા વૃષ નિંદે તે વારો,

ધન્ય ધન્ય મંત્રીનો અવંતારો;

કુશળ રાખ્યા કુમારો.

રાજમાં. ૩૫

ઠાણુ હુંખો કુંવરોએ સહીયા,

સદાચારે જે નિશ્ચલ રહ્યા;

ગુણ ન બાય તે કહીયા.

રાજમાં. ૩૬

કુંવરો રહ્યા બેહુ તાતની પાસે,

તે કાળ બંધતિકમે મુખ નિવાસે;

ચેખી મંત્રી થાય ઉલ્લાસે.

રાજમાં. ૩૭

એકાં સમય રાજા રાજ્ય ભંડારો,

ચતુરંગી સેના સપરિવારો;

કુંવરોને અર્પે તે વારો.

રાજમાં. ૩૮

તણસાર તે વૈરાગી થાવે,

દીક્ષા ગ્રહી રાજા ત્યાંથીરે બાવે;

એકાંત વાસો વસાવે.

રાજમાં. ૩૯

સહોદર છે બેહુ ભાતની બેડી,

પ્રીતિ પરસ્પર દિસે ન થોડી;

પ્રગટ્યા મનોર્થ કોડી.

રાજમાં. ૪૦

~~સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત સપ્ત~~

રાજ ઋદ્ધિ મુખ લોગવે, રહી સદા મુખવાસ;
ધર્મ પ્રતાપે પામીયા, રાજવી લોલ વિલાસ. ૪

ઢાળ ૮૦ મી.

રાગ-વીરપ્રભુ આબ્યારે વિશાળા નગરી મોઝાર.

ઉપવને આબ્યારે, ધર્મ ઘોષ અણુગાર;
સાથે તેઓ લાબ્યારે, મુનિ તણો પરિવાર.

તપ જપ સંજમ ગુણે શોભાગી,
સમતા સિંધુ છે મહા વૈરાગી;

મુરતા જેની ધર્મ ધ્યાનમાં લાગી,
ઉતર્યા તે આવીરે, નૃપ પ્રાસાદ મોઝાર;

ઉપવને આબ્યારે, ધર્મ ઘોષ અણુગાર.
સાથે તેઓ લાબ્યારે, મુનિ તણો પરિવાર. એ ટેક ૧

બાણ થતાં ત્યાં પુરીજનો બાવે,
રાજ સંગે મંત્રી દશેને આવે;

વંદન કરી બેઠા સહુજન ભાવે,
મુનિને ત્યાં પૂછેરે, વિરધવળ કુમાર.

ઉપવને ૨

સંકટ સંઘાં અમે અપરંપારી,

કલંક અડચું બેહુ શિરપર ભારો;

નવી થઈ કોણુ કર્મે દુઃખકારી,

વિસ્તારી તે કહોરે, પૂર્વ જન્મ અધિકાર. ઉપવને ૩

અલ્પતર દોહરા.

અગમ નિગમની વાતડી, અવધ જ્ઞાન આધાર;

ભુત ભવિષ્યના ભાવને, બાણે તે અણગાર. ૧

નરનારીના વૃંદમાં, પૂઝી ભવાંતર વાત;

વિસ્તારી તે વર્ણવે, સુણે સહોદર ભાત. ૨

ઢાળ ૮૧ મી.

અલ્પતર-રાગ-ચિત્ત કહે અહંરાયને તથા સીતાના રાચી હો.

સુનિ કહે બેહુ ભાઈને, વચણ વદી વિખ્યાતોહો;

૪૫ તુમે તે સાંભળો, ભવાંતરની વાંતોહો.

સુણો ચિત્ત ધારી હો.

એ ટેક. ૧

પૂર્વ ભવે અંપાપુરી, રિપુમર્દન ત્યાં રાયહો;

તેહને રાણી સુંદરી, રૂપગુણે સુખદાય હો. સૂ. ૨

૬૯ ૭૦ ૭૧ ૭૨ ૭૩ ૭૪ ૭૫ ૭૬ ૭૭ ૭૮ ૭૯ ૮૦ ૮૧ ૮૨ ૮૩ ૮૪ ૮૫ ૮૬ ૮૭ ૮૮ ૮૯ ૯૦

તાસ કુખે ઉપન્યા, પુત્ર તુમે શિરદારો હો;
 સુરસેન રૂપસેનથી, પ્રસિદ્ધ થયા કુમારો હો. સૂ૦ ૩
 અવર નારી તે વૃપને, ધર્મસુંદરી નામે હો;
 પુત્ર ત્રણ તેહના, રહે સુખદા ધામે હો. સૂ૦ ૪
 નામ અતુલમે બાણીયે, ધર્મસેન જશસેનો હો;
 શુણ્ણસુંદર નાનડો, ભય માથે ના કેનો હો. સૂ૦ ૫
 પાંચે ખાતની બેડલી, હીપે મનોહારો હો;
 એક એકથી કુટડા, રૂપ તણા લાંડારો હો. સૂ૦ ૬
 એકલા ધર્મસુંદરી, કરે કિંકરથી વાતો હો;
 તે દેખી તમે બેહુ જણા, કોધી થયા વિખ્યાતો હો. સૂ૦ ૭
 નિદોષ તે ધર્મસુંદરી, મનમાં નહિ વિકારો હો;
 તેહથી ઇર્ષા ઉપની, દેતા બહુ ધિક્ષારો હો. સૂ૦ ૮
 તુમે તાતને જઈ કહ્યું, નીચ થઈ વિમાતો હો;
 હુબ્ધાણી કિંકર સંગે, એહ કીધો ઉત્પાતોહો. સૂ૦ ૯
 વચન તમારા સાંભળો, કોધ કીધો નરનાથેહો;
 હણવા ધર્યો તે નારને, અસિ 'બ્રહ્મ નિજ હાથેહો. સૂ૦ ૧૦
 હણતા ભેઈ સ્વ માતમે, 'ધર્મસેન તે વારેહો;
 નારી 'હત્યા ના કીજીયે, એમ કહી નિવારે હો. સૂ૦ ૧૧
 દેશવટો હીધો રાણીમે, કોધ વૃપતિ લાઈ હો;
 દોન થઈ ચાલી નિકળી, અશ્રુ નેત્રે વર્ષાઈ હો. સૂ૦ ૧૨

૬૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯ ૬૯૯૯

આળ સંતાપે સુંદરી, કરતી મન સંતાપો હો;
 નિર્દોષ છતાં મુજને, પ્રગટયા પૂર્વ પાપો હો. સૂ૦ ૧૩
 જ્યેષ્ઠ શ્રુત તે બાઈનો, ધર્મસેન સુખદાઈ હો;
 માતા દુઃખે દુઃખ ધરતો, ગદગદ કંઠે થાઈ હો. સૂ૦ ૧૪
 કદાંક ચડાવ્યું માતને, પાપી થયા તે ભાઈ હો;
 કૃત કર્મ તે લોગરે, અંતે થશે દુઃખદાઈ હો. સૂ૦ ૧૫
 પુત્ર કહે ચાલો માતજી, મુજ મામાને ગામે હો;
 માજી કહે લાંછન છતાં, જાઈ નહિં કોઈ ધામે હો. સૂ૦ ૧૬
 પાય લાગી કંકે માતને, હું ચાલું તુમ સંગે હો;
 એકી કરૂં હું આપની, સાથે રહી ઉમંગે હો. સૂ૦ ૧૭
 માય કહે તદા પુત્રને, રહો રાજ્ય મોઝારો હો;
 કુંવર કહે સ્વમાતને, તુમે છો પ્રાણુ આધારો હો. સૂ૦ ૧૮
 માતા પિતાની જે દીકરા, દૂર કરે ના પીડા હો;
 પુત્ર નહિ તે પાપીયા, પેટ માહીલા કોડા હો. સૂ૦ ૧૯

અન્યંતર અન્યોક્તી બંદ હરીગીત.

મા બાપ જે કરતા હુકમ તે હાથ ભેડી સાંભળે,
 પત્રી પ્રીતથી ને ચિત્તથી આજ્ઞા ચડાવે શિરપરે;

મા આપનાં હુકમો બજાવે હૃદયથી તે દીકરા,
 બાકી બીજા ભાંગેલા કાચા હાંડલાના દીકરા. ૧

[illegible]

પર્ણકુટી કરી રાનમાં, વસીયા વનવાસે હો;
વનકેળ વિણી લાવતો, કુંવર જનેતા પાસે હો. સૂ૦ ૨૪
રોતી રાણી તે રાનમાં, હીલું નિશાસા નાખી હો;
આળ હીધું કુડું પાપીયે, ન્યૂનતા કાંઈ ન રાખી હો. સૂ૦ ૨૫
વ્યથા થઈ મારી જીવંતી, કયાંઈ મુને ના રૂચે હો;
આંખું કલંક તે મુજને, લાલાની પરે ખુંચે હો. સૂ૦ ૨૬
કળાપો કરે કામિની, નયને અશ્રુ પાડી હો;
મુખે મુરે ના મુંદરી, દુઃખ ધરતી તે દાડી હો. સૂ૦ ૨૭
દેખી દુઃખણી માતને, કુંવર ધીરજ આપે હો;
સ્થિર થાય નહિં મનડું, કલંક કલેજું કાપે હો. સૂ૦ ૨૮
અહિંનિંશ એમ જુરતાં, દ્રેષ તમે પર આણી હો;
પામી મૃત્યુ કાળાતરે, નૃપ તણી તે રાણી હો. સૂ૦ ૨૯
શ્રી રાણી આવી ઉપની, તુમ તણી તે માઈ હો;
ત્યાંથી તુમે અહિં ઉપના, રાજ્ય વિષે બેહુ ભાઈ હો. સૂ૦ ૩૦
કર્મ નહ્યા તે આળના, કીધા પૂર્વ ભવમાંહી હો;
એવું જાણી ભવો પ્રાણોયો, કર્મ કીજે ના કયાંહી હો. સૂ૦ ૩૧
એકાશીમી લાળ તે કહી, જેતપુર ચામાસે હો;
આંખાજી મુનિ ઉચ્ચરે, સુરસી શુર પાસે હો. સૂ૦ ૩૨

ಹಾಳೆರಾ.

ગત ભવાંતર વાતડી, સાંભળતાં તે રાય;
વિસ્મય થઈ બેઠું બોલીયા, ભરી પરિષદની માંય. ૧

~~સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞ~~

માત તાત ભોજન સહોદર બેનડી,
રંભા સરીખી પ્રિય પોતાની નારભે,
તે ટળવળતાં રહે નિજ ઘર આંગણે;
કાળ થકીના કોઈ પણ રાખણહારભે. આ સંસાર. ૨

કાળ ધીવરની ગતિ ગહન સંસારમાં,
કીધા નિરાશી તેણે ઘણાં નર નારભે;
હતા અવનીપર ચક્રી જેવા રાજવી,
તે રમશાને થયા બળીને છારભે. આ સંસાર. ૩

દ્વારીકા બાંધી દેવે એકજ રાતમાં,
વસતો તેમાં બહવ તણો પરિવારભે;
દશે દશારો તેજે અતિશે દીપંતા,
બહવવંશી કોડો ગમે કુમારભે. આ સંસાર. ૪

કાળે કરીને બળી ગયા તે આગમાં,
હળધર કેશવ નિકળ્યા તે ણે બહારભે;
કેશંબી વનમાં દુઃખ અતિશે પામીયા,
કાળે થયો છે સર્વ તણો સંહારભે. આ સંસાર. ૫

સગા કુટુંબી સર્વ રહેશે વેગળાં,
અંત સમે નહિ કોઈ કેનો આધારભે;
તન ધન યૌવન મેડી ઝડપા માળીયા,
તણ થાવું છે અંતે નિરાધારભે. આ સંસાર.

~~જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ જિજ્ઞેષુ~~

એવું અવધારી ધર્મધુરંધર કીલ્યે,
 ટળી જાય જેથી જન્મ મરણના દુખજો;
 ધર્મ વિના જીવ જીવ અનંતા આથકયો,
 પામ્યો નહિં ક્યાંય શાંતિ દાયક મુખજો. આ સંસાર. ૭

મન સમજાવી પંચ મહામત લીલ્યે,
 તપ જપે કીલ્યે કર્મ અટ્ટને ફરજો;
 ચાર ગતિના દુઃખ બધાયે પરહરી,
 સંજમ ધર્મે મળે સિદ્ધાલય પુરજો. આ સંસાર. ૮

ભરત સગર ને મધવચક્રી મોટકા,
 સનતકુમાર અતિ રૂપવંતજો;
 શાંતિ કુંથુ અરનાથ અરિહંતજી,
 મહાપદ્મ આદિ ચક્રો બળવંતજો. આ સંસાર. ૯

એવા એવા એ રાજમુકુટને મૂકીયા,
 રાજ્ય તજીને લીધો સંજમ ભારજો;
 કરી પરિક્ષીણુ સર્વે ભવના બીજને,
 સ્થિતિ પામ્યા તે પરમપદે મુખકારજો. આ સંસાર. ૧૦

પંચ અનુપમ એવો છે, અરિહંતનો,
 તે વિણુ થશે નહિં કદી નિસ્તારજો;
 ધર્મઘોષ મુનિયે દીધી એવી દેશના,
 કહે આંખાજી સાંભળતા હિતકારજો. આ સંસાર. ૧૧



શુકલ ધ્યાન સદા ચિત્તમાં રહે ધ્યાવે,
માસે માસે મુનિરે હીયે અન્નોદક આહાર. ઉપવને. ૬

પાળે સંજમ પૂર્ણ ભાવ ધરીને,
હુંકર હુંકર તે કરણી કરીને;
પંચમ સ્વર્ગે ગયા કર્મ કરીને,
વિદેહ ક્ષેત્રે આવીરે સિદ્ધ થશે નિરધાર. ઉપવને. ૭

વીરભાણુ ઉદેભાણુ સંજમ ધારી,
અઠાઠ અઠાઠ કરે તપસ્યા તે ભારી;
કર્મ બીજને તે કરી હીયે છારી,
ધન્ય ધન્ય મુનિરે ગુણ તણા નહિ પાર. ઉપવને. ૮

આઠા અભ્યંતર તપસ્યારે કરતાં,
પૂર્વ સંચીત તે દુરિતા હરતા;
અતિચારે પણ દીલમાં રહતા,
વિણુ પ્રતિબંધેરે કરે શુર સંગ વિહાર. ઉપવને. ૯

તપ તપી બેહુ ગાત્ર હીયે ગાળી,
આત્મિક ગુણોને મુનિ અજવાળી;
ચિરકાળ પર્યંત ચારિત્ર પાળી,
અણુશણુ કીધારે દુખો કરવા પરિહાર. ઉપવને. ૧૦

સમ પ્રણામે તે કાળ કરી જાવે,
પ્રથમ ગ્રે વેય કે મુર બેહુ થાવે;

~ ~ ~ ~ ~

- નાશ ન કીજે શીયળનો, પ્રાણ સમ રાખી ખ્યાર;
રક્ષણ કીલ્લે તનમને, ગણી શીયળ શણગાર. ૨
- શોભા સર્વ સંસારમાં, જ્યુઢીયે શિરતાજ;
મણિમુક્તા પણ ભૂષણો, શીયળથી પામે લાજ. ૩
- અંદ્ર શોભા નિશા તણી, કરે તિમિરનો નાશ;
દલ દુરિત શીયળે હણી, પામે આત્મ પ્રકાશ. ૪
- ભવભેદક સંસારમાં, શીયળ સમું નહિ કોય;
ગર્ભાવાસ વિનાશીને, સિદ્ધ પદ દાયક સોય. ૫
- વાણી અગમ ગુણ શીયળના, પામે નહિ કોઇ પાર;
નરનારી બહુ પામોયા, શીયળે ભવ જલપાર. ૬
- જિનેંદ્ર સમા પણ શીયળની, કરતા ખ્યાતિ અપાર;
છેવટ શીક્ષા ધારણે, શીયળ તણો નરનાર. ૭
- શીયળ છે ચિંતામણિ, શીયળ સુખ નિધાન;
શીયળ પ્રતાપે પામીયા, કુંવરો દેવ વિમાન. ૮
- રમ્યું ચરિત્ર કુમારનું, અદ્વય બુદ્ધિ અનુસાર;
ભવ્ય તણા હિત કારણે, કદ્યા અંતર ઉદ્દગાર. ૯
- જયજય વતો જગતમાં, અગ્નિ ચિત્ત હરનાર;
અમર પદવી દાયક થશે, સુણતા ધરી મન ખ્યાર. ૧૦
- અદ્વયાધિક ને કાંઈ અયુ, ચરિત્ર તણી મોઝાર;
માફી માગું તેહની, પૂર્ણ પણે આવાર. ૧૧

